

# Od včeraj za jutri

*Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,  
tisoč in tisoč zvez med nami,  
da gre po svetu – rama ob rami –  
svetloba z nami*

T. Pavček

Zbornik ob 60-letnici

Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina

Naslov: Od včeraj za jutri

Podnaslov: Zbornik ob 60-letnici Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina

Urednica: Karmen Plesničar

Uredniški odbor: Ana Bizjak, Nada Blažko, Urška Brežnjak, Ksenija Černigoj, Maša Čibej, Gordana Maroh Črv, Karmen Plesničar, Irena Šinkovec, Sara Šorc

Ilustracije in oblikovanje: Jana Humar

Lektorirala: Irena Šinkovec

Izdajatelj in založnik: Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina

Kraj izdaje in tiskarna: Ajdovščina, Tiskarna Sedmak

2

Leto izdaje: 2013

Naklada: 350 izvodov

Viri in literatura:

- Dokumenti ZPM Ajdovščina, ki se hranijo v Pokrajinskem Arhivu v Novi Gorici, in dokumenti, ki se hranijo v arhivu na sedežu društva MDPM Ajdovščina.
- *Častna pionirska*. 2013. Dostopno prek: [http://www.zpm-mb.si/attachments/sl/1174/SS\\_Zgodovina\\_Zgodovina\\_castna\\_pionirska.pdf](http://www.zpm-mb.si/attachments/sl/1174/SS_Zgodovina_Zgodovina_castna_pionirska.pdf) (12. avgust 2013).
- *Pionirska organizacija v Sloveniji 1942–1982*. (1983). Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji  
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2-053.6(497.4Ajdovščina)(082)

MEDOBČINSKO društvo prijateljev mladine (Ajdovščina)

Od včeraj za jutri : zbornik ob 60-letnici Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina / [urednica Karmen Plesničar ; ilustracije Jana Humar]. - Ajdovščina : Medobčinsko društvo prijateljev mladine, 2013

ISBN 978-961-281-209-6

1. Gl. stv. nasl. 2. Plesničar, Karmen  
269655808

5	<b>Uvodni nagovori</b>
5	Kristina Valič, predsednica MDPM Ajdovščina
6	Darja Groznik, predsednica ZPM Slovenije
7	Marjan Poljšak, župan Občine Ajdovščina
8	<b>Ustanovitev in delovanje</b>
12	<b>Kurirčkova pošta</b>
14	<b>Sprejem cicibanov med pionirje</b>
15	<b>Jugoslovanske pionirske igre</b>
18	Srečanja pionirjev, zbori pionirjev
21	<b>Mednarodno sodelovanje</b>
26	<b>Novoletna praznovanja – Veseli december</b>
28	<b>Teden otroka</b>
34	<b>Bralna značka</b> (Irena Šinkovec)
47	<b>Prostočasne dejavnosti</b>
49	Letovanja
55	Tabori
58	Literarni natečaji
60	<b>TOM telefon</b>
62	<b>Zveza družin</b>
65	<b>Otroški parlament</b> (Maša Čibej)
68	<b>Humanitarna dejavnost</b> (Gordana Maroh Črv)
72	<b>Študijski krožki</b>
75	<b>Prostovoljstvo</b>
78	<b>Evropska prostovoljna služba – EVS</b> (Urška Brežnjak)
82	<b>Drobci, ki so oplemenitili društvo</b>
84	<b>Sodelavci MDPM Ajdovščina so nam ponudili več kot roko</b>
84	Draga Bačar – društvo je bilo njen dom
85	Pogovor z nekdanjim predsednikom Draganom Lukinom
89	Vsak človek je zase svet ...
90	Tako je bilo na začetku
91	Od skromnih začetkov k dobri organiziranosti z mislijo: »Vse za otroke!«
92	Ana Bizjak – steber društva MDPM Ajdovščina
94	Vedno so bili v ospredju talenti in potrebe otrok, mladine, družin
96	<b>Priznanja</b>



## Šest desetletij za otroke ...

60 let.

Človek v tem času odraste, se zaposli, ustvari dom in družino, živi svoje sanje in uživa sadove svojega dela.

Začelo se je leta 1952. Ustanovljeno je bilo Društvo prijateljev mladine v Ajdovščini, kot nevladna, prostovoljna in človekoljubna organizacija. Peščica srčnih posameznikov je želela izboljšati kakovost življenja ajdovskih in vipavskih otrok, mladine in družin, predvsem z organizacijo počitniških, zdravstvenih in socialnih letovanj, ter ponuditi programe za kvalitetno preživljanje prostega časa. Pomembno vlogo je imelo društvo tudi pri organiziranju otroških vrtcev, šolskih kuhinj, gradnji otroških igrišč.



MDPM Ajdovščina. Letos praznuje 60 let. Lepa leta, ki pa ne dovoljujejo uživati sadov minulega dela ali počitka na lovorikah. So obveza za naprej, so poslanstvo. Za še bolj trdo delo, za še večjo skrb za dobrobit otrok in mladostnikov, za ustvarjanje enakih možnosti za vse, predvsem v teh kriznih časih, ko je vedno več takih, ki imajo vedno manj.

V teh letih se zrcali energija in delo številnih prostovoljcev in prostovoljk, ki so sooblikovali programe in projekte, skrite so številne usode otrok in njihovih družin v stiski. Skrita pa so tudi številna stekana prijateljstva in lepi spomini.

V zborniku govorijo o spominih številni sogovorniki, ki so skozi ta leta soustvarjali Društvo in v njem pustili svoj pečat. Brez njih bi bilo marsikatero življenje otroka ali mladostnika osiromašeno in prikrajšano za poletno dogodivščino v koloniji ali le za topel obrok kosila v šoli.

Bralci se boste sprehodili skozi prehojeno pot, spoznali delo in poslanstvo Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina. Z gotovostjo lahko trdim, da bi vsi, ki smo pomagali tlakovati to pot, to naredili še enkrat. Za otroke. Za mladostnike.

**Kristina Valič, predsednica MDPM Ajdovščina**

## V nova šestdeseta!

Letos je za Zvezo prijateljev mladine Slovenije in številna društva ter zveze, ki sestavljajo našo verodostojno in spoštovano organizacijo, praznično leto. Tudi 60 let Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina je 60 let zgodb otrok, ki so odraščali, krepili samozavest, imeli možnost ustvarjalnega preživljanja prostega časa in postajali aktivni državljani. Za vse to pa mora imeti otrok izpolnjene osnovne življenjske potrebe. Tudi zato skrbimo pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. Medobčinsko društvo Ajdovščina sodeluje pri skupnih humanitarnih programih in razvija svoje aktivnosti na tem področju.

Večkrat sem že poudarila in tudi tokrat bom. Zveza prijateljev mladine Slovenije je družina trenutno 93-tih društev in zvez. Imamo iste cilje in naša povezanost krepi vsakogar izmed nas. Če bomo bolj povezani, bomo močnejši. Hkrati pa vsako društvo razvija svoje posebnosti, svoje akcije, kar prispeva k barvitosti in širi oblike plemenitosti naše skupne ZPMS. Vaš doprinos k skupnosti je očiten. S programi, kot je Mladi v akciji, ste širili obzorja, z vašim občutkom za medgeneracijsko povezovanje mladim bližate vrednote, kot so solidarnost, sočutje do ljudi in prijateljstvo. Dragocen je vaš prispevek k širjenju bralne značke. Razširili ste jo prek meja in ji s tem dodali nove razsežnosti in pomen.

Zveza prijateljev mladine je v vseh teh letih dokazovala skrb za otroke, odraščajočo mladino in starše. V sedanjih razmerah je enako potrebna kot pred desetletji. Za korist otrok se moramo boriti podobno, kot so se borili naši predhodniki. Le kako drugače razumeti opozorila Odbora Združenih narodov za otrokove pravice. V junijskem poročilu je Odbor opozoril na naraščajočo revščino, prikrajšanost otrok v naši družbi. Združeni narodi so jasno povedali, da mora Slovenija za zaščito otrok oblikovati ustrezen sistem socialnega varstva in da mora perspektivo otrok vgraditi v vse strategije.

V letošnji poslanici ob Tednu otroka smo jasno napisali, da imajo otroci že danes pravico do življenja in razvoja, ustrezne prehrane, stanovanja, razvedrila in igre, zdravstvenih storitev ter brezplačnega in kakovostnega šolstva. Otroci ne morejo in ne smejo čakati na uresničevanje pravic, ko bodo za to ustrezni družbeni in materialni pogoji. Tudi mi, ki delamo v Zvezi prijateljev mladine, ne čakamo na boljši jutri. Otroci so tukaj in zdaj in pred nami odraščajo. Lepši jutri jim lahko omogočimo mi, Prijatelji mladine, ki razumemo, kako dragoceno plačilo je zadovoljen in nasmejan otroški obraz.

Iskreno čestitam vsem vam, ki ste tlakovali pot boljšemu otroštvu. Naj se še posebej zahvalim vsem prostovoljcem, ki so dokaz, da prave vrednote v naši družbi še obstajajo. Veselite se dosežkov v preteklosti in pogumno skočite v nova šestdeseta. Naj vas vodijo plemeniti nameni, dobre ideje in vztrajnost. Srečno!

**Darja Groznik, predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije**

## Čestitam!

Čestitam Medobčinskemu društvu prijateljev mladine Ajdovščina ob 60. obletnici delovanja. Zahvaljujem se za vaš prispevek k dobrobiti otrok, mladostnikov in družin.

Idealne družbe, v kateri bi bili vsi enakopravni, vsi zadovoljni, žal ni. Zato si moramo po svojih močeh prizadevati, da poskušamo popraviti krivice in predvsem lajšati težave. Družina je osnovna celica družbe, katere najranljivejši del so otroci in mladostniki. Mnogi starši jim ne zmorejo nuditi vsega, kar bi si želeli, včasih niti tistega, kar bi nujno potrebovali. Tu nastopi pomembna vloga nevladnih organizacij, kot je vaša, ki si prizadeva za uveljavitev enakih možnosti za vse otroke, mladostnike in družine. V Ajdovščini MDPM že dolga desetletja aktivno deluje in prispeva za lepšo sedanost otrok in mladostnikov, s tem pa tudi za lepšo prihodnost celotne družbe. Z različnimi akcijami pomagata, da del otrok doživi vsaj kanček brezskrbnosti, da razvijata njihovo ustvarjalnost in vedoželjnost. Na delavnicah in Otroškem parlamentu se glas otrok in mladih sliši in so jim pojasnjene njihove pravice in odgovornosti. Ob tem spoznavajo moč humanega delovanja in pomen prostovoljnega dela. Vse to so vrednote, ki jih bodo odnesli s seboj in prenašali naprej, ter tako ustvarjali in gradili lepši svet.

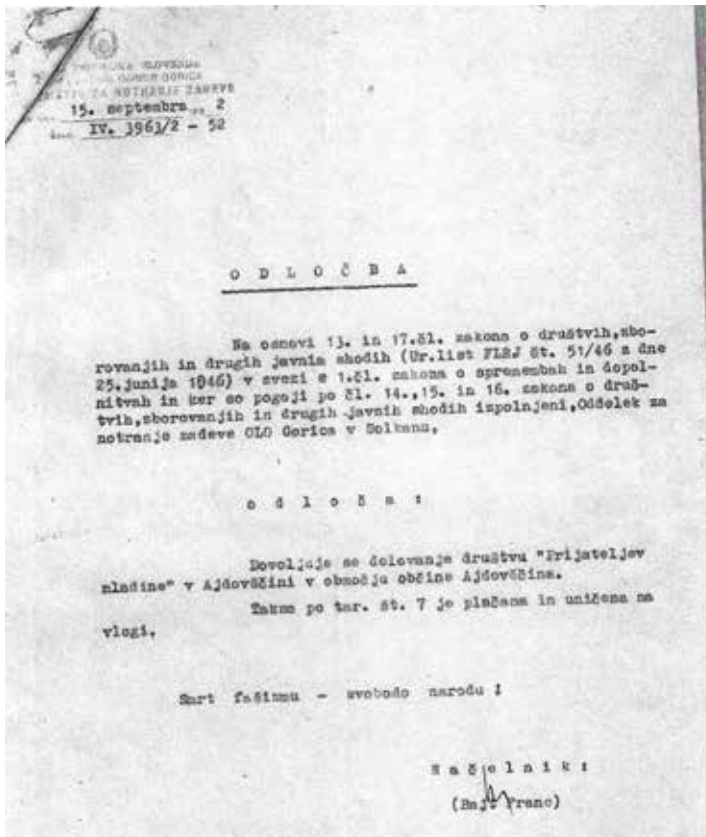


Želim vam še veliko uspešnih akcij v prihodnosti!

**Marjan Poljšak, župan Občine Ajdovščina**

## USTANOVITEV IN DELOVANJE

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina je neprofitna in nevladna organizacija, ki šteje že šest desetletij in daje prvenstven položaj prostovoljstvu ter skrbi za dobro otrok, mladostnikov in družin. Naši temeljni cilji delovanja so dvig kakovosti življenja otrok, mladostnikov in družin, zastopanje in uveljavljanje njihovih interesov in potreb ter zaščita njihovih pravic na osnovi Ustave Republike Slovenije, Deklaracije o človekovih pravicah, Konvencije o otrokovih pravicah ter drugih dokumentov, ki zadevajo otroka, mladostnika in družino.



*Odločba o dovoljenju za delovanje Društva prijateljev mladine v Ajdovščini iz leta 1952*

Začeli smo davnega leta 1952 kot Društvo prijateljev mladine v Ajdovščini in že ob ustanovitvi šteli 120 članov. Namen društva je bil »pomagati staršem, šolam, vsem posameznikom in zavodom, da se mladino vzgaja v moralne, kulturne in telesno zdrave državljane« (Vir: Program društva iz l. 1952). Prvi predsednik novoustanovljenega Društva prijateljev mladine v Ajdovščini je bil **Filip Copič**, v naslednjih letih pa so se na čelu društva zvrstili še naslednji predsedniki: **Slavko Trošt**, **Jelka Križ**, **Miha Bizjak**, **Dragan Lukin**, **Jana Bolčina**, **Barbara Tomšič** in sedanja predsednica **Kristina Valič**.



Že od vsega začetka je društvo namenjalo veliko pozornosti prostočasnim dejavnostim otrok in družinju, o čemer priča tudi priznanje oz. diploma, ki jo je Pavle Piccinini leta 1953 prejel za doseženo drugo mesto v tekmovanju s skirojem.



Tekmovanje s skirojem po mestnih ulicah Ajdovščine na dan mladosti leta 1953: prvi Marijan Lulik, drugi Pavel Piccinini

Tudi v Vipavi so se zavedali, da je treba otrokom posvečati veliko pozornosti in jim pomagati. Tako je bilo **leta 1954 ustanovljeno Društvo prijateljev mladine KS Vipava**.

Leta 1973 se je Društvo prijateljev mladine v Ajdovščini preimenovalo v Zvezo prijateljev mladine Ajdovščina, ki se je sredi sedemdesetih let prejšnjega stoletja pod vodstvom predsednika Mihe Bizjaka začela zavedati, da lahko tudi krajevne skupnosti mnogo pripomorejo k izboljšanju položaja otrok, mladostnikov in družin na sploh. »Zato bo treba ustanavljati DPM v krajevnih skupnostih. Kajti doslej so obstajali le mentorski organi, tj. svet pionirskih odredov, ki je vključeval nekaj požrtvovalnih posvetnih delavcev, in so bili neposredno povezani z



*občinsko ZPM. Tako izostaja mobilizacija krajevnih faktorjev in delovnih ljudi, predvsem staršev, za reševanje perečih vprašanj na področju vzgoje.» (Vir: Poročilo o delu Zveze iz l. 1975)*

Tako so bila ustanovljena društva prijateljev mladine tudi na Otlici, na Colu, v Vrtovinu, v Skriljah, ki so bila dolgo zelo uspešna pri svojem delovanju.

V začetku osemdesetih let so dejavnosti društva vsak dan dobivale večje razsežnosti. Izobraženi prostovoljci so bili zelo aktivni, želeli so napraviti še več, sledili so razvoju družbe in posameznikom, zato so ustanovili svete, da je lahko vsak delal na svojem področju in po svojih najboljših močeh prispeval k bogatenju razvoja otrok in njihovih staršev.

Delovali so naslednji sveti:

- ◆ **Svet za delo s pionirji:** člani so bili predstavniki osnovnih šol v občini in so se dogovarjali o različnih aktivnostih za učence na področju, kulture, športa, izletov, pohodov, taborov in zabave. Svet je usmerjal delo pionirskih odredov po osnovnih šolah, omogočal izmenjavo izkušenj in organiziral razprave in svetovanja o delu Pionirske organizacije;
- ◆ **Svet za delo s predšolsko mladino in s starši:** člani so organizirali seminarje za vodstva Društva prijateljev mladine po krajevnih skupnostih, za mentorje v pionirskih odredih, za predsednike in tajnike Zveze prijateljev mladine; organizirani so bili posveti za starše, ki so delovali v Svetih staršev. Člani so se vključevali tudi v prostorsko planiranje za potrebe mladih v krajevnih skupnostih;
- ◆ **Svet za predšolsko vzgojo in varstvo družine:** skrbeli so, da je bilo v varstvo vključenih čim več otrok, da bi imeli vsi otroci enake začetne možnosti ne glede na status in kraj bivanja;
- ◆ **Svet za delo s starši:** organizirali so šolo za starše in razna predavanja na roditeljskih sestankih, skrbeli za otroke in mladino med počitnicami, obveščali so o delu in rezultatih ter problemih v javnih občilih;
- ◆ **Odbor bralne značke:** člani so usmerjali in se dogovarjali o aktivnostih, povezanih z bralno značko na osnovnih šolah;
- ◆ **Odbor za filmsko vzgojo:** Odbor je dajal večkrat pobudo, da bi šole skupno nabavljale filme in si jih med seboj posojale. Žal dlje od predloga ni prišlo. Resno je tudi opozarjal, da so otroci iz podružničnih OŠ izolirani od filma, ker so bili vezani na prevoz.

V letu 1997 je prišlo do preimenovanja: Zveza prijateljev mladine Ajdovščina je postala Zveza društev prijateljev mladine Ajdovščina in je uskladila statut z novim zakonom o društvih.

Leta 2007 se je Zveza prijateljev mladine Ajdovščina preimenovala v Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina. Medobčinsko DPM Ajdovščina je tako pravni in formalni naslednik Zveze.

Od aprila 2008 imamo status humanitarne organizacije. Naši sodelavci so športni in pedagoški delavci na osnovnih šolah, upokojenci sorodnih smeri, študenti in vsi, ki jih veseli delo za otroke in mlade. Posebno in najpomembnejše mesto v delovanju imajo naši prostovoljci, sponzorji in donatorji, brez katerih bi bilo naše delovanje zelo okrnjeno. Zavedamo se dragocenosti njihovega dela in truda ter se jim iskreno zahvaljujemo.

## KURIRČKOVA POŠTA

Kurirčkova pošta je začela delovati leta 1962. Aktivnosti so se začele vsako leto v aprilu in trajale do prve polovice maja. To je bila najbolj priljubljena in množična dejavnost slovenskih pionirjev,

saj so v njej sodelovali vsi pionirski odredi. Kurirčkova pošta je nastala na pobudo revije Kurirček in je hotela mladim približati partizanski boj za svobodo ter jih seznaniti s težkimi razmerami, v katerih se je znašel naš narod v 2. svetovni vojni. Mladi pionirji, ki so v torbah nosili pisma s čestitkami za rojstni dan maršalu Titu, so ob tem spoznavali vrednote: tovarištvo, pogum, požrtvovalnost, solidarnost, vztrajnost, bratstvo. Po Sloveniji je pošta potovala po petih glavnih poteh: TV–Dolenjska (Baza 20), P–Primorska (Ajdovščina), G – Gorenjska (Kranjska Gora), K – Koroška in Š – Štajerska. Glavne poti so se cepile še na veliko lokalnih prog, ki so zajele tudi najmanjše podružnične šole oziroma pionirske odrede. Vse proge so se zaključile v Ljubljani. Kurirčkova pošta je iz Ljubljane potovala do Beograda, kjer jo je Tito svečano sprejel in podpisal dnevnik kurirčkove pošte. Ko so pionirji na izbranih krajih pošto predali drugim pionirskim odredom, so pripravili slovesnost s kulturnim programom in prebrali čestitko. Pionirji

so v torbah nosili pisma s čestitkami za rojstni dan tovarišu Titu.

V torbi so pionirji imeli tudi zemljevid, v katerega so vsi odredi vrisali prehojeno pot. Na dolgi poti, ki jo je pošta prehodila, so bile tudi javke, kjer so se pionirji morali javljati in srečno prinesli torbo na cilj. Poti pionirjev

so se končale z zbori pionirjev, na katerih so poročali o poteku Kurirčkove pošte. Vse priprave so vodili pionirji sami, v zaključnem delu pa so sodelovali tudi člani Zveze združenj borcev. Tako sta poročilo največkrat sprejela borca narodno-osvobodilne vojne Franc Leskošek - Luka in Janko Rudolf.



*Predaja torbice Občini Sežana (1987)*



*Sprejem kurirčkove torbice v Vrtovinu (1988)*

Naše društvo je od leta 1967 sodelovalo pri pripravi in organizaciji Kurirčkove pošte ter tako z raznimi aktivnostmi približalo pionirjem boj za svobodo našega naroda med 2. svetovno vojno. Prvi pionir, ki je imel čast nositi Kurirčkovo pošto v naši občini, je bil Zdravko Pergar. Do leta 1973 so bili v traso vključeni vsi pionirski odredi v občini. V letu 1975 je bila izhodiščni kraj Primorske proge Kurirčkove pošte mesto Ajdovščina, kjer je potekalo tudi praznovanje 35-letnice ustanovitve prve slovenske vlade. Slovesnosti ob zaključku Kurirčkove pošte v Ljubljani se je udeležilo 40 pionirjev iz Ajdovščine in Vipave. Naslednje leto smo bili zelo počaščeni, saj je bil pionir Gregor Kostanjevic iz Vipave izbran, da je v Beogradu poročal o opravljenem delu in čestital maršalu Titu za rojstni dan.



*Sprejem kurirčkove torbice na Colu (1988)*



*Sprejem Kurirčkove pošte v Lokavcu (1989)*

*Glasbena popestritev ob predaji kurirčkove torbice pri Vodnjaku (1988)*



Za uspešno sodelovanje je društvo prejelo tudi občinsko priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda za uspešno delovanje in prizadevnost članov.

Kurirčkova pošta je prenehala delovati devet let po Titovi smrti, leta 1989.

## SPREJEM CICIBANOV MED PIONIRJE

Prvošolčki, cicibani, so bili ob 29. novembru, na dan, ko je Jugoslavija praznovala praznik republike, sprejeti med pionirje. Na osnovnih šolah so to obeležili s proslavami in svečano prisego cicibanov. Vsak ciciban je prisegel, da bo priden in dober pionir, da se bo učil v šoli in pomagal sošolcem. Ob sprejemu v Pionirsko organizacijo so starejši pionirji dali novim članom na glavo modro kapico z zvezdo, okoli vratu so jim zavezali rdečo ruto in jim pripeli pionirsko značko. Cicibani oziroma na novo sprejeti pionirji so prejeli tudi pionirsko člansko izkaznico in knjižico. To je bil zelo časten dogodek. Ob sprejemu v Pionirsko organizacijo so morali cicibani svečano priseči z naslednjimi besedami:

*»Pred pionirsko zastavo obljubljam, da se bom marljivo in vztrajno učil. S svojim znanjem in pridnostjo želim zdaj in ko odrastem koristiti naši socialistični domovini Jugoslaviji in vsem njenim delavnim ljudem. Obljubljam, da bom zvest tovariš in dober človek. Vse moje delo in ravnanje naj pokažeta, da sem vreden otrok svojega ljudstva in vreden član velike družine narodov, ki hočejo po poti napredka, pravice in miru.«*

*Dati častno pionirsko (besedo) ni mačji kašelj, saj je pionir:*

*P= pošten*

*I = iskren*

*O= olikan*

*N= neustrašen*

*I= iznajdljiv*

*R= radodaren*



Po prireditvi je sledila pogostitev; mame so za to priložnost napekle pecivo, ki je bilo položeno na mize, ki so bile okrašene z belimi, modrimi in rdečimi prti v znamenju jugoslovanske zastave. Nad šolskimi vrati pa sta viseli jugoslovanska ter slovenska zastava in slika Josipa Broza Tita. To naj bi opozarjalo otroke, da se morajo v jedilnici obnašati olikano, kot zahteva njihova zaprisega.



Z osamosvojitvijo Slovenije je Pionirska organizacija prenehala delovati in od takrat so prvošolčki deležni drugačnega sprejema ob vstopu v osnovno šolo.

*Slavnostna prireditev ob sprejemu cicibanov med pionirje na Farmancah pri Podkraju*

## JUGOSLOVANSKE PIONIRSKÉ IGRE

V okviru Zveze prijateljev mladine so delovale Jugoslovanske pionirske igre – JPI, najbolj množična dejavnost jugoslovanskih pionirjev, ki so predstavljale veliko motivacijo za pionirske odrede. Namen iger je bil povezati ljudi vseh jugoslovanskih narodov, spoznavati zgodovino Jugoslavije ter z različnimi nalogami spodbujati ustvarjalnost mladih.

To so bila pionirska tekmovanja in dejavnosti, ki so vsako leto potekala pod določenim geslom ali temo, npr. »Naša domovina pod svobodnim soncem«, »Lepo je v naši domovini biti mlad«, itd. Tako so se vsi jugoslovanski pionirji povezovali ter se vključili v različne dejavnosti, ki so jih vodili mentorji. Sodelovali so tudi pevci, igralci, taborniki, tehniki, športniki, alpinisti, aranžerji, humoristi; vsi, ki so bili nadarjeni in uspešni na določenem področju.

K uspešnosti JPI so veliko prispevale tudi kulturne ustanove, radio in televizija, mladinske založbe, gledališča, kulturna društva in še mnoge druge ustanove. S svojo udeležbo so veliko pripomogle k izdaji bolj kakovostnih knjig za otroke, k predvajanju boljših otroških in mladinskih oddaj na radiu in televiziji ter k predvajanju mladinskih filmov v kinematografih.

Pri organizaciji srečanj in tekmovanj z različnih področij smo pomagali tudi v našem društvu. V letih 1969 in 1970 smo sodelovali le na Republiškem srečanju dopisnikov. Kasneje pa smo srečanja in tekmovanja organizirali tudi v naši občini in spodbujali šole in mlade, da so se vključevali v tekmovanja na vseh področjih. Tekmovali so iz zgodovine, matematike, fizike, angleščine, materinščine – slovenščine, šaha ...

Leta 1977 smo v okviru JPI, in sicer na občinskem nivoju, prvič sodelovali pri organizaciji številnih srečanj in tekmovanj iz znanj. Med drugim smo začeli sodelovati pri tekmovanju »Vesela šola«, ki je bilo med učenci priljubljeno še dolgo vrsto let. Tekmovanje je potekalo v treh stopnjah: šolsko tekmovanje za bronasto priznanje, občinsko tekmovanje za srebrno priznanje in državno tekmovanje za zlato priznanje, ki je potekalo v Ljubljani. Posebno pozornost pa smo namenili pionirjem glasbenikom, saj smo organizirali ekskurzijo v Zagreb, kjer so si ogledali opero Matije Gubca.

Dodati je treba, da so bili slovenski pionirji, v primerjavi s pionirji iz ostalih jugoslovanskih republik, vedno med najboljšimi na takratnih velikih tekmovanjih.

JPI so v našem prostoru pustile velik pečat. Mladi so se učili zdrave tekmovalnosti in volje do učenja, hkrati pa so jih tudi vzgajale in že v osnovni šoli podajali znanja, ki so za mladostnike še kako potrebna. Tako smo leta 1978 organizirali Srečanje pionirjev prometnikov na temo »Kaj veš o prometu«. Najprej je bilo občinsko, kasneje pa še republiško tekmovanje. Mladi so spoznavali predpise in s tem poskrbeli za lastno varnost in varnosti drugih udeležencev v prometu. Spoznavali so prometna sredstva, razvijali so kulturne navade v prometu in pridobivali druga znanja in spretnosti.

S prometno varnostjo smo se tudi v bodoče ukvarjali in prirejali srečanja in tekmovanja. Organizacijo podajanja tega znanja so kasneje prevzele šole v sodelovanju s policijo, tako otroci še dandanes, in sicer v četrtem oz. petem razredu, opravljajo kolesarski izpit.

Spodbujali smo tudi nastajanje krožkov za otroke na osnovnih šolah. Leta 1976 so preko našega društva delovali naslednji krožki: nogometni, plesni, rokometni, atletski, šahovski, košarkarski, gimnastični, namiznoteniški, strelski, ženska ročna dela, gospodinjski, ŠŠD Nanos iz Vipave. Leta 1978 smo organizirali tekmovanje učencev, ki so obiskovali zgodovinske krožke. To je potekalo v obliki kviza z naslovom »Pionirski odredi v občini in znanje iz NOB«.

Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja pa smo v sodelovanju s šolami spodbujali ustanavljanje turističnih krožkov. Zavedali smo se, da je nadaljnji gospodarski razvoj odvisen tudi od turizma ter da se temelje znanja in raziskovanja gradi na najmlajših.

Jugoslovanske pionirske igre so v letih 1976–1980 potekale pod geslom »Narava, zdravje, lepota«. Pionirji so opravljali naloge s petih področij: varstvo človekovega okolja in narave, razvijanje in ohranjanje revolucionarnih tradicij NOB, tehnične kulture, literarnega področja ter raziskovalne naloge.

V okviru JPI 1979/1980 so pionirji iz Vipavske doline sodelovali na naslednjih republiških srečanjih, tekmovanjih in prireditvah:

Kurirčkova pošta 1980, ki se je za tukajšnje območje začela v Ajdovščini;  
Srečanje pionirjev zgodovinarjev in likovnikov, ki je potekalo v Ljubljani (Vič - Rudnik);  
Pohod pionirjev po poteh osvoboditve;  
Zbor pionirjev Jugoslavije v Sežani;  
Tabor Sutjeska;  
Tekmovanje za znak partizanskih enot;  
Srečanje pionirjev prometnikov na Ptuj;  
Srečanje pionirjev lutkarjev v Ljubljani;  
Srečanje pionirjev folkloristov v Obrežu;  
Srečanje in tekmovanje pionirjev v streljanju se je odvijalo v Postojni;  
Srečanje pionirjev dopisnikov v Trbovljah;  
Srečanje pionirjev fotoamaterjev v Gorenji vasi;  
Srečanje pionirjev združnikov v Novi Gorici;  
Srečanje mladih tehnikov v Ljubljani;  
Srečanje pionirjev gasilcev v Brežicah;  
Srečanje pionirjev samoupravljalcev v Celju.





*Udeleženci tabora Sutjeska (1986)*

JPI so torej ponujale široko paleto dejavnosti, v katero so bili vedno vključeni tudi pionirji iz našega območja. Društvo se je zavedalo, kako pomembne so JPI, zato je vsako leto pošiljalo več prostovoljcev na strokovna izobraževanja, kar je zagotovo pripomoglo k uspešnosti naših pionirjev.



*Pionirji iz ajdovske občine in mentorica Ana Bizjak na Makljenu (1986)*



*Slovenska delegacija pionirjev v BIH (1986)*

## SREČANJA PIONIRJEV, ZBORI PIONIRJEV

Zbori pionirjev in pionirski pohodi so bili že v prvih povojnih letih zelo priljubljeni. Tako so se pionirji družili ob najrazličnejših priložnostih in pomembnih obletnicah v Sloveniji in v Jugoslaviji.

Leta 1974 smo sodelovali na Zboru pionirjev Jugoslavije, ki je potekal pod geslom »Naša domovina pod svobodnim soncem«. Pomagali pa smo tudi pri organizaciji tekmovanja za znak slovenskih partizanskih enot, kjer so pionirji spoznavali zgodovino NOB v svojem domačem kraju in bližnji okolici. Ko so pionirji obiskali določeno število krajev, so za nagrado dobili znak slovenskih partizanskih enot.



Zelo smo bili ponosni leta **1975**, saj smo bili organizatorji **Zbora pionirjev Jugoslavije**, ki je potekal v Ajdovščini, in sicer pod geslom »**30 let v svobodi**«, praznovali pa smo tudi obletnico ustanovitve prve slovenske vlade. Poleg slovenskih pionirjev so v Ajdovščino prišle tudi delegacije pionirjev iz jugoslovanskih republik, zdomci iz Švedske in 150 pionirjev iz Italije. Udeleženci zbora so bili razdeljeni v 27 partizanskih enot. Pionirje vsake enote so sprejeli borci NOB, ki so jim pripovedovali o delovanju svoje enote med NOB, pionirji pa so izvedeli tudi druge zanimivosti iz partizanskega življenja. Na predvečer zbora je Osnovna šola Dobravlje priredila gostom srečanje ob tabornem ognju. Tako so se domači pionirji družili in spoznavali s pionirji iz drugih republik ter pokrajin, navezali so prijateljske stike in tako krepili bratstvo in enotnost med narodi Jugoslavije.

V počastitev 30-letnice osvoboditve in zbora pionirjev Jugoslavije je potekal tudi **1400 kilometrov dolg pohod »Po poteh borcev IV. korpusa in drugih enot«**, ki se je začel ob koncu aprila 1975 v Postojni in se zaključil ob koncu junija 1975 v Ajdovščini. Pionirji iz Vipavske doline, ki so sodelovali na dveh trasah, so skupaj prehodili 170 kilometrov. Udeleženci pohoda so na svoji poti obiskali partizanske domačije, urejali partizanske grobove, obeležja in spomenike. Kulturne skupine, ki so tudi sodelovale pri pohodu, so priredile 8 mitingov, organizirani so bili pogovori z borci in domačini. Pionirji so na pohodu podelili 45 plaket najzaslužnejšim borcem. Naše društvo je ob tej priložnosti izdalo bilten z naslovom »Naši kraji v NOB« v nakladi 1800 kosov.

### PIONIRJI IN PIONIRKE !

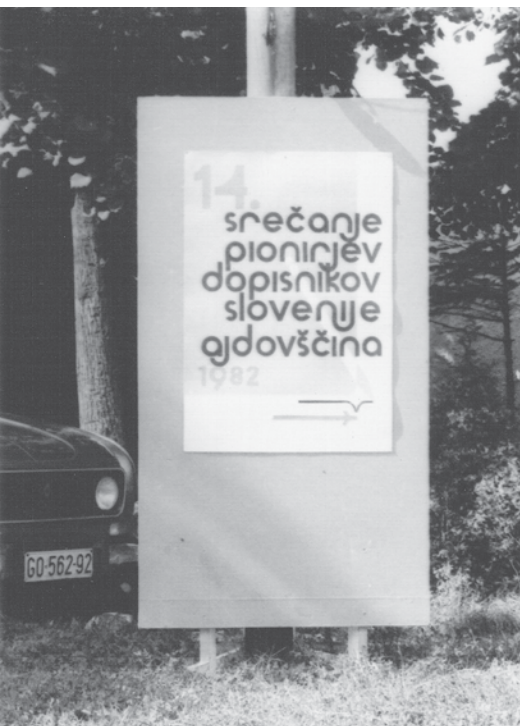
LETO 1975 JE LETO ČUDOVITIH PRAZNIKOV :  
20 LETNICE OSVOBODITVE NAŠE DOMOVINE  
30 LETNICE USTANOVITVE PRVE SLOVENSKE VLADE  
30 LETNICE ZMAGE NAD FAŠIZMOM  
LETO 1975 JE LETO SPOMINA NA VSE, KI SO V NOB DALI  
SVOJE ŽIVLJENJE ZA SVOBODO. MED JUNAKI NISO BILI SAMO  
OGRAŠLI, TEMVEČ TUDI PIONIRJI, NAŠI VESTNIKI  
S PORODOM PO POTEH OSVOBODITVE HOČEMO DOSEČI DVOJE :  
OSUDITI SPOMIN NA BORCE EK. KORPUSA TER SI VSTENITI V  
SPOMEN NJIHOVO POT IN POT NAŠIH LJUDI V NOB.  
HOČEMO PA TUDI OBLJUVITI PIONIRJEM, KI SO SE UDELEŽILI  
NOB, DA BOMO VEDNO ČASTNO IZPOLNJEVALI PIONIRSE DOL-  
ŽNOSTI.



Naslovnica biltena *Naši kraji v NOB* (1974)

### *Predgovor v biltenu*

Med 30. septembrom in 2. oktobrom **1982** smo skupaj z ZPM Slovenije in osnovnimi šolami **v Ajdovščini** organizirali **XIV. srečanje pionirjev dopisnikov Slovenije**. Prav ta srečanja so spodbujala ustanavljanje novinarskih in literarnih krožkov ter izdajanje šolskih glasil. Na vsakem srečanju je potekala tudi razstava pionirskih šolskih glasil, pogovori z uredniki posameznih revij, časnikov in radia, s pisatelji in znanimi novinarji.



*Srečanje pionirjev dopisnikov v Ajdovščini (1982)*



Mladi dopisniki v Ajdovščini (1982)

Leta 1983 so se predstavniki osnovnih šol iz Vipavske doline udeležili Zbora pionirjev Jugoslavije, ki je potekal v Bosni in Hercegovini, natančneje v vasi Šekovići pri Banja Luki. Otroci so bivali pri vrstnikih, delegacijo so vodil Miha Kompara, Pavlina Bizjak in Angel Česnik.

Ena izmed udeleženk, **Ksenija Jereb**, se bivanja v Bosni in Hercegovini takole spominja:

*Na Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina me vežejo lepi spomini, še posebej velik vtis je name naredila ga. Ana Bizjak – gonilna sila te organizacije! Ga. Ana je pripomogla, da sem že leta 1983 obiskala Bosno. Kot predstavnica OŠ Vipava sem v 5. razredu imela posebno priložnost, da sem skupaj s sovrstnikom Alešem odpotovala na srečanje mladine v Bosno, v kraj Šekovići. Kako sem bila izbrana, še danes ne vem, verjetno pa zato, ker sva oba pela in igrala na različna inštrumenta. Ko sem pela ali igrala na mojo »frulico«, me je Aleš spremljal na harmoniko, na tak način sva predstavljala slovensko glasbo.*

*Pot v Bosno je bila zelo dolga, saj smo potovali z vlakom. Da je čas hitreje minil, smo prepevali na »vsa grla«, tako da smo bili na koncu prav hripavi. Najbolj nas je bilo strah, ker nismo bili nastanjeni skupaj, ampak smo spali pri sovrstnikih iz Šekoviček. Še vedno se živo spominjam, kako smo stali v telovadnici OŠ Šekoviček v vrsti in čakali, kdo nas bo izbral, da bomo pri njem prenočili. Trepetala sem, saj nisem dobro govorila njihovega jezika, prvič sem šla za toliko časa od doma, pa še tako daleč. Na koncu se je vse dobro izteklo. Imela sem posebno čast, saj sem prespala v družini ravnatelja OŠ Šekoviček; njegova hčerka je namreč izbrala mene. Še dolgo časa sem se spominjala tega srečanja, saj mi je podarila velik »makrame«, ki ga je sama izdelala.*

*Od takrat je minilo že 30 let, toda spomini so še vedno živi in zelo lepi. Ga. Ana hvala, da ste mi že takrat omogočila tovrstno doživetje, da sem tako mlada šla v svet in med redkimi že takrat videla Sarajevo z vsemi njegovimi lepotami.*

Tudi leta 1989 so se trije učenci in mentorica Silva Copič udeležili Srečanja pionirjev Jugoslavije, ki je potekalo v Kikindi in je trajalo en teden. Otroci so spali pri vrstnikih in tako krepili bratstvo in enotnost med narodi.

## MEDNARODNO SODELOVANJE

Vedno smo bili odprti tudi za mednarodno sodelovanje, če so nam le finančne možnosti to dovoljevale.

Leta **1978** so se 10 otrok in mentor udeležili mednarodnega tabora **Sutjeska 78 v Sarajevu**. V delegaciji je bilo 10 pionirjev iz Vipavske doline in mentor. Otroci so se srečali z drugačnimi kulturnimi navadami in spoznavali vrstnike iz vseh jugoslovanskih republik, likovno so ustvarjali, gojili in utrjevali so prijateljstvo med narodi ter obiskovali različne znane kraje iz druge svetovne vojne.

Leta **1979** smo z osnovnimi šolami, sodelovali na **Shankarjevem mednarodnem otroškem natečaju** likovnih del za vse otroke sveta, ki se je odvijal **v Indiji – New Delhi**. Dela so na natečaj poslali tudi učenci OŠ Ajdovščina, Vipava in Dobravlje. Zelo uspešna sta bila učenca Osnovne šole Vipava, Magdalena Tomažič in Marko Andlovic, ki sta pod vodstvom učitelja Branka Jazbarja prejela zlati nagradi. Tudi leta **1982** je komisija izmed 30.000 likovnih del, ki so jih na Shankarjev mednarodni otroški natečaj poslali otroci iz celega sveta, izbrala izdelek učenca OŠ Vipava, Miloša Marca, in mu podelila še višje priznanje: srebrno medaljo. Miloš je bil tako že tretji dobitnik nagrad iz vipavske šole. Shankarjevo priznanje je bilo hkrati tudi velika pohvala za delo likovnega mentorja na OŠ Vipava Branka Jazbarja, saj se do tedaj še ni zgodilo, da bi v državi, in sicer na isti šoli in pod vodstvom istega mentorja prejeli toliko svetovnih priznanj. Srebrno medaljo, drugo najvišje priznanje, je v Miloševem imenu v Indiji prevzel predstavnik Jugoslovanskega veleposlaništva, nagrajencu pa so ga nato izročili na svečani slovesnosti v Pilonovi galeriji, ki je potekala 19. marca 1984. Novico o nagradi so objavili časopisi, radio in televizija.

**SMILJAN ROZMAN**

**SMILJAN ROZMAN:**  
**OBLAČEK POHAJACEK**

DRAMATIZACIJA IN REŽIJA:  
**Ada Vidmar**

SPINGI:  
**Stanko Bačar**

GLASNIKI:  
**Bruno Nacinovich**

GLASBENA SPREMLJALKA:  
**Ante Škaramuca** IN  
**Branko Čakarmiš a. r. oš**

SPINUTKI ZA LUTKE:  
**Domenik Marjetka a. r. oš**

REŽISERKA LUTKE:  
**Lutkovna skupina**  
**oš Drago Bajc Vipava**

MENTORICA:  
**Edi Majaron**  
**Mihela Tihelj**

**IGRAJO**

RODEJA NEVENKA – GRABLIČA POHAJACEK  
RISTUČ NATASA – VEJER VZROŠANJE  
MADIČ SNEŽKA – VEJER ZAMODNIK  
ČARARMIS OŠKA – VEJER POPREPN  
SUNDON ANA – LOKOMOTIVA  
LAPRIVUČI MIRA – STORILKA  
POSTARČI MILAN – AVTOBUS  
MATIC BOŽICA – ČARAVKA  
SUNDON IVANA – ZVEZDA  
LARTOŠKA  
RODMAN SADIJA – ČRN OBLAK  
PULJAN ALENKA – BELA RAZDOLJA  
JEŽ JOŽE – NEŽI  
MEGLIČI, ZVEZDIČI  
RISTUČ SLADA  
VERNEŠKO MAREJA – GRABLIČA  
MUNDORFER MARIJANCA – GRABLIČA  
RIŠEVAJ MONJA – SAŠEK  
STARI ANKA  
LAVRUVIČI KRISTINA – RAGA  
BRANČIČ NATASA – GRABLIČA  
ANDLOVIČ EDČANA – GRABLIČA  
KOREN BARBARA – GRABLIČA

Lutkovna skupina oš DE Vipava

Uspešno smo sodelovali tudi z **lutkovno skupino** na Osnovni šoli Draga Bajca Vipava, ki jo je vodila mentorica Ada Bačar. Z igrico **Oblaček Pohajaček** je leta **1983** nastopala na Republiškem tekmovanju radijskih postaj. Dosegla je prvo mesto in se uvrstila na državno tekmovanje radijskih hiš Jugoslavije, ki je potekalo na Ohridu. Otroci in mentorica so prejeli posebno priznanje, igrico pa so odkupile vse radijske hiše v Jugoslaviji. To je bil neverjeten uspeh, saj je Jugoslavija štela dobrih 20 mio. ljudi, zato je dejstvo, da so uspeli premagati tako močno konkurenco, vredno vseh pohval in priznanj. V tej igrici sta, poleg drugih igralcev, nastopala tudi dandanes medijsko slavna Vipavca, programski direktor na POP TV in eden izmed žirantov resničnostnega šova Slovenija ima talent Branko Čakarmiš ter znana televizijska voditeljica Ivana Šundov.

Otroci pa so bili dejavni tudi na drugih področjih. Poleti leta **1984 je v okviru mednarodnega sodelovanja Zvezne organizacije pionirjev Jugoslavije in organizacije CISV v Hamburg** za en mesec odpotovala tudi delegacija jugoslovanskih pionirjev. CISV je kratica za Children's International Summer Villages, kar v prevodu pomeni Otroške mednarodne poletne vasi. Cilj te organizacije je vzgoja otrok za mir v svetu. Otroci se učijo živeti v miru in prijateljstvu ne glede na barvo kože in socialne razlike. Tega so se učili tudi štirje pionirji iz Vipavske doline, ki so v okviru Jugoslavije zastopali Slovenijo: dve deklici in dva dečka, stari do 11 let. Življenje v Hamburgu je bilo zelo razgibano, saj je nudilo veliko doživetij. Otroci so tam preživeli čudovit mesec, videli in naučili so se veliko novih stvari ter sklenili mnogo novih prijateljstev z otroki z vseh koncev sveta.



*Pionirji iz Vipavske doline, mentorica Ana Bizjak in tedanja sekretarka Draga Bačar pred odhodom v Hamburg (1984)*



*Predstavitvena točka naših pionirjev v Hamburgu (1984)*

**Marko Plesničar** je bil eden izmed otrok, ki so odšli v Hamburg. O dogodivščini v Hamburgu je zapisal:

*Moje udeležbe v CISV se še zelo dobro spomnim. Čeprav sem imel takrat šele 11 let, je bilo v tistem juliju leta 1984 zgoščenih toliko doživetij, da jih ni mogoče pozabiti. Ne prej, ne potem, nisem toliko stvari v tako kratkem času doživel prvič. Prvič sem se peljal z letalom, prvič brez staršev za tako dolgo in tako daleč, prvič srečal toliko novih obrazov s celega sveta ... Skratka, bila je neponovljiva izkušnja.*

*Že sam odhod in potovanje z letalom je bilo prvovrstno doživetje. Z našo mentorico Ano Bizjak in z ostalimi tremi udeleženci Blažem, Barbaro in Izabelo iz osnovnih šol v Vipavski dolini smo po prihodu v Hamburg odšli k nemški družini, ki nas je gostila naslednja dva dni. Že ta dva dneva sta bila nekakšen kulturni šok, ko smo z navdušenjem spoznavali nemški način življenja. Spomnim se sladoleda v obliki špagetov, pa ogromne kolekcije lego kock, prvič sem videl in okusil kivi. Seveda so nam razkazali tudi Hamburg in tamkajšnje pristanišče, bili smo na TV stolpu, v trgovskem centru ... Odveč je povedati, da je bilo vse skupaj nekoliko večje kot Ajdovščina.*

*Potem pa smo se preselili v kamp. Konec je bilo druženja samo z udeleženci kampa iz Slovenije, takoj ob prihodu sem namreč pristal v sobi s tremi tujimi vrstniki – Simon, Karl in Fredrik so bili iz Švedske, Gvatemale in Mehike. Res je, prvič sem slišal za Gvatemalo. In potem se je začelo spoznavanje še z ostalimi osemdesetimi udeleženci kampa, ki so prihajali z vseh koncev sveta, od Jordanije do ZDA. Z enim letom učenja angleščine za sabo je bilo sporazumevanje sprva nekoliko nerodno, ampak po začetnem šoku, se je krog znancev širil.*

*Naslednji mesec je bil poln igre, ustvarjalnih delavnic, druženja, učenja novih stvari in jezikov, spoznavanja drugih držav, kultur in navad. Poleg mnogo širšega angleškega besednega zaklada, sem domov prinesel še kup spoznanj in spretnosti – od izdelovanja makrameja, pahljač in svečnikov, do igranja basebala in plesanja moonwalka, kot je to baje počel Michael Jackson, za katerega sem takrat seveda prvič slišal. Ne nazadnje sem se naučil pravilno lupiti banano. Moj sostanovalec iz Mehike se je neznansko zabaval, ko je gledal, kako jaz to počnem in me seveda poučil, kako se to pravilno dela.*

*Najpomembnejše pa je bilo spoznanje, da je svet res velik in raznolik in se ne konča v Ljubljani, in da jezikovne, kulturne in še kakšne razlike niso ovira za prijateljstvo in sožitje. Po mesecu dni bivanja v tujini, brez staršev, se je bilo seveda lepo vrniti domov. Ampak ob slovesu je bil zadnji dan v kampu poln objemanja in solznih oči.*

PER  
COMINCIARE  
SABATO 9 MAGGIO



*Delegacija pionirjev v Lignanu (1986)*

Leta **1986** so se 4 otroci udeležili pod pokroviteljstvom UNICEF-a **Srečanja otrok – prijateljev miru v Lignanu** (Italiji), ki je bil proglašen za mesto miru.

Dejavni smo bili tudi na likovnem področju; leta 1987 smo se namreč udeležili **16. medrepubliškega srečanja in tekmovanja v Mavrovem v Makedoniji**, ki je potekalo pod sloganom »Snežni Grad« in

je bilo posvečeno 50-letnici prihoda Josipa Broza Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije. Slovenijo je zastopalo 7 otrok in mentorja Silva Copič in Silvester Fakuč iz Občine Ajdovščina. Na tem srečanju je sodelovalo še 15 delegacij iz drugih republik in pokrajin. Namen srečanja je bil pokazati dosežke pionirjev na likovnem področju in spoznati življenje in navade vrstnikov po Jugoslaviji ter z njimi navezati prijateljske stike. Pionirji likovniki iz naše občine so za svoje umetnine dosegli drugo mesto.



*Otroci in mentorja Silva Copič ter Silvester Fakuč pred snežno umetnino v Makedoniji (1987)*



Mednarodno sodelovanje smo razvijali v okviru možnosti. Leta **1988** smo poglobili sodelovanje z organizacijo CISV in se kot gostje udeležili seminarja **v Devinu v Italiji**.



*Slovenske narodne noše so otroci predstavili tudi na Danskem (1989)*

*Delegacija pionirjev iz Vipavske doline in mentorica Sonja Škvarč na Danskem (1989)*



Aktivni smo bili tudi naslednje leto (**1990**), saj se je skupina otrok **v Trevisu** udeležila likovne kolonije, kjer so ustvarjali na temo »Prijateljstvo nima meja«. Otroci so prejeli prvo nagrado kot skupina ter še štiri posamezne nagrade. V Trevisu so sodelovali tudi učenci literati. Njihovi prispevki so bili vedno razstavljeni in nagrajeni.

Otroci so bili na različnih področjih zelo uspešni in so domov, poleg nagrad, prinesli tudi mnogo novih izkušenj.

Poleti leta **1989** so naši pionirji sodelovali v dveh mednarodnih projektih. V okviru **Unicefa in CISV** so se udeležili **Mednarodnega sveta na Danskem**. Delegacijo iz Občine Ajdovščina so sestavljali mentorica Sonja Škvarč in štirje učenci, ki so zastopali Jugoslavijo in Slovenijo. Gostovali pa smo tudi v **Mednarodnem kampu pionirske organizacije Ernest Telman v bližini Berlina**, ki je potekal na temo »Za srečno otroštvo v svetu miru«. Delegacija iz Občine Ajdovščina je štela pet učencev in mentorja.

## NOVOLETNA PRAZNOVANJA – VESELI DECEMBER

Dedek Mraz je za otroke simbol dobrote, veselja in radosti. Tega so se člani društva zavedali že zelo zgodaj in tako veliko prispevali k novoletnemu praznovanju. Že leta 1975 si je društvo zastavilo dve pomembni in težki nalogi: Dedek Mraz mora obdariti vsakega otroka, četudi bolj skromno; noben otrok ne sme ostati brez pravljičnega doživljanja Dedka Mraza in njegovega spremstva. Tako je Dedek Mraz s svojim spremstvom, ki je štelo kar 33 članov, obiskal 26 krajevni skupnosti in z novoletnimi darili, ki so bila zbrana s pomočjo delovnih kolektivov, obdaril kar 1700 predšolskih otrok. V vsaki krajevni skupnosti je bil kratek program, v katerem so sodelovali učenci glasbene šole in kulturna skupina ter otroci posamezne krajevne skupnosti.

26



*Otroci v pričakovanju Dedka Mraza (1989)*

V nadaljnjih letih smo si v društvu zelo prizadevali za enake materialne dobrine za otroke, zato smo predlagali, da bi novoletno prireditev oz. Dedka Mraza financirale vse profitne gospodarske dejavnosti. Tako bi vsi otroci dobili enaka darila. Podjetja so imela namreč svojega Dedka Mraza, zato so dobili eni otroci bogata darila, drugi skromna, tretji pa niso dobili ničesar. Pogajanja in bodrenja so potekala do leta 1987, ko smo končno dosegli, da so vsi otroci dobili enaka darila. Za vse otroke smo organizirali eno



*Dedek Mraz in spremstvo (1989)*

mažoretke, bil je ognjemet, prepevala sta Miki Šarac in Gianni Rijavec in prišel je Dedek Mraz. Novoletne prireditve so bile organizirane tudi po krajevnih skupnostih.

Naslednje leto, leta 1988, smo bili ponovno organizatorji enotnega novoletnega praznovanja otrok v občini. Sredstva, ki smo jih porabili za darilne pakete in kulturne prireditve, so prispevale delovne organizacije in občinska kulturna skupnost. Dedek Mraz je obiskal otroke v 25-ih krajevnih skupnostih in z darili

skupno prireditev, zato je bilo novoletno praznovanje zelo razgibano. Otroci so si v kinodvorani ogledali lutkovno predstavo »Mojca Pokraculja«, nastopala je plesna skupina, na nekdanjem Titovem trgu (današnji Lavričev Trg) je igrala godba na pihala, ki so jo spremljale



*Bogat decembrski program za otroke*



*Vabilo Dedka Mraza na zaključno prireditev*

Tudi dandanes še vedno sodelujemo pri organizaciji novoletnih praznovanj z različnimi prostočasnimi aktivnostmi ter tako otrokom pričaramo še bolj pristno vzdušje ob novem letu.

in predstavo obdaroval 2894 otrok, ki so šteli od dveh pa do deset let. Osrednja prireditev je potekala v Športnem centru Police.

## TEDEN OTROKA

»Vsem otrokom želimo, da bi se lahko veliko in brezskrbno igrali, da bi se lahko z veseljem učili, da bi vas imeli – za vas vsi pomembni ljudje – iskreno in nesebično radi.« To je bila poslanica otrokom iz leta 1999, ki jo je napisala tedanja predsednica društva, Jana Bolčina.

Prvi teden v oktobru je Zveza prijateljev mladine Slovenije že pred 50 leti proglasila za Teden otroka. Obeležujemo ga tako, da v tem času otrokom omogočamo sproščeno druženje in ustvarjalnost, zabavo ter različne aktivnosti. Tako organiziramo različne prostočasne, razvedrilne in brezplačne programe za otroke.

V Poročilu Zveze društev prijateljev mladine Občine Ajdovščina iz let 1974/1975 so o Tednu otroka takole zapisali:

*»Prav ta akcija je dala vrsto pobud za reševanje osrednjih nerešenih vprašanj, ki so pomembna za vso mlado generacijo: pridobivanje prostorov za otroke; da bodo vsi otroci ne glede na socialni status deležni enotne družbene skrbi pri kulturnih in drugih dobrinah ob tednu praznovanj, da otroci nastopajo z lastnim programi in pokažejo dosežene uspehe nove vzgoje in izobraževanja.«*

Teden otroka je torej pomembno zaznamoval tukajšnje področje, tako je v letu 1988 potekal kar cel mesec. Tema dejavnosti je bila: »Otrokom najboljše«. Društvo je sodelovalo s šolami in vrtci, odvijale so se razne prireditve, na ogled pa je bila tudi razstava z naslovom »Dobra igrača«, ki je osveščala starše in trgovce, katere igrače so za otroke najprimernejše. Pionirji so prodajali priponke, izkupiček pa so namenili za oddajo Otroški direndaj. Predšolski in šolski otroci so si lahko ogledali 12 lutkovnih in 2 gledališki predstavi.



Po letu 1990 so bile v okviru organizacij ZPM dogovorjene naslednje teme ob Tednu otroka:

- 1990** Otrokom zdravo in varno okolje
- 1991** Prosti čas
- 1992** Otrokom prijazno šolo
- 1993** Igrajmo se skupaj – teden posvečen otroški igri, igračam, igriščem ...
- 1994** Moč prijazne besede – odnos med odraslimi in otroki ...
- 1995** Da bi zmožegal reči: Ne, hvala – alkoholu, cigaretam, drogam, aidsu ...
- 1996** Otrokom najboljša igrišča in igrala
- 1997** Medvrstniški odnosi – danes sem ti in ti si jaz
- 1998** Otroci in mediji – prijazni mediji – prijazen svet
- 1999** Imava se rada in Sožitje generacij
- 2000** Hočem, torej zmorem
- 2001** Moj prosti čas
- 2002** Zdrav otrok v zdravi družini
- 2003** Smo mladi – v spoštovanju med sabo – imamo se radi
- 2004** Evropa mladim – mladi Evropi
- 2005** Vsak otrok ima pravico do drugačnosti in nediskriminacije
- 2006** Enake možnosti za vse otroke
- 2007** Zabava in prosti čas mladih
- 2008** Nekoga moraš imeti rad
- 2009** Otroku v korist – naše osnovno vodilo
- 2010** Mediji za bogatejše otroštvo
- 2011** Pojdiva s knjigo v svet
- 2012** Radosti in stiske odraščanja
- 2013** Kako je biti otrok v današnji družbi?

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina izvaja program na občinski ravni. Tako obeležimo Teden otroka, v katerem se odvijajo prireditve, ki otrokom omogočajo sproščeno druženje in ustvarjalnost, zabavo ter popestrijo njihov prosti čas.

Z mislijo **»Nekoga moraš imeti rad«** smo začeli **Teden otroka leta 2008**. Ta rdeča nit je povezovala vsa naša druženja. Popestrili pa smo jih tudi z barvami jeseni in poezijo, ki seveda ni mogla mimo našega pesnika Toneta Pavčka. Tako smo pripravili delavnico z naslovom **»Ko lutke oživijo na Pavčkovo poezijo«** in s tem na naš način zaklicali **»Vse najboljše!«** priljubljenemu pesniku.



Naši obiski osnovnih šol so bili jesensko obarvani. Izdelovali smo ježke in jim na koncu prilepili imena, ki so bila čim bolj nenavadna in izvirna. Za konec smo spoznali še enega razposajenega ježka, Jančka, ki nas je povabil na gostijo naravnost iz ljudske pripovedke.

Organizirali smo tudi ektempore v Piranu, kjer je štirideset učencev in dijakov s svojimi učitelji likovnega pouka ustvarjalo na temo »Nekoga moraš imeti rad«. Prišli so iz osnovnih šol z Otlice, s Cola, iz Šturij, iz Vipave in iz Ajdovščine, udeležili pa so se ga tudi dijaki obeh srednjih šol iz Ajdovščine in Vipave. Niso pa samo slikali, ampak so si ogledali tudi piranske znamenitosti, dan pa so zaključili z zbiranjem vtisov na ladji, ki jih je popeljala ob obali do Portoroža in nazaj v Strunjan.

Otroke so očarali tudi Psiček Bici in učiteljica Kleta iz lutkovne predstave »Bicikleta« v izvedbi Brigite Leban, lutkovna igrica »Kdo je napravil Vidku srajčico« in predstava »Mali bober in odmev«.

---

Tudi v **Tednu otroka 2009**, ki je potekal pod sloganom **»Otrokove koristi – glavno vodilo«**, smo mladim ponudili pestro paleto različnih aktivnosti. »Zemlja, ki poje – Latvija« je bil naslov predstavitve, ki jo je vodila EVS prostovoljka iz Latvije, dogajanje je popestrila s prebiranjem poezije v maternem jeziku in z nagradnim kvizom.

Otroci so bili ustvarjalni: izdelovali so tablice z avtoportreti, ki so jih okrasili s tremi stvarmi, ki so njim pri srcu. Tablice so nato odnesli domov in jih obesili na vrata svojih sob ter s tem opozorili nase in na svoj prostor. Otroci so na temo jeseni izdelovali tudi šatuljice iz lepenke, ki so zasijale v jesenskih barvah.



Naša prostovoljka je otroke popeljala v svet glasbenih inštrumentov, ki so jih izdelovali iz odpadnega materiala.

Potekala je tudi ustvarjalna delavnica izdelovanja pikapolonic. Učenci od 1. do 4. razreda so s svojim starimi starši prilepili pikapolonice na drevo, ki je polepšalo šolske prostore. Otroke so zabavale tudi lutke, ki so oživele pod spretnimi rokami umetnikov lutkovnega gledališča Fru fru.

Že tradicionalnega ekstempora v Piranu so se udeležili učenci in mentorji iz Občin Ajdovščina in Vipava. Skupaj je na takratno temo Otroškega parlamenta »Stereotipi, rasizem in diskriminacija« ustvarjalo 40 otrok, ki so ustvarili čudovita dela. Po podelitvi priznanj so se z ladjo odpravili na izlet do Portoroža.

V **Tednu otroka 2010**, ki je potekal od 4. do 9. oktobra, smo v našem društvu ponovno pripravili zanimiv program za otroke. Teden otroka smo kot običajno preživeli ustvarjalno; pod vodstvom prostovoljcev so otroci ustvarjali po šolah v Občinah Ajdovščina in Vipava ter v prostorih društva. Ustvarjalne delavnice so potekale na temo jeseni. Otroci so z mentorji izdelovali jesenske okvirje za slike, skledice v obliki listov in košarice iz furnirja. V skladu s takratno temo Tedna otroka, **»Mediji za bogatejše otroštvo«**, smo pripravili tudi dve povsem novi delavnici. Na medijski delavnici »Tišina, snemamo!« so se otroci seznanili s kamero in nastopanjem ob snemanju dveh krajših oddaj; na delavnicah z naslovom »Novice, novice« pa so izdelovali časopis. Tudi to leto so se otroci s šolskimi mentorji in prostovoljci društva odpravili še na tradicionalni ekstempore v Piran, kjer so se popeljali tudi na krajši izlet z ladjico.



*Mladi ustvarjalci v Piranu (2012)*

**Ivana Žigon**, ena izmed udeležencev ekstempora, je bila navdušena:

*Na ekstemporu v Piranu mi je bilo super. Lepo vreme, dobra družba, čudovit ambient ... Predvsem pa sproščeno in zelo prijetno vzdušje za ustvarjanje. Sama najraje rišem, a ker vem, da imamo različne želje, se mi je zdelo prav to super – svoboda. Vsak je lahko ustvarjal kjerkoli, karkoli in kakorkoli.*

*Upam, da bom imela še kdaj priložnost, da se udeležim česa takega!*

Teden otroka se je zaključil v soboto, ko so naši prostovoljci v okviru Kmečke tržnice izvedli še dve delavnici. Z otroki so pripravljali zeliščne lončke in izdelovali punčke iz blaga. Otroci so se udeležili delavnic v lepem številu; na društvu pa smo bili zadovoljni, saj smo spet razveselili veliko otrok.

»**Pojdiva s knjigo v svet**« je bila tema **Tedna otroka 2011**, ki je otroke popeljal med knjižne junake. Za otroke smo pripravili ustvarjalni delavnici »Knjižni junaki so oživeli« in »Don Kihot na obisku«, s katerima smo obiskali šole v Občinah Ajdovščina in Vipava, mladi pa so se odpravili na ekstempore v Piran.



Na ustvarjalnicah so otroci izdelovali lutke, maske in kostume knjižnih junakov ter poskušali knjižni svet oživeti z dramsko igro. Ker je v enem tednu kar nekako premalo časa, da bi obiskali vse ali vsaj večino šol, smo delavnice izvajali še cel oktober ter tako k branju in ustvarjanju spodbudili še več otrok.

V **Tednu otroka 2012** smo ustvarjali na številnih osnovnih šolah in njihovih podružnicah v Občinah Ajdovščina in Vipava na temo »**Radosti in stiske odraščanja**«. Otroci v Krajevni skupnosti Malovše - Gojače pa so pripravili glasbeno igrico »Mavrična ribica«.

*Otroci so se mnogo naučili tudi na delavnici »S knjigo v odraščanje« z Ireno Šinkovec (2012)*





Zaključna prireditev je potekala v soboto, 6. oktobra 2012, v Mladinskem centru Hiše mladih v Ajdovščini. Nastopili so pritrkovalci iz Lokavca, z glasbeno animacijsko predstavo »Silno vljudna predstava« pa nas je v svet omike in lepega vedenja popeljala Andreja Zupančič. Tudi to leto so se otroci že tradicionalno udeležili ekstempora v Piranu, kjer so nastala lepa likovna dela, ki so bila na ogled v Trgovskem centru Mercator v Ajdovščini.



*Udeleženci ekstempora v Piranu (2012)*

## BRALNA ZNAČKA



*Mlad človek vse rad bere,  
lepo in hudo,  
in vse mu gre enako do živega.*

Ciril Kosmač

Otroštvo in mladost sta tesno povezana s knjigo; drug brez drugega ne moreta. To dokazuje gibanje, lahko bi ga imenovali tudi tekmovanje, branje za Bralno značko. Poraženci v tem tekmovanju so samo tisti, ki jim zmanjka moči, da bi prebrali do konca, vsi drugi so zmagovalci. Že več kot pol stoletja berejo za Bralno značko tudi učenci šol naše in vipavske občine. Že dolgo so z nami tudi učenci iz Centra za usposabljanje invalidnih otrok iz Vipave.

Vsako gibanje se rodi in živi ali presahne, če nima dovolj spodbude, zagnanosti in prenove. Tako so mentorji v naši občini vedno znali poiskati poti, da je bilo gibanje zanimivo, da je pritegnilo številne učence, se pomaknilo v predšolsko obdobje in poskušalo najti pot v srednjo šolo.

Knjižničarka v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini Marija Bajc je povzela spoznanja o začetkih Bralne značke v predšolskem obdobju.

### ***Bralna značka v predšolskem obdobju***

*Pripadam generaciji, ki ji je bil prvi obisk knjižnice omogočen šele z vstopom v šolo. Prva knjižnica je bila razred, v katerem sta našli svoje mesto tudi leseni omari, napolnjeni s knjigami. Odprta je bila pred pričetkom pouka, kar je pomenilo, da smo se za njen obisk morali odpraviti od doma v trdi temi, več kot uro prej. Da smo prišli prvošolci zadnji na vrsto, je bilo pravzaprav nekaj samoumevnega.*

*Danes se je marsikaj spremenilo, otroci se s knjigo srečujejo že v prvem letu svojega življenja (knjige – igrače, kartonke), zgodaj prestopijo prag knjižnice, postanejo celo njeni člani, predvsem pa so skupaj s starši njeni redni obiskovalci. Tu so namreč doma knjige, igrače, revije ter moderni nosilci zapisov (DVD-ji, CD-ji, bralniki), tu je možno izbirati, listati, obračati, gledati in vonjati zgodbe, pesmi, pravljice ...*

*1997. leta smo se v Lavričevi knjižnici odločili, da pristopimo k projektu uvajanja predšolske bralne značke, ki si je takrat v slovenskem prostoru šele utirala pot in iskala svoje pravo mesto.*

*Pri tem nas je vodil točno določen cilj: Bralček palček – tako smo namreč predšolsko bralno značko poimenovali – je pot do povečanega zanimanja za knjige, za branje in pisanje pri predšolskih otrocih. Poleg tega je tudi pomemben korak v razvoju sposobnosti otrok za besedno in nebesedno izražanje, je temelj za bogatitev besednega zaklada, razvijanje domišljjskega sveta otrok, za navajanje otrok na knjižnico in širjenje družinskega branja.*

*Povezali smo se z vrtci, jih povabili na obisk v knjižnico ter izdelali zgibanko, na kateri je našel svoje mesto priporočilni seznam knjig, ki naj bi jih otroci prebrali. Odziv vrtca je bil zelo lep, navdušeni so bili tudi starši in otroci. Ob seznamu so bila izdelana priporočila in napotki, povezani z branjem in predstavitvijo prebranega. Zaključna prireditev s predstavitvijo vsega, kar je ob prebiranju knjig nastalo, s podelitvijo priznanj in obiskom kakšnega znanega ustvarjalca je prva leta potekala v knjižnici, zadnja leta pa jo organizira vrtec. Sedaj je predšolska bralna značka postala nekaj samoumevnega.*

*Vloga knjižnice pa je pri njenem izvajanju zelo pomembna.*

*Izbrati dobro v veliki množici izdanega (za starostno obdobje od 3. do 9. leta že nekaj let izide v Sloveniji največ naslovov) in ponujenega je umetnost in odgovornost. Govorimo namreč lahko o množični vsebinski, oblikovni, jezikovni in materialni krizi izdanega. Tu so novi mediji, novi nosilci informacij, novi načini ponujanja besedil, na drugi strani pa obstajajo kriteriji in stališča, ki jih MORAMO zagovarjati ter upoštevati.*

*Priporočilni sezname, spremljanje nagrajenih avtorjev, knjižničarjevo branje in kritično ocenjevanje, bogata zbirka knjig, usposobljeno osebje, dolg odpiralni čas ... so nedvomno elementi, ki jih imamo v knjižnici. Zagovarjamo pomembno mesto in pomen pravljice, mesto znanih in kakovostnih domačih ter tujih ustvarjalcev ...*

*Zanimanje za predšolsko bralno značko je veliko, vanjo je vključena večina otrok pred vstopom v šolo, zajela je celoten slovenski prostor, je neke vrste temelj, iz katerega rastejo bralne značke v osnovni in potem v srednji šoli. To so dokazi, ki nam potrjujejo dejstvo, da smo na pravi poti.*

*In nenazadnje, če me kdo vpraša po najljubši knjigi mojega otroštva, še danes čutim njen vonj in vem za njeno vsebino. Lahko jo vzamem s knjižne police, jo odprem in prelistam.*

*Bo tako opevana e-knjiga otrokom današnjega časa, prebrana z bralnika, ali na Kitajskem tiskana knjiga tudi pustila take sledi? Bo zaradi nje in z njo več bralčkov palčkov postalo dobrih bralcev? Morda bo pa prav predšolska bralna značka projekt, ki bo stvarem znal dati pravo ceno in jim določiti pravo mesto.*

Zveza prijateljev mladine Slovenije



# Spominsko priznanje

za zvestobo lepi knjigi  
in bralni znački v osnovni šoli



Svet Zveze bralnih značk Slovenije



PREJME



*Djani Janina*

V Občinskem odboru za Bralno značko pri Društvu prijateljev mladine Ajdovščina smo mlade bralce spodbujali z značkami, s priznanji in s knjižnimi nagradami, srečanji ter izleti. Pogosto so jih obiskali knjižni ustvarjalci in z njimi poklepetali o prebranih knjigah.

Na naših šolah so učenci tekmovali za Gregorčičevo bralno značko na višji stopnji. Za Cicibanovo bralno značko so brali učenci na nižji stopnji. Na OŠ Otlica se je nekaj let pridruževala osnovnim značkam še Zmajeva bralna značka.

Leta 1986 je Jože Zupan, dolgoletni predsednik Republiškega odbora Bralne značke zapisal: »Iz želje, da bi se bolje spoznali, smo ob 150-letnici rojstva Jovana Jovanoviča Zmaja uvedli Zmajeva bralno značko. Zmajeva bralna značka je dopolnilna; ko učenec osvoji program Bralne značke, ki je v posameznem okolju, se loti še branja za Zmajeva bralno značko ... Če hočemo zgraditi most prijateljstva in sodelovanja med narodi, je treba začeti pri mladih.«



*Regijsko srečanje značkarjev v Ajdovščini (1988)*

Na OŠ Ajdovščina so učenci prebirali dela še za Ribičičevo bralno značko. V šolskem letu 1986/87 je to značko osvojilo okrog 100 učencev.

Na OŠ Col pa so učenci brali za Vorančevo bralno značko.

Želeli so se čim bolj približati prvi bralni znački, ki je kot pomladni zvonček pozvonila na Koroškem.

V Cankarjevem letu so mladi bralci brali za Cankarjevo bralno značko. Predsednik Zveze bralnih značk Slovenije Leopold Suhodolčan je leta 1976 tako obvestil osnovne šole po Sloveniji: »Odbor Zveze bralnih značk Slovenije je ob 100-letnici Cankarjevega rojstva sklenil, da v spomin na velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja razgласi posebno tekmovanje bralcev za Cankarjevo bralno značko, ki bi se ga udeležili mladi bralci osnovnih in srednjih šol v Sloveniji.«

V Župančičevem letu smo v Ajdovščini organizirali branje za Župančičevo bralno značko in tekmovalce, ki so osem let brali za Bralno značko, popeljali na Vinico.

Nagrade za osemletno branje smo podelili v Župančičevi rojstni hiši, občudovali smo pesnikovo deželo pod Gorjanci, kamor poredko zaidemo.



*Boris A. Novak na obisku v Lavričevi knjižnici (1993)*

V naši občini smo organizirali Pisno bralno značko. Učenci so, po Župančičevem zgledu, ustvarjali uganke, premetanke in zavozlanke. Izdali smo jih v lepi brošuri, ki so jo učenci tudi sami ilustrirali. Ob slovesni prireditvi, ki smo jo vedno pripravili tako, da je bila praznik za udeležence, nas je obiskal gledališki igralec Marko Okoren s svojim Tačkom.



*Srečanje zlatih bralcev v Portorožu (2003)*

Učenci višjih razredov naših šol so se pomerili v pisnem ustvarjanju o različnih temah. Za svoje delo so najboljši prejeli nagrade. Iz nekaterih nagrajenih del so danes ostale njihove iskriverne misli.

**Veronika Belott** je v 7. razredu osnovne šole zapisala:

## Pri nas je pa taka navada

Pri nas je navada, da se z eno nogo vedno uhaja v preteklost. Iz te se potem siplje primere, dogodke, izkušnje. Še tako običajen dogodek, kot je naprimer zavračanje kisle repe, zavrti čas nazaj tja do prve svetovne vojne. "A ti veš, kako so ljudje stradali? Mama ni imela otrokom kaj dati jesti..." "Toda danes je hrane dovolj," prihaja na plan takojšen protest, "in raje kot jem repo, raje sem lačna." "Nekoč otroci niso ugovarjali staršem," smo spet v preteklosti. "Naši starši so pravili, da niso smeli niti spregovoriti, če sta jim oče ali mati kaj zapovedala. Tudi... Pogledaj, kdo prihaja! Mislim, da je zvonilo." Grem čez vežo, ki je veža po starem; velika, mrzla in senčnata. Odprem. Poštar je. Ima kalimerota. Včasih je bil to Lojze, ki je kolesaril z veliko torbo po vaseh. "Si misliš! In to v vsakem vremenu, pa pravijo, da so bile zime dosti hujše. Enkrat je padalo toliko snega, da so po Čohih delali predore iz hiš, in so bile vaške ulice stisnjene med dvometrske stene odmetanega snega," so pravili naši. "Hm... težko si predstavljam," pravim in si skušam naslikati Čohe, potopljene v tolčeno smetano. To me spomni, da bi kazalo malo pokukati v hladilnik. O tem, kako so po starem shranjevali živila, že poznam. V pogovor se vtakne stric. "Študenti smo obešali hrano pozimi v vrečkah skozi okno." "Oh, kako prijetno je poslušati stare spomine," si tokrat mislim, "daj, povej mi še kaj." "Zdaj ne utegnem. Telefonirati moram Božotu. Tačas lahko pomagaš mami tolči orehe." Takoj sem za to in tudi v skledo z jederci pridno segam, pa se mama takoj razjezi: "Dovolj si jih pojedla! Rabim jih za štruklje. V prejšnjih časih so naročili žvižgati ali prepevati, ko se je tolklo orehe ali lešnike, da otroci niso že takoj vsega pojedli. Ni bilo vsega na razpolago, kot je sedaj. Samo za velike praznike..." "Na, smo že spet tam," si mislim, "ti kar pripoveduj. Poznam te štorije. Spet smo v starih časih." "Joj! Kakšne roke pa imaš! To je od orehov. Očistiti jih bo treba. Ha, veš, spomnila sem se zgodbe, ki jo je pravila moja mama o starih fužinarjih. Gospodarju so ponoči oklatili oreh, in ko so se podviga zelo veselili, je udarila mednje novica, da bo gospodar krivce kaznoval. Potem so si možje na brusnem kamnu brusili orehovo umazanijo z rok, in ko jih je gospodar pregledoval, je lahko videl samo rožnate in gladke dlani, ki so bile seveda tudi brez žuljev." "Ha, ha!" se smejem in nenadoma se mi pred nosom pojavi zoprni duh po varekini. Sežem po deodorantu, da ustvarim lepše vonjave, pa prileti: "Šparaj malo! Ne moreš za vsako malenkost trošiti parfuma. Včasih pa niti mila nismo kupovali, mama ga je kuhala kar doma. Nekaj dni je vrelo v velikem kotlu in potem se je ohladilo in strdilo, strjeno maso pa so še razrezali na primerne kose. To je bila domača žajfa." "Ah, kako lep dan je zunaj." Pokličem mucka. Ta pridno pazi na vrabčke, ki sedajo na rožni grm pred hišo in go izzivajo. "Ne, muc ne sme v hišo. Ne maram ga. Aja, povedati ti moram o Tucmanu. Je bil naš maček, pameten, povsod je hodil z nami. Nekoč smo šli..." "Bolje, da grem. Sicer ne bo konca," premišljujem. V mislih me zmoti mama. "Bi lahko šla k sosedovim, bi to nesla Lei?" "Ja, ja, že prav, že prav." Skočim kar čez zid in v hipu sem na vrhu stopnic. "O, Veronika! Kar pridi noter, nam boš kaj povedala." Pogovor kar steče in ura se hitro obrne naokoli. Komaj stopim skozi domača vrata, se že zasliši mamin glas: "Le kje si bila toliko časa. Ko smo bili mi majhni, nismo tako pohajali. Smo prišli takoj domov." "To pa že ni res," se oglasi stric. "Veš, po vojni nas je bilo rojenih veliko otrok in smo se vedno skupaj igrali. Ponavadi smo bili vojaki in smo se bojevali. Lesene palice, no, pravzaprav veje so nam služile kot puške. Najbolj primeren teren je bil tam gori v borih. Bili smo bolj srečni, kot vi sedaj." "To najbrž že," rečem, "saj zdaj, ob vseh teh šolskih obveznostih človek ne najde več časa za pohajati." "Saj tako ne greste nikamor," se glasi odgovor, "saj sploh ne znate pohajati. Mi smo bili povsod in nas cele dneve ni bilo domov. Potem, ko nas je mama klicala, smo pa sedeli na ušesih." "Tega se sedaj ne počne več," pripomnim. Zdaj napove mama odhod: "Ja, gremo, moramo v Ajdovščino. Je nekaj pismem za nesti na pošto, je treba v lekarno..." in že išče ključ od avta. "Ja, včasih so pa šli kar peš."

Da, Veronika je imela prav, vedno smo z eno nogo v preteklosti, iz katere črpamo moč, da stopimo v jutri.

Martin Ferfolja je v 6. razredu razmišljal pod naslovom Stoji učilna zidana. Presodite, kaj je bilo ponujeno učencem pred desetletjem.

#### STOJI UČILNA ZIDANA

Ko stopim zjutraj še ves krmežljav na ulico 5. maja, me potegne s seboj hudournik otrok. Večkrat se med hitečimi otroki počutim le kot drobna kapljica v širnem morju. Vsak delček tega morja ima svoje skrbi, svoje upe in želje. Vsaka taka kapljica pričakuje začetek pouka ali s strahom ali z veseljem.

Vsak tak delček je učenec, ki še zdaleč ni nepomemben – predstavlja namreč del celote.

Vsak človek si želi v življenju doseči čimvečje uspehe, zato si tudi otrok kot učenec želi uspeli. Zanj je šola stalna spremljevalka, z njo se ukvarja velik del svojega časa, v njej preživi ogromno časa, zato je prav, da je šola učinkovita in dobra, predvsem pa prijazna ter zanimiva. Šola bi se morala bolj prilagajati željam delov njene skupnosti. Včasih pa se mi zdi, da preveč kraljuje nad učenci. Vsak učitelj se ne more prilagajati vsakemu učencu in ne vsem željam razreda, vendar se nekateri učitelji premalo zmenijo za razredne želje. Imajo svoj učni načrt, ki se ga prestrogo držijo.

Športni dnevi so bili vedno namenjeni poučni sprostitvi in učenju v naravi. Že dalj časa pa so podobni drug drugemu. Nič ni več izvirnega, zato so izgubili svoj čar. Nekoč se je ob novici, da bo športni dan, ves razred spraševal, kakšen je cilj izleta.... Zdaj pa že vnaprej vemo, kam gremo. Dobro smo že spoznali izvir Hublja in Police.

Pred nekaj leti so se organizatorji ekskurzij izkazali. Organizirali so cel kup poučnih izletov in jih ugodno razvrstili. Goriška Brda smo si ogledali jeseni, kopat smo se šli v junijski vročini. Organizacija pa je odvisna tudi od vremena.

Za nelagodnost otrok v šoli, zlasti mlajših, so največ krivi nekateri starejši objestneži, ki mlajše od sebe dobesedno terorizirajo, jih ovirajo in zmerjajo. Za taka dejanja bi morali biti kaznovani.

Osnovna šola je ena najpomembnejših stopenj v našem življenju. Z njo se začne naše drugo življenje. Čeprav je le podlaga za nadaljnje učenje, je dovolj pomembna, da ji posvetimo veliko pozornosti.

Ko zvonec naznani konec zadnje šolske ure, pretrga tišino otroški krik in že me hudournik sošolcev potiska med šolskimi klopmi mimo učitelja in skozi preozka vrata.

Pred stopniščem se srečata dva valova. Vsi učenci udarijo po stopnišču in večkrat se bojim, da bo plaz prehud, da se bo ograja udala pod pritiskom otrok.

Nekateri učenci se vračajo domov z zadovoljstvom, drugi razočarani, tretji pa z občutkom krivde.

Vendar je ta hudournik drugačen od jutranjega, saj ga vodi prostost.



Če nas in vas spomin ne vara, lahko trdite, da je branje za Bralno značko doživljalo spremembe, novosti, spodbude, sicer se ne bi ohranilo do današnjih dni. Ostalo pa je zvesto osnovnemu cilju: učencem ponuditi najboljšo knjigo. Kot je zapisal pisatelj Bevč: »Dobra knjiga je zlata knjiga!«

Iz pobud tekmovanja za Bralno značko je vzniknil Mednarodni knjižni kviz, v katerem so bralci spoznavali življenje in delo besednih ustvarjalcev in njihova dela. Torej, v vsem obdobju so bile težnje, da bi bralci tudi zapisali svoja spoznanja o prebranem delu in jih ilustrirali. Rodili so se čudoviti dnevniki branja in mape, ki so bile večkrat razstavljene.

Občinski odbor za Bralno značko pri Društvu prijateljev mladine Ajdovščina je želel to plemenito idejo posredovati tudi dijakom čez državno mejo, ki je bila v tistem času zelo trdna. V Državno nižjo srednjo šolo Ivan Trinko v Gorico smo poslali dokaj predrzno vabilo za sodelovanje. Po določenem času smo prejeli naslednji odgovor:



Sodelovanja smo se zelo razveselili. Že tistega leta smo na Otlici podelili prve bralne značke s knjižnimi nagradami tudi dijakom iz Gorice.

To sodelovanje se je še poglobljalo. Vipavski likovniki so na šoli v Gorici razstavljali svoja dela; plesalci iz Ajdovščine so se predstavili s plesom; lutkarji so zaigrali; recitatorji so v Gorico ponesli slovensko pesem. Srečanje je bilo nepozaben praznik mladih z obeh strani meje, ki je takrat močno razdruževala.

Ob več kot pol stoletja starem gibanju za Bralno značko smo želeli spoznati mnenja pomembnih strokovnjakov, ki so pustili globoke sledi v tem čudovitem tekmovanju. Pisali smo mag. Tilki Jamnik, ki se ji zahvaljujemo za prisrčne, strokovne misli.

*Prizadevanja MDPM Ajdovščina, da bi mladi brali, se umeščajo v nacionalna prizadevanja za dvig bralne kulture posameznikov in slovenske držbe. Bralci v Ajdovščini in okolici pripadate veliki družini tisočih bralcev, ki že več generacij beremo za Bralno značko.*

*Najprej iskrene čestitke Medobčinskemu društvu prijateljev mladine Ajdovščine k 60-letnici! Še naprej vam želimo veliko uspehov in zadovoljstva pri vašem žlahtnem delu! Lepo, da uvrščate v zbornik tudi prispevek o Bralni znački. Hvala, ker ste jo ves čas njenega obstoja vključevali v svoj program dela, spodbujali mlade k branju in podpirali njihove mentorje. Vemo, da boste tako počeli tudi naprej!*

*Iz leta v leto se potrjuje, kako imenitna je bila zamisel prof. Stanka Kotnika in pisatelja Leopolda Suhodolčana, ki sta davnega leta 1960 osnovala prvo – Prežihovo – bralno značko. Potem so sledili drugi pobudniki novih bralnih značk, kar se je razvilo v današnje gibanje, ki mu v šolskem letu 2012/2013 poteka že 53. sezona. Ob 50-letnici je Bralna značka (oz. Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, ki gibanje od leta 2002 strokovno in organizacijsko vodi), prejela kar nekaj priznanj, mdr. ji je predsednik države Danilo Türk podelil zlati znak »za 50-letno uspešno vzpodbujanje bralne kulture med mladimi in s tem za prispevek h kulturi slovenskega duha, znanja in ustvarjalnost«.*

*In zakaj je gibanju uspelo preživeti pet desetletij in je še danes živo, kakovostno in perspektivno? V prvi vrsti prav gotovo zato, ker se ves čas prilagaja sodobnemu času, bralnim interesom in okusu mladih, ki jih spodbuja, da berejo knjige, ki so jim blizu, da jim je branje v užitek ter veselje in se lahko identificirajo s književnimi osebami in čutijo obravnavane probleme in sporočila kot svoja.*

*Velike zasluge pri tem imate Zveze in Društva prijateljev mladine po Sloveniji – med njimi tudi MDPM Ajdovščina! – ki pomagate mentorjem Bralne značke pri delu z mladimi.*

*Prizadevni mentorji pa so razvili vrsto inovativnih oblik za motiviranje in preverjanje prebranega. Spodbujajo bralčev dialog z besedilom, spodbujajo dialog med mladimi bralci o knjigah, ki so njim »naj«, pri tem pa so jim taktni in spretni svetovalci tistih knjig, ki bi jih morda sami prezrli ali pa jim na prvi pogled niso privlačne. Oblike motiviranja za branje so zelo različne, mentorji jih prilagajajo objektivnim možnostim, predvsem pa interesom in željam mladih bralcev: pogovori o knjigah, bralni klubi, projektno delo, literarne uganke, kvizi, srečanja s književniki, sodelovanje pri literarnih ali šolskih glasilih ipd., vključevanje medijev, v zadnjem času predvsem interneta.*

*Na domači strani [www.bralnaznacka.si](http://www.bralnaznacka.si) lahko preberete, da se Bralna značka (na splošno ali določena spominska bralna značka z imenom po pisatelju) dogaja na 99 % osnovnih šol v Sloveniji, v tovrstno branje se vključuje kar 74 % osnovnošolcev. V zadnjih dvajsetih letih se po slovenskih vrtcih in splošnih knjižnicah zelo širi predšolska bralna značka, ki spodbuja predvsem starše, da berejo svojim*

otrokom v predšolskem obdobju (družinsko branje). Bralna značka v srednjih šolah pa običajno deluje v obliki bralnih klubov. Za bralno značko berejo tudi slovenski otroci v slovenskem zamejstvu in na nekaterih območjih v slovenskem zdomskem prostoru. V zadnjih letih pa si močno prizadeva, da bi za bralno značko brali tudi otroci z različnimi posebnimi potrebami, npr. slepi in slabovidni, otroci z disleksijo idr., otroci različnih ranljivih skupin, neslovenskih staršev idr.

Ocenjujemo, da v vseh programih vsako leto sodeluje več kot 140.000 otrok, ki berejo slovenske knjige. Vodi jih več kot 6.000 mentorjev (učiteljev, vzgojiteljev in knjižničarjev).

Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS pripravlja seminarje in izobraževalno gradivo za mentorje ter pomaga pri organizaciji obiskov ustvarjalcev mladinske književnosti v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter knjižnicah. Že leta pripravlja motivacijska gradiva za mlade bralce, v zadnjem desetletju pa je pomemben del založniškega programa zbirka darilnih knjig Zlata bralka, Zlati bralec in še marsikaj. Več in vse na domači strani: [www.bralnaznacka.si](http://www.bralnaznacka.si)

Bralna značka spodbuja k prostovoljnemu in prostočasnemu branju knjig glede na zmožnosti, želje in zanimanja mladih. Pa vendar jih mentorji obenem spodbujajo predvsem k branju kakovostnih knjig; mentorjem so pri tem lahko v pomoč Priporočilni sezname mladinskih knjig, ki jih za vsako leto pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana in so dostopni tudi na njeni domači strani: <http://www.mklj.si/index.php/digitalna-knjiznica/priporocilni-seznam/120-pregledni-in-priporocilni-seznam-za-mlade>

Bralna značka mlade še posebej motivira za branje kakovostnih knjig slovenskih pisateljev in pesnikov, tako sodobnih kot tistih iz preteklih obdobj. Slovenski otroci naj bi prebirali slovensko literaturo, sicer jim ne bo znana izkušnja slovenskega naroda in posameznih Slovencev. Dolžni smo mladim predati slovensko kulturno dediščino!

Obenem pa se z vsem Bralna značka umešča v širša prizadevanja za večjo bralno pismenost in dvig bralne kulture v Sloveniji. Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS sodeluje s številnimi posameznimi strokovnjaki in ustanovami s področja mladinske književnosti in branja.

Dobra bralna pismenost je v sodobnem času vse bolj nujno potrebna: za uspešno učenje in poklicno delo, za učinkovito delovanje v družbi in za bogatenje zasebnega intimnega življenja. Branje omogoča osvajanje znanja z različnih področij, omogoča dostop do modrosti in izkušenj človeštva in posameznikov, omogoča spoznavanje različnih časovnih obdobj in različnih koncev sveta, omogoča uhajanje v različne domišljijske svetove, vživljanje v življenjske zgodbe drugih ... in nas vrača k nam samim. Brez branja preprosto ne gre. »Če ne bomo brali, nas bo pobralo!« nas je opozoril pesnik Tone Pavček.

Pisatelj Tone Partljič, »bralni značkar«, se je že pogovarjal z našimi bralci o knjigah. Ker je bil več let predsednik Zveze bralnih značk Slovenije, se nam je zdelo potrebno slišati njegovo mnenje o branju za Bralno značko, o mnogih bralnih značkarjih. Zahvaljujemo se mu za iskrive misli in za čas, nam namenjen.

### *Vse se prične z a ...*

*Kot Štajerec seveda premalo vem o izjemnem mestu Ajdovščini. Vem pa, da je Ajdovščina vsekakor eno izmed prvih slovenskih mest, že po abecednem vrstnem redu. Že zaradi črke A. Arheologi in jezikoslovci govorijo o zelo starem naselju in starem imenu mesta, ki seveda nima nič skupnega z ajdo, ampak z ajdi, torej pogani in njihovim bivališčem ... Samo v enciklopedijo pogledaš, pa vidiš, so imeli čitalnico že leta 1863, leta 1896 bralno in pevsko društvo, 1945 pa prvo slovensko vlado. Da je iz Ajdovščine pisatelj Danilo Lokar, ki je začel izdajati knjige šele šestdesetleten in sem ga osebno poznal, vem, da je od tod veliki slikar Veno Pilon ... In seveda, da so tamkajšnji Slovenci preveč pretrpeli skozi zgodovino, zlasti v času italijanskega fašizma ... Seveda pa sem bil že večkrat v Ajdovščini, dobro poznam tudi dolgoletnega ajdovskega župana Marjana Poljšaka.*

*Vem pa tudi, da je Medobčinsko Društvo prijateljev mladine Ajdovščina (ZPMS) staro že šestdeset let. A »ZPMS« ni nikoli staro, je zmerom mlado. Saj je nastalo, deluje, združuje mlade.*

*Kakor Bralna značka Slovenije, ki združuje mlade bralce, učitelje, knjižničarje, odrasle, ki sodelujejo s temi bralci, jim izposojajo knjige, se pogovarjajo z otroki o knjigah, se srečujejo s pisatelji ... Ko otrok spozna črko A, spozna potem tudi B in C, vse do Ž. Potem se nauči napisati svoje ime. In lahko začne brati. Pravljice, ki so mu jih pred tem brale mame, očetje, babice, tete ... Zgodbe, ki so lahko napete, lepe, žalostne, smešne. Zmerom sem malo fasciniran, ko pomislim, da teh petindvajset črk (a, b, c, č, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž) lahko izrazi vse. Prešernovo ljubezen in vse njegove pesmi ali pa dvome in vrtanje po duši Dostojevskega v Zločinu in kazni ali Bratih Karamazovih in še cel svet dram Williama Shakespeara, ljubezen tja do smrti Romea in Julije, muke mladega Hamleta ... Vse skrivnosti človekovega duha lahko izrazi teh petindvajset črk, med katerimi je prva črka A, s katero začnemo pisati tudi besedo Ajdovščina.*

*In, ko torej znamo teh petindvajset črk povezovati v besede, besede pa v misli, izpovedi, dnevnike, pesmi, pisma, smo na konju! Lahko beremo vse te knjige, ki so na svetu. Lahko o njih premišljujemo in dobimo bralno značko.*

*Seveda so ljudje, ki ne berejo knjig, zlasti ko odrastejo. Naj povem, da jih takoj prepoznam, ko odprejo usta. Redko povedo globoko misel, če hočejo koga prepričati, kričijo, preklinjajo, misli zelo težko povežejo, in kar je še najhuje, zelo nerodno in zelo redko komu rečejo, imam te rad, ljubim te ... Raje robantijo, se*

*prepirajo okoli politike, pijejo v smrdljivih bifejih ... Če nekdo, ki bere knjige, pride v tuje kraje in sreča nekoga drugega, ki je prebral isto knjigo, recimo Robinsona, Matildo, Kekca ..., se lahko takoj o nečem pogovarjata. Za tistega, ki bere, si ni potrebno razbijati glave, kaj naj mu kupim za darilo. Knjigo, kajpada, ki naju potem družijo vse življenje, če sva jo prebrala.*

*Človek, ki ne bere, seveda, ne uvidi, ne ve, ne more vedeti, kako je prikrajšan ...*

*ZPMS Ajdovščina je v svojem delovanju zmerom, poleg drugih dejavnosti, skrbela tudi za Bralno značko, ki se bliža svoji šestdesetletnici. Hvala vsem, ki ste to počeli in počnete danes. Otroke vodite na pot dosežkov človekovega duha ... Oton Župančič je vzkliknil: »Iz roda v rod duh išče pot!« Po svoje smo poklicani, da vsakemu novemu rodu na tej poti pomagamo. Vsi mi, prijatelji mladine. In saj veste, dokler bomo skrbeli za svoj slovenski jezik in svoj govor in svoje književno ustvarjanje, toliko časa bomo slovenski narod. Če bomo prenehali pravilno uporabljati slovenske besede, če bomo prenehali slovensko peti in brati, pač ne bomo ne »cool«, ne »full«, tudi »mega« ne. Bomo puhle številke med globalnim prebivalstvom sveta ... In bo vseeno, ali bomo Janezi ali Johnyji.*

*Zveza prijateljev mladine in Bralna značka Slovenije sta eden od temeljev naroda. Mnogo bolj kot politične stranke, na primer. Hvala za vse, vsem v Ajdovščini, kar ste storili za »značko«.*

**Tone Partljič, pisatelj in »bralni značkar«**

Da, branje za Bralno značko je tudi učenje, je srečevanje s prijatelji, je ravednost in je doživljanje lepote in izpovedi našega jezika.

Svoje misli nam je poslala mag. Mirjam Podsedenšek, za kar se ji zahvaljujemo. Hvaležni smo ji za podarjeni čas.

### **Brati - spoznati**

*Zgodilo se je, da sem se na šoli srečala z učenci. Z njimi – in pri njih sem lahko preživela nekaj dopoldanskih ur – in tam kot ponavadi – dobila energije za kar nekaj dni. Ob srečanju v razredu, ko sem drobno deklico vprašala, kaj radi delajo, mi je zagotovila: »Beremo in – učiteljica tudi.«*

*Literatura, zlasti tista, ki je namenjena mlademu bralcu, zadnjih trideset let poudarja stičnost, na prvo mesto postavlja bralca in njegov odziv na prebrano. Če je stik z besedilom, vsakršnim, predvsem pa umetnostnim, drugačen, saj ob branju postane živ in oseben, omogoči tudi prepoznavanje in razumevanje prebranega. O doživetem ne vzpostavi le zrcalne podobe v meni samem, pač*

*pa vzbudi eidetsko predstavo, pri mladostniku krepí horizont pričakovanj in pogloblja sporazumevalno zmožnost.*

*Tudi Bralna značka ponuja lastno pot do besedila, le da ni povezana le s posameznikom in njegovim doživetjem in spoznavanjem besedila, pač pa lahko – in postane tudi deljena: o prebranem se je mogoče pogovarjati in pogovoriti s sošolcem, prijateljem, prijatelji v paralelki – pa tudi z učiteljem in med šolami, ki jih povezujeta branje in učenje – ali pa zgolj zanimanje za literarno delo in ustvarjanje izbranega avtorja.*

*Branje za Bralno značko lahko pomeni tudi opazovanje umetnostnega besedila, ki sem si ga izbral sam/-a, ne samo, da bi spoznal/-a veliko novih zgodb in svetov, pač pa tudi zato, da se hrani in ohranja ustvarjanje otrok – za otroke.*

*Pestri svetovi ne oživijo vedno znova zgolj zaradi komunikacije z bralcem, vsako književno delo se – vedno znova – ne le glede na čas, prostor, nastanek, avtorja, uresniči v bralcu samem, ga obogati, mu osveži znano in neznano vedenje, odpre vrata v neznane pomene, prostore in misli, bralce pa medsebojno poveže in plemeniti.*

*Bralna značka je namenjena mladostniku; je sinonim za branje z dolgo, slovensko tradicijo. Ne želi biti zgolj branje za učenje; postaja tudi iskanje, pomeni vstopanje v doživetje in ponotranjenje dobre, zanimive zgodbe: slovenske, domače, evropske in svetovne. Je možnost vedno znova srečevati univerzalno in človeško – in ostati mlad.*

*Bralna značka na Goriškem – z vraščeno stjo v slovenski prostor in njegovo misel – vztrajno išče tudi nove poti do mladega bralca. Ne le doma, z branjem za lahko noč, ali na deževen dan, v šoli, morda pri dopolnilnem pouku, pač pa tudi izven, med vrstniki – v domačem okolju. Kljub častitljivi obletnici je tako vedno znova v radovedni, otroški drugačnosti lahko privlačna in odprta.*

**Mag. Mirjam Podsedenešek, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica**

Želim, da bi branje za Bralno značko doživelo visoko starost z nepregledno vrsto navdušenih bralcev.

Pa stopimo s Pavčkovimi verzi iz včeraj v jutri:

*Majhen je ta svet,  
lep, zamaknjen vase,  
kakor droben cvet,  
ki aprila rase.*

## PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

Eno izmed poslanstev MDPM Ajdovščina je tudi skrb za aktivno preživljanje prostega časa otrok in mladostnikov. Zato so naši programi zgoščeni predvsem med letnimi šolskimi počitnicami, posamezne aktivnosti pa potekajo tudi med letom. Pri organizaciji prostočasnih dejavnosti je zelo pomembno, da sledimo načelu enakih možnosti za vse in načelu prostovoljstva. Tako skozi vse leto organiziramo brezplačne ustvarjalne delavnice, največ aktivnosti pa poteka med jesenskimi, zimskimi, prvomajskimi in poletnimi počitnicami. Pod vodstvom strokovnih mentorjev se otroci vedno naučijo kaj novega, izdelke pa odnesejo tudi domov.

Poleg ustvarjalnih delavnic organizira društvo tudi letovanja in zimovanja, izlete, ekskurzije, športne aktivnosti in različne tečaje, npr. rolanje, plavanje, smučanje.

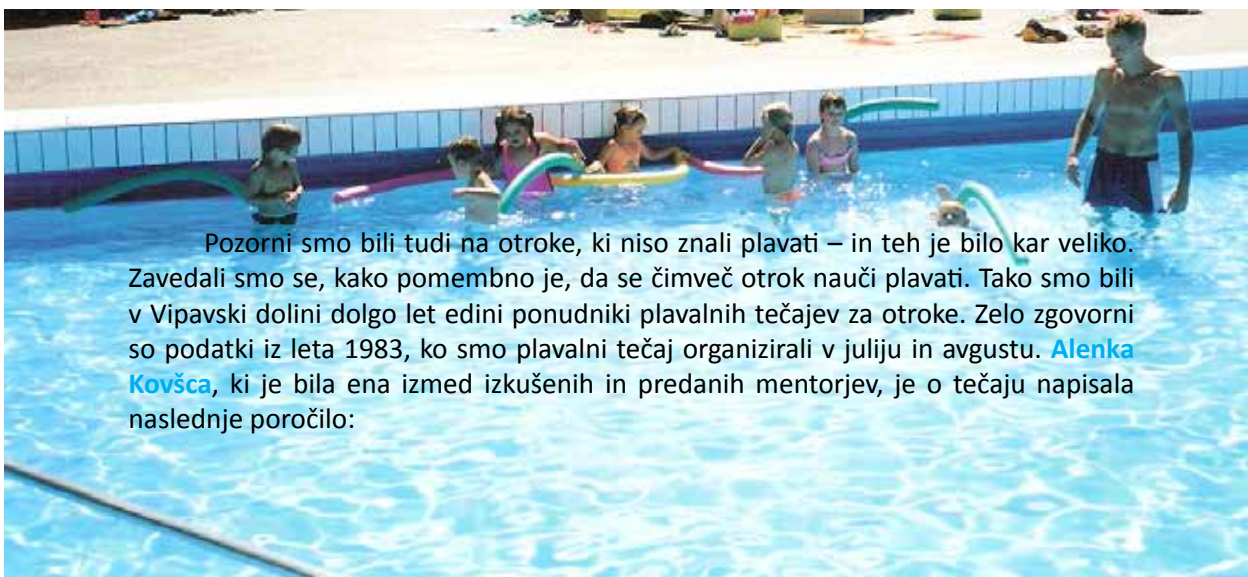


*Smučarski tečaj na Črnem vrhu nad Cerknim (2007)*



Smučarski tečaj smo prvič organizirali že med zimskimi počitnicami leta 1978, nato pa smo z organizacijo tečajev nadaljevali. Tečaji so potekali na Predmeji, v Črnem Vrhu nad Idrijo in v Hrušici, kasneje tudi na Črnem vrhu nad Cerknim ...

Pozorni smo bili tudi na otroke, ki niso znali plavati – in teh je bilo kar veliko. Zavedali smo se, kako pomembno je, da se čimveč otrok nauči plavati. Tako smo bili v Vipavski dolini dolgo let edini ponudniki plavalnih tečajev za otroke. Zelo zgovorni so podatki iz leta 1983, ko smo plavalni tečaj organizirali v juliju in avgustu. **Alenka Kovšca**, ki je bila ena izmed izkušenih in predanih mentorjev, je o tečaju napisala naslednje poročilo:



## *Poročilo o plavalnem tečaju*

*Tečaja se je udeležilo 168 neplavalcev iz petih osnovnih šol:*

*Col – 15 neplavalcev*

*Vipava – 42 neplavalcev*

*Otlica – 12 neplavalcev*

*Vipava – 42 neplavalcev*

*Dobravlje – 30 neplavalcev*

*Ajdovščina – 69 neplavalcev*

*V prvi skupini so bili otroci iz oddaljenih šol (Col, Otlica, Vipava, Skrilje), v drugi pa iz Ajdovščine, Vipavskega Križa in tisti učenci, ki na prvem tečaju niso splavali. Prvo skupino je vodilo 7 učiteljev, drugo pa 4 učitelji. V skupinah je bilo 10–15 neplavalcev. Na tečaju so bili učenci, stari od 6 do 10 let. Splavalo je 160 učencev, 2 otroka tečaja nista obiskovala do konca, ker sta zbolela, 4 pa so odšli na počitnice.*

Kot je iz zgornjega poročila razvidno, so bili učitelji plavanja izredno uspešni in mnogo otrok se je naučilo plavati. Plavalne tečaje smo izvajali tudi v naslednjih letih.

Tudi tečaji rolanja potekajo v organizaciji našega društva že kar nekaj let. Otroci se tako naučijo novih veščin rolanja in tudi pravilnega padanja.

Leta 1984 smo kot novost uvedli poletno varstvo otrok, ki je potekalo v sodelovanju z Osnovno šolo Borisa Kidriča Ajdovščina (današnja OŠ Danila Lokarja). Varstvo so izvajali usposobljeni mentorji. To je bilo brezplačno in dejavnosti so bile zelo pestre: izleti in igre v naravi, kopanje, plavanje, razgibavanje, pikniki, družabne igre,

tenis, filmske predstave, pogovori, srečanja, obiski, pripoved pravljic in še marsikaj.

Počitniško varstvo smo organizirali tudi naslednja leta, saj smo s tem malo razbremenili starše, otrokom pa popestrili počitnice. Dodatno smo uvedli še nove aktivnosti, npr. ukvarjanje z rekreacijo, risanje, poslušanje pravljic, sproščanje ob glasbi, gledanje akcijskih filmov, otroci pa so se učili tudi kuhanja.





## LETOVANJA

Letovanje pripomore k zdravemu razvoju otrok in mladostnikov, saj ti aktivno in kakovostno preživljajo prosti čas, hkrati pa veselo in sproščeno življenje v skupini pripomore k otrokovemu psihičnemu in fizičnemu zdravju. Program letovanj uresničuje načelo prostovoljstva in enakih možnosti za vse, zato imajo posebno mesto tudi letovanja za otroke s posebnimi potrebami, otroci s šibkim zdravjem in družine.



*Otroci na enem izmed prvih letovanj*

Že pred osamosvojitvijo Slovenije, ko revščina še ni bila tako izrazito prisotna v življenju otrok in družin, smo se posvečali otrokom iz ekonomsko šibkejših družin in jim omogočali brezplačno letovanje na morju.

Novi časi so prinesli nove razmere, prišle pa so tudi nove stiske. Socialno ogrožene otroke smo na podlagi priporočil šolskih svetovalnih služb in Centra za socialno delo Ajdovščina vabili na brezplačna letovanja. Z nami so vedno letovali tudi otroci s posebnimi potrebami.

Prva letovanja otrok smo organizirali v Portorožu in Novem Gradu. Kasneje so otroci letovali tudi v Puntizeli, Poreču, Strunjanu, na Debelem Rtiču, v Piranu, na Krku, v Nerezinah na Malem Lošinju, v Kranjski Gori.

**Franc Odar**, dolgoletni vzgojitelj in pedagoški vodja, se letovanj takole spominja:

*Verjetno sem eden izmed redkih Slovencev, ki je dal skozi vse stopnje v koloniji: kot otrok sem bil udeleženec, kasneje pa vzgojitelj, pedagoški vodja in ekonom.*

*Leta 1965 sem začel kot vzgojitelj pri DPM Nova Gorica, nato pa sem do leta 1988 deloval pri DPM Ajdovščina.*

*V vseh teh letih so se lokacije letovanj spreminjale. Največkrat smo letovali v Portorožu v Rdeči hiši (1966–1981), potem smo 3 leta odhajali v Puntičelo, od leta 1985 do 1988 pa sem bil vzgojitelj na Debelem rtiču.*

*Najprej sem sodeloval s pokojnim Emilom Rojcem, nato z Jurijem Peganom, zadnja leta pa je bila vodja letovanj Ana Bizjak. Osebjem, tako vzgojiteljsko kot tudi tehnično in zdravstveno, smo imeli povsod svoje, razen v Puntičeli, kjer smo bili brez tehničnega osebja. Tako so včasih nastale tudi manjše težave. Na obroke smo čakali v vrstah po vojaško, pijačo h kosilu smo morali nositi sami, veliko je bilo tudi dežurstev.*

*Izmene so potekale v juliju in avgustu in so trajale različno dolgo. Na začetku smo letovali tri tedne, kasneje pa osem dni.*

*Še nekaj dogodkov, ki so se veselo in celo pustolovsko končali. Ko smo letovali v Portorožu, je Jurij vsako leto organiziral celodnevni izlet z ladjo v Kanegro. Hrano, pijačo pa tudi dobro voljo smo vedno imeli s seboj. V Portorož smo se vračali zvečer z ladjo. Neko leto, ne spomnim se točno kdaj, pa se je popoldne razbesnela nevihta in nastali so visoki valovi, tako da z ladjo nismo mogli odpluti. Na srečo je Jurij prišel z avtom, s katerim se je podal na pot v Portorož, in nam priskrbel avtobus, tako da smo kljub vsemu srečno prispeli nazaj.*

*Še posebej mi je ostalo v spominu, kako je v Puntičeli splaval Miha Ergaver, ki se je od vsega začetka bal globoke vode kot hudič križa. Po nekaj dnevih pa je ob gromkem spodbujanju in v spremstvu dveh vzgojiteljev preplaval do precej oddaljenega splava in nazaj. Od veselja je kar sijal.*

*Lahko rečem, da imam na letovanja, na otroke in sodelavce vseh strok in starosti lepe spomine.*



*Vzgojitelji pred Rdečo hišo v Portorožu*



*Otroci na letovanju v Portorožu*

Na letovanjih je vedno poskrbljeno za kvaliteten spremljevalni program, ki zajema veliko različnih športnih aktivnosti, ustvarjalnih delavnic in raziskovanja okolice, ob večerih pa potekajo razne igre, namenjene druženju, spoznavanju in zabavi, npr. srčkov ples, karaoke, zmenkarije, izbor miss in mistra, športne igre in tekmovanja. Tisti otroci, ki se pri igrah najbolj izkažejo in potrudijo, so nagrajeni s praktičnimi nagradami, ki jih podarijo različni sponzorji.



Premagali smo tudi pot do Velikega križa nad Strunjanom (1996)

Nad večernim dogajanjem na letovanju je bila navdušena **Katarina Rustja**, ki je leta 1994 počitnikovala v Nerezinah na Malem Lošinjju:

# TEKMOVALI SMO

Čas po večerji smo sepeletili na različne načine. Obiskali smo plažo, pohajali po obali... teden naš pa smo namenili igram z vodo.

Šnoli smo se na plaži. Pri vsaki vozi, dve sta bili, je sodelovalo šest skupin. Ona naloga je zahtevala spretnost pri podajanju vode in pretakanju iz lončka v steklenico. Zmagala je istrjska ekipa. Ker smo tekmovali v dveh skupinah, smo bili v drugi skupini zmagovali mi, členski. Ekipe sta se pomorno pomesti.

FINALE. Z obale je odmeralo: „Dajmo, Istrija.“ Z drugega konca pa: „Dajmo, členski.“ Zmagovalke so bile Istrjčanke.

Druga igra. Poljenje restra z očemarnjem trisač. V finalu smo se spet tesali Istrjčani in členski, tokrat se je mesta zmika. S prisotnosti smo se razdelili s šokolado, nagrado za prvo mesto, in bomboni, kolačiči no nagrado.

«Katarina Rustja, členski»



Tudi **Dejan Štemberger** iz Hiše Sadeži družbe iz Vipave je kot otrok rad letoval z nami.

*Veliko mojih prijateljev je hodilo na letovanje, zato sem si to tudi sam vedno zelo želel. Želja se mi je uresničila. Največkrat sem počitnikoval v Nerezinah na Malem Lošinjju. V kolonijah sem se lahko veliko družil s sovrstniki, kar se mi je zdelo kot otroku zelo pomembno, saj sem bil zelo živahen. Na letovanju sem se vedno počutil svobodno – kot da sem na počitnicah sam s prijatelji. Seveda so bili z nami tudi animatorji, ampak glavna zabava se je odvijala z vrstniki. Spominjam se tudi raznih simpatij, ki sem jih spoznal. Skratka, bilo je nepozabno.*

**Jana Krapež** je o letovanju v Nerezinah na Malem Lošinjju (8.–18. 7. 2013) zapisala lepe misli.

*V Nerezinah smo se imeli zelo lepo, saj smo se veliko družili in imeli najboljše animatorje: Matejo Kavčič, Miro Marjanovič, Špelo Ferfolja, Nika Bajca, Patricijo Bajc in Urško Repič. Vsak dan smo dvakrat odšli na plažo in imeli razne dejavnosti (spoznavni večer, talente, srčkov ples, preobrazbo, odbojko na mivki, vodne igre, skoke v vodo, delavnice ...), tako da nam ni bilo nikoli dolgčas. Vsak dan je bilo treba preplavati čez zaliv, zjutraj pa si lahko na svojo željo šel teči. Zelo mi je bilo všeč, zato bi se naslednje leto z velikim veseljem spet udeležila letovanja.*

Vsako leto se z letovanj vrnejo novi plavalci, usposobljeno medicinsko osebje pa poskrbi tudi za zdravje otrok na počitnicah.

K izvedbi kakovostnega letovanja veliko prispevajo prostovoljci in prostovoljke, ki se dodatno izobražujejo ter so tako tudi strokovno usposobljeni za delo z otroki. **Mateja Kavčič**, prostovoljka in ena izmed vodij letovanj, je svoje delo takole opisala:

*Doživeti morje in splesti nova prijateljstva – neprecenljiva vrednost, ki jo lahko otrok užije v svoji mladosti. Na letovanjih za otroke pripravimo bogat program ustvarjalnih delavnic, družabnih in športnih iger, tematske večere, kot so srčkov ples, igre brez meja, talenti, mis/mister, zmenkarije ... V času letovanj otroci postajajo samostojni, osebno rastejo, spoznavajo sebe in druge na drugačen način in v drugačem okolju. Vse to doživljamo mi, pedagoški vodje, mentorji in vzgojitelji, z njimi. Otroci vedno ostanejo del tebe. In ko si priča zgodbi, ko otroci hrepenijo po pozornosti, se čutijo sprejete in po koncu letovanja nočejo domov, ti vsi ti občutki hvaležnosti dajejo notranje zadovoljstvo in potrjujejo, da si naredil nekaj dobrega. In prav to je nekaj neprecenljivega in tako vedno znova čakaš na nova letovanja in na začetke novih zgodb.*

Lepe spomine na letovanja ima tudi **Ksenija Jereb**, ki je mnogo let sodelovala z nami in pomagala pri vodenju letovanj:

*Ga. Ana je pripomogla, da sem se preko Zveze prijateljev mladine Ajdovščina udeležila številnih letovanj. Najprej kot medicinska sestra, ko pa sem opravila izpit za učitelja plavanja, sem prevzela in vodila svojo skupinico otrok, ponavadi so bili to predšolski otroki. Letovali smo na Debelem rtiču. Danes na tistem mestu stoji pravi hotel in našega starega paviljona ni več. So pa spomini še vedno zelo živi, še danes vidim naše sobice, v katerih je bilo ogromno postelj, spominjam se prijetnega vonja iz kuhinje in nasmeha kuharice Timke, morja, ki je bilo tako umazano, da še nogic otrok nisi videl, otroškega smeha, glasa škržatov ... Tam smo doživeli veliko lepih trenutkov in stkali veliko prijateljstev ... V posebno zadovoljstvo mi je bilo, ko so otroci že vstopali v osnovne šole, pa so se še vedno radi vračali nazaj v mojo skupino predšolskih otrok. Enega izmed njih sem po mnogo letih srečala v šolskih klopeh kot dijaka v srednji šoli, kjer sem mu bila celo razredničarka. Šele takrat sem spoznala, koliko generacij otrok sem vodila na Debelem rtiču.*

*Na Debeli rtiču pa me vežejo še posebni spomini, saj sem v zadnjem letu mojega letovanja spoznala tudi svojega moža. Še dandanes se rada tja skupaj vračava in obujava spomine na tista lepa leta.*



*Pestro dogajanje na plaži v Nerezinah (1996)*



*Udeleženci letovanja na piranskem pomolu (1999)*



*Med otroki zelo priljubljen vzgojitelj in pedagoški vodja Mitja Lavrenčič*

Eno izmed poslanstev MDPM Ajdovščina je zagotoviti enake možnosti za kvalitetno preživljanje prostega časa vsem otrokom – tudi otrokom s posebnimi potrebami. Delo s takšnimi otroki je zahtevnejše in odgovornejše, zato smo ponosni, ker so med nami prostovoljke in prostovoljci, ki so strokovno usposobljeni tudi na tem področju.

Leta 1999 se je tudi naše društvo priključilo vseslovenski humanitarni akciji ZPM Slovenije »Pomežik soncu«, saj smo želeli čim več otrok iz socialno ogroženih družin peljati na letovanje ter jim tako omogočiti nekaj dni brezskrbnih počitnic, kjer ni vidnih socialnih razlik. Zelo smo bili veseli, ko so se leta 2000 tej akciji pridružili tudi učenci OŠ Ajdovščina, OŠ Dobravlje, podružničnih šol Črniče in Vipavski Križ in tako za socialno ogrožene otroke zbrali 118.600 SIT (494,90 €). Učenci so tako pokazali, da imajo veliko srce in izjemen posluš za sovrstnike, ki si letovanja niso mogli privoščiti.



*Otroke smo odpeljali na izlet z ladjico*

## TABORI

Mladi na taborih doživijo, vidijo in se naučijo veliko novega. Spoznajo življenje v naravi, kolektivno delo in medsebojno pomoč, hkrati pa se naučijo tudi ohranjanja in spoštovanja narave in dediščine naših prednikov.

Naše društvo pa je mlade raziskovalce spodbujalo tudi tako, da smo ob koncu vsakega tabora uredili razstavo in izdali knjižico, tako da so mladi videli, kaj vse zmorejo in znajo.

Prvič smo tabor organizirali junija 1990, potekal pa je na Čavnu in je bil posvečen planinstvu. Namenjen je bil predvsem sproščnemu preživljanju prostega časa v naravi, saj so otroci v naravnem okolju spoznavali rastline, živali in življenje v naravi, sprehodili pa so se tudi na Kucelj in Golake.

Zelo odmeven je bil naravoslovno-ekološki tabor »Vipavska 94«, o katerem so poročali tudi različni časopisi. Na terenu so mladi raziskovalci pod vodstvom mentorjev spoznavali naravne posebnosti Vipavske doline in merili stopnjo onesnaženosti bližnjih voda in zraka ter opazovali različne vrste žuželk in ptičev. Mlade je obiskal tudi profesor, dr. Tone Weber, ki jim je predstavil rastlinstvo od Sabotina pa vse do Nanosa. Udeleženci tabora so svoja odkritja zapisali v knjižici z naslovom »Vipavska 94«.

V društvu smo z organizacijo različnih taborov, npr. ekološkega, športno-biološkega, botaničnega, geografsko-geološkega, etnološkega, likovnega, nadaljevali kar nekaj let, saj smo menili, da je za razvoj mladostnika tak način izobraževanja zelo koristen. Tako so se mladi na Čavnu, Kovku, na Nanosu in v Gočah veliko naučili.

**Marjetka Jejčič**, udeleženka ekološko-raziskovalnega tabora »Gora 96«, je o taboru spesnila pesem:

### *Tako je bilo*

*V ponedeljek smo prišli,  
vsi veseli smo bili,  
v skupine smo se razdelili,  
se veselo dela lotili.*

*Kačje pastirje smo lovili,  
za metulji se podili  
in ptički so veseli  
pesmice zapeli.*

*Ljudi smo anketirali,  
kačje pastirje smo risali  
in metulje pripravili.*



*Mladi pohodniki*

Udeleženci tabora »Gora 96«, Špela Žaže in Darja Vrčkovnik, sta v dnevnik zapisali vse zanimivosti.



Udeleženci ekološko-raziskovalnega tabora



Pozorni smo bili tudi na ptiče

*Tudi u mlakah je žiuljenje*

**8. 7. 1996, ponedeljek**

*1. dan. Dopoldne smo se seznanjali z dvoživkami. Že po kosilu pa smo se odpravili na lou za rjimi. Kmalu so bili pupki in rjihoua žiuljenja u naših rokah. Tudi neušeči smo se hitro naučili razlikouati samca od samičke, navadnega (*Triturus uulgaris*) od alpskega (*Triturus alpestris*) in uelikega (*Triturus carniifex*) pupka.*

**9. 7. 1996, torek**

*Uf, kakšen naporen dan! Že od jutra smo letali od mlake do mlake, od kala da kala ter z mrežami bredli po kalni vodi. U svoje roke smo prijeli žiualco, podobno žabi – urha. Naše oči so zaznale tudi mrest in paglawce od navadne krastače.*

**10. 7. 1996, sreda**

*Kda bi si mislil, da Primorska premore toliko neraziskanik cest? Po dolgi in ouinkasti uožnji smo končno našli kal s paglawci rjave žabe (sekulje) in mnogimi paglawci krastače (*Bufo-bufo*). Popoldne pa je minilo ob merjenju alpskih, neuquanik pupkov, saj smo hoteli zuedeti razlike med dolžinama samičkou in samičk.*





Mentorji so otroke povprašali o vtisih in mnenjih o športno-biološkem taboru, ki se je leta 2005 odvijal na Čavnu. Dobili so naslednje odgovore:

NA ČAVNU NAM JE BILO TAKO LEPO, DA SE BOMO ŠE VRNILI.  
(Maruša)

HRANA JE BILA BOLJŠA KOT DOMA. (Jani)

VSI SO BILI Z NAMI PRIJAZNI. (Boris)  
SPOZNALI SMO NOVE RAŠTLINSKE VRSTE, MNOGO RASTLIN,  
KI USPEVAJO SAMO NA ČAVNU. (Mojca)

NAJLEPŠE JE BILO OPAZOVATI AJDOVŠČINO V LUČEH.  
(Petra)

PONOČI ME JE BILO MALO STRAH, KER JE BILO POVSOD  
ZELO, ZELO TIHO. (Marjan)

VSEM BOM POVEDAL, DA SMO PREMAĞALI FANTE IZ 5. B V  
NOGOMETU. (Peter)

MAMA MI JE PRIPRAVILA TEŽAK NAHRBTNIK, ZATO SEM  
GA TEŽKO NOSIL. VSEGA SEM IMEL PREVEČ. (Blaž)

PRI LIKOVNI SKUPINI SEM NARISAL STARO DREVO, KI JE ŽE  
DOLGO KLJUBOVALO VIHARJEM. (Matevž)

MARKIRALI SMO POT NA KUCELJ. ZDAJ SE NIHČE NE MORE  
IZGUBITI. (Marjana)

## LITERARNI NATEČAJI

Leta 1992 smo razpisali literarni natečaj na temo miru in vse sodelujoče nagradili z ogledom lutkovne predstave »Kresna noč« v Ljubljani. Naslednje leto so otroci sodelovali na natečaju ob 100-letnici Prežihovega Voranca. Sodelujočim učencem smo v Lavričevi knjižnici podelili nagrade, obiskala pa nas je tudi Svetlana Makarovič. Leta 1994 so otroci od 5. do 8. razreda sodelovali na literarnem natečaju na temo:

*»Sonce prebuja zaspance – mene in moje znance,  
in ko se zjutraj zbudimo,  
se pretegnemo, se umijemo, če utegnemo,  
in zdrvimo na plan – zidat dan«.*

Ob 130-letnici rojstva Frana Milčinskega Ježka smo organizirali literarni natečaj za učence od 5. do 8. razreda z naslovom **»Ptički brez gnezda na pragu 21. stoletja«**. Učencem, ki so napisali najlepše izpovedi, smo podelili knjižne nagrade in organizirali srečanje s publicistom in pisateljem Tonetom Partljičem ter igralko Mojco Partljič v Lavričevi knjižnici. Konec decembra pa smo se odpravili še v Ljubljano v Šentjakobsko gledališče in si ogledali gledališko predstavo.

Ob 150-letnici prihoda vlaka v Ljubljano so Slovenske železnice razpisale literarni natečaj **»Sol je povezala Piran z Ljubljano in Dunajem«**. Pod vodstvom učiteljice Irene Šinkovec in Kristine Valič so se učenci petih in šestih razredov iz osnovnih šol Ajdovščina in Vipava udeležili dvodnevne literarne ustvarjalnice v Piranu. Otroci so pridno pridobivali nova znanja in pisali. Vse napisano so zbrali v posebni knjižici, ki jo je likovno opremila Mateja Česen iz OŠ Danila Lokarja, in jo izdali aprila 1999. Knjižica je bila nagrajena in otroci so dobili brezplačen izlet z vlakom v Ljubljano.



Literarne ustvarjalnice so se v Piranu vrstile nekaj let zaporedoma. Tema ustvarjanja se je iz leta v leto spreminjala, tudi udeleženci so se menjavali, vendar so se nekateri vračali. Druženje, pisanje, iskanje in odkrivanje je bila vrednota, ki je učence vodila v Piran. Tudi obiskovalci, ki so prišli v Piran za nagrado, so se menjavali. Med gosti so bili besedni ustvarjalci, pesniki in pisatelji, ter glasbeniki. Posebno doživetje je bil obisk Toneta Pavčka, Primoža Suhodolčana in tudi Polone Furlan.

*Ustvarjalnice v Piranu s Primožem Suhodolčanom*



Leta 2008 je naše društvo razpisalo literarni natečaj **Pismo Božičku in Dedku Mrazu**. Otroci so nas zasuli s pismi, iz katerih je bila razvidna otroška iskrenost in iskrihost.

Počmoma<sub>08</sub> 22.12.08

Dragi Božiček!

Letos si želim da mi prineses  
mote za sintisajzer. Hodim v  
glasbeno šolo. Letos imam v  
šoli dobre ocene in sem pridna.  
Moj brat Matic je radnje čase  
zelo tencen. Upam da mi boš  
uresničil mojo največjo željo.  
Toliko si pa že pameten da veš  
da imam 10. januarja rojstni  
dan, zato mi lahko prineses  
še kaj več.

Lepo te pozdravljam.



Epela

## TOM TELEFON

TOM je telefon za otroke in mladostnike, ki deluje pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije od leta 1990, ko je bil ustanovljen na pobudo Komisije za otrokove pravice, in rečemo lahko, da je v vseh teh letih postal prepoznaven in za otroke in mladostnike še kako potreben prijatelj, na katerega se lahko obrnejo, ko se znajdejo v stiskah in težavah. Odraščanje je namreč občutljivo in ranljivo obdobje, v katerem so ljubezen, varnost, sprejetost in podpora za mlade zelo pomembni, saj se v tem obdobju postavijo temelji za vse kasnejše odnose z vrstniki, otroki, partnerji in prijatelji. In prav v tem obdobju negotovosti in napetosti je pogosto prav TOM telefon eden izmed prvih korakov pri iskanju pomoči in zaupanja.

Pri našem društvu deluje TOM od leta 1993, ko je društvo pridobilo in izobrazilo dovolj kadrov, da je lahko začelo z aktivnim delovanjem TOM telefona, ki je bil prvi telefon v severno-primorski regiji za otroke in mladostnike. Njegova pobudnica in tudi ena izmed najbolj vztrajnih sodelavk je bila **Jana Bolčina**, ki se začetkov spominja takole:



*O tem, da bi ustanovili Telefon za otroke in mladostnike, smo začeli razmišljati že leta 1992. Videli smo namreč, da so droge precej v rabi in da se otroci mnogokrat znajdejo v stiskah, ki jih ne znajo reševati. To so bili tudi časi, ko so se začele kazati socialne razlike med družinami; nekateri so se začeli ukvarjati s prodajo in preprodajo različnih stvari, drugi pa temu niso mogli slediti. Spomnim se, ko so otroci začeli oblačiti različne znamke kavbojk, ki so bile takrat popularne. Na drugi strani pa je bilo tudi veliko družin, ki si tega niso mogle privoščiti. Leta 1993 smo skupaj s centrom v Idriji in centrom v Tolminu ustanovili prvi telefon za otroke in mladostnike. Kot svetovalci so sodelovali predvsem pedagogi in psihologi, socialni delavci in socialni pedagogi iz šol in centrov. Seveda je vsakdo moral predhodno opraviti še izobraževanje za telefonsko svetovanje. Poleg tega pa smo skrbeli, da so imeli svetovalci stalne supervizije in intervizije. Tako je bilo do leta 1995. Svetovanje je potekalo na različnih številkah in je bilo plačljivo. Telefon smo ustanovili predvsem zato, ker je bil telefonski klic za ZPMS, kjer je ta telefon deloval, precej dražji kot v tej regiji (05). Zato smo mi poskusili ustanoviti svoj telefon in svojo telefonsko, vendar se nam je tudi to zdelo predrago za otroke. Tako se je začelo tesno sodelovanje z ZPMS, skupaj smo namreč začeli pripravljati program za brezplačni klic. Leta 1995 smo se združili z ljubljanskim telefonom in takrat se je začela tudi brezplačna številka (080 1234). Naša dolgoletna sodelavka je bila dr. Anica Mikuž Kos, ki je bila zelo prijazna in je skrbela, da smo bili dovolj strokovni ter za dobro medsebojno sodelovanje. Število klicev je bilo neverjetno, že leta 1993 jih je bilo kar 330. Ko pa smo se združili še z ZPMS in so se na nas obrnili tudi otroci in mladostniki iz ostalih delov Slovenije, so telefoni neprestano zvonili.*

Vzporedno s tem je potekal tudi poseben projekt, s katerim smo ugotavljali frekvenčnost problemov, o katerih so poročali otroci. Tako smo potem na štirih mestih vsake pol leta zbrali te probleme in nato v sodelovanju s šolskimi svetovalnimi službami začeli izvajati potrebne projekte. En izmed takih projektov je bil pomoč otrokom pri učenju. Ugotovili smo, da imajo otroci veliko težav, ki so povezane s šolo, npr. odnos pedagoških delavcev do otrok, otroci so mnogokrat omenjali tudi nasilje v šoli. Ugotovljeno je bilo, da so dekleta navadno mnogo bolj tako verbalno kot tudi psihično nasilna v primerjavi s fanti. Fantje so med seboj največkrat fizično obračunali, dekleta pa so vrstnice, ki so jim bile v napoto, izločala na drugačen način. Veliko je bilo tudi vprašanj o spolnosti, družinskih odnosih, pojavljale pa so se celo zlorabe, problemi s telesno obliko, saj nekateri otroci niso bili zadovoljni s svojo zunanjo podobo.

Dokler smo imeli svojo številko, so otroci poklicali nazaj in na svojo željo dobili istega svetovalca oziroma vsaj svetovalca znotraj iste svetovalne skupine; tako smo lahko tudi mi vodili evidenco problemov oz. vprašanj. Včasih smo lahko določen problem spremljali in reševali dalj časa. Od leta 1995 naprej, ko je bila uvedena enotna in brezplačna številka za celotno Slovenijo, pa to ni bilo več mogoče.

Spomnim se primera, ko so starši posvojili deklico, mati pa je potem rodila še dve hčeri, ki sta bili na posvojenko zelo ljubosumni. Punčki smo pomagali na različne načine; tudi vzpostaviti kontakt z biološko materjo. Spomnim se, da je deklica poklicala na božični dan – dežurali smo tudi za praznike – in povedala, da so se pri njih razmere uredile. To je bil zame najlepši božič v življenju.

Na našem območju je delovalo šest do sedem svetovalcev. Na začetku so lahko svetovalci prihajali svetovati tudi med delovnim časom, kasneje pa to ni bilo več mogoče. Svetovali smo od 12.00–16.00, takrat, ko staršev še ni bilo iz službe in so se otroci z nami lažje in v miru pogovorili. Veliko je bilo takih, ki so prišli domov iz šole, pa so rekli: »Dolgčas mi je, kaj naj počnem?« Pa smo z njimi malo poklepetali in jih usmerjali. Tako smo otroke tudi nekako »varovali« doma v času, ko ni bilo staršev.



Zelo zgovorni so podatki za leto 2010, ko je skupno število klicev iz območja celotne Slovenije na TOM telefon preseгло število 28.000. To dokazuje, da si otroci in mladostniki še kako želijo pogovora in spodbudne besede, ko se znajdejo v stiski.

## ZVEZA DRUŽIN



### Himna **DRUŽINA**

*Družina se z glasom dojenčka rodi  
ljubezen načara najlepše stvari;  
s čopiči sonca ji barva poti,  
da ne zgrešila bi varne poti.*

*Družina se rima kadar toplina,  
vedrina, širina in popkovina  
vežejo očka, otroke in mamo  
tudi takrat, ko se več ne igramo.*

*Ljubeča družina je vreclec moči,  
ki s srcem objema še druge ljudi.  
Celo kadar dan na glavi stoji,  
pogovor pred spanjem vse uredi.*

Zvezdana Majhen

Zveza družin v Ajdovščini je bila ustanovljena novembra 1992; vodila jo je profesorica Jana Bolčina. Od vsega začetka je tesno povezana z Zvezo družin v Ljubljani. Naloge zveze so delovanje v dobro otrok, staršev in dvig kvalitete življenja družin. Že na začetku delovanja se je zveza začela srečevati z revščino v družinah z več otroki, zato smo dali pobudo za uvedbo enotnega družinskega dodatka, ki naj bi znašal vsaj 20 % minimalnih življenjskih stroškov. Spodbujali smo regresirano prehrano in regresiran prevoz za vse otroke.



**Jana Bolčina** nam je o dejavnosti Zveze družin povedala naslednje:

*Zveza družin se je ukvarjala predvsem z izboljšanjem položaja družine v vseh ozirih. Ko so se sprejemali novi zakoni, ki so se dotikali družine, smo poskusili poiskati najboljše možnosti in povezave preko svojih zastopnikov. Družine smo osveščali, da je dobro, če se povezujemo skupaj. Opozarjali smo na probleme in predvsem na vlogo, ki jo ima družina v odnosu oče, mati in otroci. Družinam smo skušali pomagati tako, da smo jim predlagali dejavnosti, s katerimi naj bi se otroci ukvarjali po šoli. Takrat se nismo veliko ukvarjali s humanitarnostjo, ker še ni bilo takšne potrebe. Res pa je, da smo sodelovali s šolami, ko smo izbirali socialno ogrožene otroke, za katere so potem zbirali sredstva v razvedrilni oddaji Spet doma. Za otroke smo zbirali tudi igrače.*

*Vsako leto smo organizirali tudi srečanja družin iz ajdovske in vipavske občine, na katera je prihajalo okrog 20, 30 družin. Na srečanjih smo prirejali različne igre in delavnice, kjer so starši razpravljali o problemih v družini. To so bila večja srečanja, ki so se odvijala v koči nad Budanjami in v koči v Lokavcu. Najbolj so mi ostale v spominu delavnice na srečanjih družin, ker so bile zelo množične. Takrat se je lahko videlo, kako dobro starši in otroci med seboj sodelujejo. To je bilo res zelo zanimivo. Ena izmed nalog je bila, naj iz plastelina ali iz gline vsaka družina ustvari kakršnokoli družino – družino ljudi, živali ... Tako so nastale zelo zanimive mojstrovine. Spomnim se nekega očeta, ki je rekel: »V življenju nisem še ničesar oblikoval.« Potem pa je naredil ptiče. Naredil je mamo ptičko, ki je imela iztegnjene perutke, pod njimi pa so bili majhni ptički. No, to je bilo res zanimivo, saj so se tako starši kot tudi otroci zelo potrudili in uživali.*



Ajdovski župan Marjan Poljšak na srečanju družin v Lokavcu (2002)



Na srečanjih družin je bilo vedno zabavno in igrivo (2002)

Srečanja družin so postala tradicionalna in so trajala do leta 2009; največkrat so potekala pred lovskima kočama nad Lokavcem ali nad Budanjami.

Sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja je bila Zveza družin zelo aktivna. Člani so redno spremljali novosti v zakonodaji, ki se je dotikala družin; organizirali so tudi okroglo mizo na temo »Zakaj inštrukcije«, nadaljevali akcijo za pocenitev učbenikov, skrbeli so za kvalitetno preživljanje prostega časa. Po najboljših močeh so se trudili za odprtje igrišča na Ribniku, organizirali so tudi Šolo za starše ter – kot že rečeno – skupna praznovanja za starše in otroke.

Boj aktivno je zveza začela izvajati tudi humanitarne akcije, ker je bilo kar nekaj družin z več otroki v velikih stiskah. Preko oddaje ZOOM na TV Slovenija 1 smo pomagali otrokom iz socialno ogroženih družin. Pomagali smo še drugim otrokom z brezplačno udeležbo na raznih aktivnostih, omogočili cenejše letovanje, sofinancirali izlete in ekskurzije, tudi Dedek Mraz je vsako leto obdaril veliko otrok.

Omeniti je treba tudi dejstvo, da je bilo članom Zveze družin omogočeno izobraževanje v okviru programa Zveze družin pri ZPM Slovenije.

Zveza tudi dandanes sodeluje pri urejanju položaja otrok in življenja družin. Tako za otroke kot tudi za starše organiziramo različne kulturne, izobraževalne in rekreacijske dejavnosti. Ob mednarodnem dnevu družine, ki je 15. maja, pripravimo srečanja in delavnice za otroke in starše. V tednu družine (od 15. do 22.

maja) pa sodelujemo tudi pri projektu »Za družine brezplačno« in tako omogočamo družinam brezplačen ogled muzejev, galerij, gledališč ter drugih kulturnih in zgodovinskih znamenitosti po vsej Sloveniji.

**AJDOVŠČINA** ▶ Še več dogajanja za otroke in mlade

## Družine se predstavijo

V dvorani prve slovenske vlade bo danes prireditev Družine se predstavijo, ki jo organizirata Zveza prijateljev mladine Ajdovščina in Zveza družin pri ZPM Slovenije.

V Zvezi prijateljev mladine Ajdovščina, ki deluje že več kot 30 let, so se letos odločili za več novosti. Kot pravi **Barbara Tomšič**, od prejšnjega tedna nova predsednica ZPM Ajdovščina, gre za tematske delavnice, več poudarka pa namenjajo vključevanju in izobraževanju mladih prostovoljcev.

zvoni tudi telefon za otroke in mladostnike, saj so lani sprejeli 1214 klicev, število pa se tudi letos povečuje.

Sicer pa se v ZPM Ajdovščina, kot so opozorili na nedavni skupščini, neprestano soočajo s finančnimi težavami. Lani so izpadli iz programa



Z razstave Sreča v družini

Foto: Alenka Trašnik

Otroci se njihovih dejavnosti udeležujejo množično. Letos so z denarjem, ki so ga zbrali v humanitarni akciji Pomežik soncu, omogočili brezplačno letovanje 35 otrokom iz ajdovske in vipavske občine. Pogosto javni del, za izvajanje aktivnosti pa nujno potrebujejo vsaj enega zaposlenega. Nekaj denarja sicer prihaja iz občinskih proračunov, vendar bi brez denarja, ki ga dobijo prek razpisov in od sponzorjev, le težko shajali. AT

*Poročilo, objavljeno v Primorskih novicah 26. novembra 2005*



## OTROŠKI PARLAMENT

Otroški parlament je nastal na pobudo otrok in se izvaja ter razvija z namenom vpeljevanja mladih v demokracijo in demokratičen dialog. Otroci se že od leta 1990 na pripravah, šolskih parlamentih, občinskih parlamentih in na nacionalnem zasedanju urijo v izražanju in izmenjavi mnenj, spoznavajo in raziskujejo različne tematike, sodelujejo, spoznavajo demokratično družbeno ureditev in se izpopolnjujejo v odločanju.



Pri tem jim pomagajo šolski mentorji, starši, šolski svetovalci in drugi učitelji, občinski, regionalni in nacionalni koordinatorji. Vsi se trudijo, da mladi parlamentarci izpeljejo čim bolj samostojno občinska, regionalna in nacionalna zasedanja.

Tako teme in svoje predstavnike izbirajo otroci sami, medtem ko se mentorji, svetovalci in koordinatorji trudijo biti predvsem moderatorji, ki mlade na njihovi poti le usmerjajo in jih spodbujajo v usvajanju dialoga, znanja, spoštovanja drugih. Mladi pa so tisti, ki s takšnim načinom dela razvijajo svoje veščine, spoznavajo sebe in svoje družbeno okolje.

Vsako leto nas mladi parlamentarci s svojimi idejami, mnenji, ugotovitvami in pozitivnim pristopom povabijo k poslušanju in nemalokrat postavijo ogledalo, so pa tudi vzor družbi, katere del smo vsi.



Občinski parlament

V več kot dvajsetih letih zasedanj so mladi obravnavali številne teme:

- 1990** Otrokom zdravo in varno okolje
- 1991** Prosti čas
- 1992** Otrokom prijazno šolo
- 1993** Brez nasilja za prijateljstvo
- 1994** Moč prijazne besede
- 1995** Da bi zmožel reči: Ne, hvala – alkoholu, cigaretam, drogam in vsem oblikam nestrpnosti
- 1996** Imam pravico – imaš pravico
- 1997** Danes sem ti in ti si jaz
- 1998** Otroci in mediji
- 1999** Imava se rada
- 2000** Hočem, torej zmorem
- 2001** Moj prosti čas
- 2002** Otroštvo brez nasilja in zlorab
- 2003** Humani medosebni odnosi in zdrava spolnost
- 2004** Mladi in Evropa
- 2005** Tabuji – prepovedane stvari
- 2006** Naše mnenje o devetletki
- 2007** Zabava in prosti čas mladih
- 2008** Ljubezen in spolnost
- 2009** Stereotipi, rasizem in diskriminacija
- 2010** Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika
- 2011** Junaki našega časa – kdo so in zakaj?
- 2012** Odraščanje
- 2013** Razmere v družbi

Lahko smo zelo zadovoljni, da v naših občinah vsako leto sodelujejo pri otroškem parlamentu vse šole, na katerih skrbijo za mlade parlamentarce večinoma že utečeni in izkušeni mentorji, ki pa se svojemu delu še vedno posvetijo z navdušenjem ter s svežim pristopom. Mladim stopita nasproti in jim prisluhneta tudi župan Občine Ajdovščina, ki jih vedno nagovori, in predstavnik Občine Vipava, v svet medijev in izjav za javnost pa jih popeljejo novinarji lokalnih časopisov in radijev. S skupnimi močmi mladih in odraslih, vladnih in nevladnih organizacij, laikov in strokovnjakov nam tako že vrsto let uspeva izvrševati poslanstvo – poskrbeti za pravico otrok do svobodnega, resnega, pa tudi malo manj resnega izražanja o različnih področjih življenja in delovanja.

*Delo po skupinah na regijskem otroškem parlamentu v Novi Gorici*





Otroški parlament se je postopoma oblikoval v prizorišče, ki predstavlja možnost konstruktivnega dialoga med mladimi, pa tudi vez med odraščajočimi in odraslimi, kjer se lahko vsi, ki smo pripravljene prisluhniti, od otrok marsičesa naučimo, predvsem pa se učimo poslušati, spoznavati in razumeti perspektivo mladih, na katero pre pogosto pozabljam.

*Mladi parlamentarci zasedajo v Državnem zboru Republike Slovenije*



*Mladi parlamentarci iz Občin Ajdovščina in Vipava vsako leto obišejo Slovenski parlament (2013)*

## HUMANITARNA DEJAVNOST

*Ena od velikih skrivnosti življenja je, da je zares kaj vredno le tisto, kar naredimo za druge.*

Lewis Carroll



V 60-ih letih delovanja društva so se z odzivanjem na aktualna družbena vprašanja oblikovale številne in zelo različne aktivnosti z enakim ciljem: dvigniti kakovost življenja otrok, mladostnikov in družin, zastopanje in uveljavljanje njihovih interesov in zaščita njihovih pravic. S spreminjanjem razmer so se spreminjale tudi prevladujoče dejavnosti, vedno pa je bila v ospredju dostopnost programov vsem otrokom in mladostnikom, ne glede na kraj bivanja ali socialno ekonomske zmožnosti njihovih staršev.

Ne gre pozabiti tudi druge plati medalje. Pri organizaciji in izvajanju aktivnosti za otroke odlično sodelujemo s številnimi, zlasti mladimi prostovoljci. Med njimi so dijaki in študentje pedagoških in športnih, pa tudi številnih drugih programov. Mladi tako pridobivajo dragocene delovne izkušnje. Sodelovanje z našim društvom jim, poleg simbolične nagrade, omogoča tudi usposabljanje in izobraževanje, prav tako pa tudi osebno rast. Delovne kompetence, ki jih tako pridobijo, so pri sestavi življenjepisa vsekakor dobrodošle.

Že pred osamosvojitvijo Slovenije, ko revščina še ni bila tako izrazito prisotna v življenju otrok in družin, smo se posvečali otrokom iz ekonomsko šibkejših družin in jim omogočali brezplačno letovanje na morju. Poskrbeli smo za številne prireditve, predstave in brezplačne izlete, nismo pa pozabili niti na obdarovanje otrok, za kar smo poskrbeli s pomočjo Dedka Mraza in njegove pravljичne družčine.

Prezrli nismo niti problemov in revščine **otrok iz Bosne in Hercegovine**, ki jih je kot begunce kruta vojna prignala v Ajdovščino. Tako smo se v začetku novembra 1992 vključili v republiško akcijo »Medvedek in barvice za prijatelja brez doma«, hkrati pa smo sodelovali tudi v Unicefovi akciji »Teden miru«. Naši otroci iz vrtcev in iz šol so se zelo izkazali in begunskim otrokom podarili veliko zvezkov, svinčnikov, barvic, šolskih torb in raznih igrač.

V decembru smo za otroke v Begunskem centru pripravili tudi kratko kulturno prireditev, na katero je prišel tudi Dedek Mraz in otroke obdaroval z darili, ki jih je prispevala organizacija Karitas.

Naslednje leto pa je za otroke iz Begunskega centra v Ajdovščini potekala lutkovna delavnica, ki sta jo vodili Silva Copič in Ada Bačar. Eni otroci so izdelovali lutke, drugi pa so se pripravljali na igrico. Izbrali so igrico Jane Milčinski z naslovom »Marjetica in zmaj« in tekst s pomočjo otrok in učiteljic, ki so poučevale v Begunskem centru, prevedli v bosansko-hercegovski jezik. Delavnice so na začetku potekale ob

sobotah in nedeljah, v decembru pa vsak dan. Zaključna prireditev se je tako odvila 28. decembra 1993. Vsi otroci – tako kot tudi njihovi starši – so bili nad igrico zelo navdušeni. Tudi to leto je otroke obiskal Dedek Mraz.

Za otroke, ki so pred sovraštvom pribežali k nam, da bi jim nudili zavetje, je bil organiziran pouk slovenskega jezika. Pouk je potekal v izpraznjenih vojašnicah in so ga obiskovali vsi otroci. Delo je bilo težko, ker so bili učenci obremenjeni s strašnimi novicami, ki so prihajale z bosanskega bojišča. Za trud in delo so bili neizmerno hvaležni. Poučevali sta Marija Ceket in Irena Šinkovec. Za zaključek tečaja smo otroke odpeljali na nagradni izlet čez Vršič; tako so si ogledali najlepše koticke naše dežele.



*Lutkovna delavnica v Begunskem centru (1993)*

Potrebna sredstva za izvedbo brezplačnih letovanj že vrsto let uspešno pridobivamo s humanitarno akcijo »**Pomežik soncu**«. Ekonomski in gospodarski položaj številnih družin se zaradi gospodarske krize, propadanja podjetij, visoke brezposelnosti in drugih dejavnikov slabša in številni starši imajo probleme že z zagotavljanjem osnovnih življenjskih sredstev za svoje družine, skoraj nemogoče pa postane otrokom omogočiti počitnice na morju. Zato narašča število otrok, ki letujejo s sredstvi, zbranimi v Pomežiku – v letu 2012 jih je bilo 54, v letu 2013 pa kar 63, zato smo veseli prav vsakega novega donatorja, ogromno pa nam pomenijo tudi donacije v materialu in storitvah. Z zbranim materialom otroci še raje ustvarjajo, z različnimi igračkami, pokrivali, majicami in podobnim pa otroke razveselijo njihovi mentorji ob različnih aktivnostih.



Dobrodelna akcija

**POMEŽIK SONCU**

Poleg letovanj na morju vsako leto organiziramo še zimovanje. Z veseljem pa socialno ogrožene otroke povabimo tudi na raznovrstne **brezplačne počitnice** v organizaciji Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste - Polje. Samo v zadnjem času so se številni otroci iz Občin Ajdovščina in Vipava udeležili filmskih oziroma medijskih, jezikovnih, indijanskih in športnih taborov, potovanja po Balkanu, humanitarnih smučanj, božično novoletnih počitnic in še in še.



*Humanitarne počitnice v Kranjski Gori (2013)*

Z naraščajočo gospodarsko krizo in z zaostrenimi ekonomskimi razmerami smo se bili prisiljeni spopasti z vse večjimi stiskami vse več družin. V sodelovanju z ZPMS številnim **družinam pomagamo do humanitarne pomoči**. Višina pomoči je močno odvisna od pripravljenosti družine, da se izpostavi v medijih, in sega od nekaj sto do nekaj tisoč evrov.

V oktobru 2010 smo se vključili v projekt **Botrstvo**, ki ga vodi ZPM Ljubljana Moste - Polje. V Botrstvo smo v letu 2010 vključili dva otroka iz območja našega delovanja, v letu 2011 sedem, v letu 2012 pa že kar 54 otrok. Glede na zaostrene razmere ni čudno, da v Botrstvo ves čas predlagamo še nove otroke, njihovo število pa zdaj že presega število 80.

Gre za anonimno in transparentno obliko pomoči otrokom. V ZPM Ljubljana Moste - Polje vsakemu vključenemu otroku dodelijo botra ali botrico. Ta identitete otroka ne pozna (velja tudi obratno), se pa s pogodbo zaveže, da mu bo mesečno namenil/a finančna sredstva za dvig kakovosti otrokovega življenja. Sredstva so porabljena za šolske in izvenšolske interesne dejavnosti, taborje, letovanja, šolo v naravi, nakup oblačil in obutve, letovanja, v preteklosti pa so bila porabljena tudi za plačilo šolske prehrane.

S spremembo zakonodaje je šolska malica postala brezplačna za večino otrok, kosila pa smo mnogim uspeli kriti iz sredstev humanitarne akcije **Siti besed**, v katero

smo se skupaj z ZPMS vključili oktobra 2012. Namen akcije je poskrbeti, da v šolah ne bo več lačnih otrok.

V sodelovanju z osnovnimi in srednjimi šolami v Občinah Ajdovščina in Vipava smo v akcijo vključili 36 osnovnošolcev in dijakov v letu 2012, njihovo število pa narašča.

Otroke izberemo na podlagi ocen šolskih svetovalnih služb, CSD Ajdovščina in Komisije za humanitarna vprašanja ZPMS, z vključitvijo pa se morajo strinjati tudi njihovi starši oz. skrbniki.

Že vrsto let sodelujemo pri projektu **Nivee Podajte nam roko** in zbiramo porisane in pobarvane obrise dlani. Nivea za vsako nameni sredstva v štipendijski sklad, iz katerega s štipendijami pomagajo socialno ogroženim otrokom iz cele Slovenije. Ponosni smo, da je bilo v šolskem letu 2012/2013 med štipendisti kar devet mladostnikov iz Občin Ajdovščina in Vipava.

Pogovor je tudi del **psihosocialne in učne pomoči otrokom**, kar je še en del naše bogate dejavnosti, ki jo uspemo uresničevati s pomočjo visoko izobraženih, predvsem pa srčnih prostovoljk.

V zadnjih letih smo priskočili na pomoč mladim zdravnikom, ki zbirajo **sredstva za humanitarno medicinsko odpravo v Afriko**. Letos jim z zbiranjem sredstev preko SMS donacij pomagamo že tretje leto.

Z veseljem pomagamo razdeliti v različnih akcijah zbrane rabljene šolske torbe, potovalke in kovčke, šolske in športne potrebščine, igrače, oblačila pa tudi podarjene računalnike, če le imamo možnost – veselje otrok in družin poplača ves vložen trud.

Velik del humanitarne dejavnosti predstavljajo tudi naše prostočasne aktivnosti – različne **ustvarjalne delavnice**, na katere vedno povabimo tudi otroke iz socialno ogroženih družin. Poleg druženja z vrstniki izven šole jim tako omogočamo ustvarjanje z materiali, do katerih sicer verjetno ne bi imeli dostopa. Delavnice potekajo med šolskimi počitnicami, občasno pa tudi ob sobotah. Pri tem bi še zlasti radi poudarili sodelovanje na Kmečki tržnici. Potekajo pa tudi različne tematske delavnice.

Ko takole pogledamo po širokem spektru delovanja na humanitarnem področju, se razkrije vse bogastvo našega delovanja. Seveda brez mnogih prizadevnih prostovoljk in prostovoljcev ter podpornikov, ki naša prizadevanja podpirajo s finančnimi sredstvi, materialom in storitvami, tega ne bi zmogli, zato se jim iskreno zahvaljujemo. Na humanitarno dejavnost društva smo zelo ponosni in si želimo še nadaljnjih 60 let učinkovitega sodelovanja in posredovanja pomoči potrebnim.



## ŠTUDIJSKI KROŽKI

Da je učenje sproščeno in zabavno, že vrsto let uspešno prepričujemo odrasle v študijskih krožkih, ki jih izvajamo v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije. Zadnjih nekaj let organiziramo šest različnih študijskih krožkov, ki jih sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Med najbolj priljubljenimi temami ostajajo tuji jeziki in spoznavanje tujih kultur, ustvarjanje in ročne spretnosti ter spoznavanje lokalne naravne in kulturne dediščine.

Študijski krožek je demokratična in neformalna oblika izobraževanja odraslih, ki temelji na vzajemnem učenju in delovanju. Tvori jo skupina 5–12 ljudi, ki želijo pridobiti neko znanje in ga prenesti širši skupnosti. Študijski krožek vodi usposobljen mentor, ki spodbuja sodelovanje članov, svetuje, organizira dejavnosti, in je tako kot ostali člani krožka - učitelj in učenec hkrati. Za študijske krožke velja, da delujejo v sproščnem vzdušju, spodbujajo posameznika k ustvarjalnosti, upoštevajo njegovo znanje in izkušnje, dejavno spreminjajo okolje in širijo idejo vseživljenjskega učenja.

Naše društvo organizira študijske krožke že vse od leta 1993. Pri tem je potrebno poudariti, da je bila v začetku vodilna sila študijskih krožkov profesorica Jana Bolčina in v sodelovanju z njenimi kolegicami so se rojevali kvalitetni projekti, od raziskovalnih nalog pa do vzgoje otrok in staršev, turizma, zgodovine in pomoči mladim.

Za študijske krožke smo izbirali takšne vsebine, da so se v delo vključevali tako starejši kot tudi mladi, na koncu pa so bili z ustvarjenim zadovoljni vsi.

V društvu smo zelo veseli, da je Komisija za podelitev priznanj Andragoškega centra RS za posebne dosežke pri učenju odraslih podelila leta 2009 posebno priznanje za izjemne učne uspehe in bogatitev lastnega znanja



*Razstava, ki so jo priredili člani študijskega krožka »Mala gora« z mentorico Kristino Valič (1997)*



*Kristina Valič in Borut Koloini*



študijskemu krožku »Mala gora«, ki ga je vrsto let uspešno vodila mentorica in tudi naša sedanja predsednica Kristina Valič. Zadnje leto pa se je ob sobotah bolj posvečala študijskemu krožku »Zdrava prehrana«, ki se je ukvarjal z zdravim načinom življenja. Zdravemu načinu življenja je bil namenjen tudi študijski krožek »Poti do zdravja«, ki se je nadaljeval tudi v šolskem letu 2012/13 in ga je vodila mentorica Jana Bolčina.

Popotniki po srcu in duši, združeni v študijskem krožku »Potujmo in se izobražujmo«, so letos že tretje leto zapovrstjo zavezali nahrbtnike in se podali na poučne izlete v bližnjo in daljno okolico. Odpravili so se tudi čez mejo, kjer so odkrivali lepote tržaškega Krasa ter na čudovit hrvaški otok – Lošinj.

Starejše iz Doma starejših občanov Ajdovščina in Pristana v Vipavi smo redno razveseljevali z ustvarjalnimi uricami v študijskem krožku »Viva kreativna«. Pri tem sta nam s svojim strokovnim znanjem in ljubeznijo do ustvarjanja pomagali akademska slikarki Jana Humar in Taša Turk. Pod našimi prsti so nastali čudoviti izdelki iz gline, izdelovali smo rožice iz krep papirja, slikali po glasbenem navdihu, ustvarili stensko dekoracijo in še marsikaj. Ob prijetnih druženjih smo spoznali, da lahko s preprostimi materiali in veliko domišljije ustvarimo prave umetnine.



Krožkarji so uživali tudi v študijskem krožku »Spoznajmo Finsko – Let's meet Finland«, ki ga je vodila prostovoljka Evropske prostovoljne službe Heli Hongisto, ki jo letos gostimo na našem društvu. Krožkarji so iz prve roke spoznavali lepote te države, se učili osnov finskega jezika, spoznavali finsko kulturo, kulinariko in še marsikaj.

## Študijski krožek s Katjo Krkoč

7. marca 2012 sem kot animatorka začela s študijskim krožekom »*Od kulturne ter naravne dediščine – k nam ... tukaj in zdaj*« v dvorani KS Gojače - Malovše. Za začetek sem za udeležence pripravila dva vprašalnika o simbolih vode, metulja, vrtnice, in o izvorih imen Ajdovščina ter Vrtovin. Naravo simbolov ter njihovo igro sem najprej razložila, tudi na podlagi knjige Alfonsa Rosenberga, *Odkrivajmo simbole*. Simbol ima navadno dve sestavini. Res pa je, da simbol, poleg igre združevanja, lahko tudi razdružuje, kar pa pomeni pravzaprav ponovno združitev. Vsem, ki so bili na prvem srečanju, sem razložila tudi simbol križa, ki je pravzaprav simbol vseh simbolov; je toplota, luč, življenje. O križu smo se pogovarjali tudi skozi pripovedko o nastanku Svetega Križa na Vipavskem. Na študijskem krožku pa nam je, poleg zbranih pripovedk Dušice Kunaver, zelo prav prišla tudi brošura Franca Černigoja Hoja za besedo. Za udeležence je bila tema simbolov skozi ljudske pripovedke in svetopisemske zgodbe čisto nekaj novega. Navdušeni in hvaležni so bili, da so na tem krožku dobili drugačen pogled na življenje. Podobno srečanje, vendar bolj osredotočeno na svetopisemske zgodbe, smo imeli 23. marca 2012. Tudi srečanje, ki se je odvijalo 20. aprila zvečer, je vsem nam prineselo posebno doživetje. Predaval nam je prof. dr. Marko Uršič, profesor za filozofijo narave na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Predavanje sva nasloвила »Igra simbolov v naravi«. Ob slikah smo se pogovarjali o simbolih v naravi, kako se odražajo v umetnosti, v nas, v življenju. Profesor je med drugim domiselno najprej obrazložil, da gre pri simbolu, poleg združitve in obratno, tudi za sodelovanje. V prvem delu, o slovenski literaturi, sva kot igro simbolov v naravi udeležencem predstavila pasijonko, netresk, mak, kamen, metulja, vrtnico, šopek, drevo, češnjo, pot, brin, ruj, oblak, ogenj, sonce, zvezde. Pasijonka je simbol Kristusovega trpljenja, vstajenja in večnega življenja. V nadaljevanju so udeleženci z zanimanjem poslušali tudi o mogočnosti metulja in cveta, kjer sem posebej govorila o čudoviti lepoti sodelovanja med njima. V drugem delu, kamor je prof. Uršič umestil svetovno literaturo, sva udeležencem predstavila, profesor v sliki in razlagi, jaz v pesmih in razlagi, še vinsko trto, kentaverja, sfingo, drevo, rožo, pomlad idr. V mesecu maju se nam je na srečanju pridružil Darko Peršin, ki nam je večer bogato popestril s stand up komedijo. Udeleženci so bili nad njegovim nastopom navdušeni. Med študijskim krožkom smo imeli tudi srečanje z mlajšimi udeleženci, kjer smo se družili in zabavali prek jezikovnih iger in zanimivih jezikovnih ustvarjalnic. Sredi septembra pa smo se pogovarjali o pravljicah in spoznavali duhovno govornico pravljic.

## PROSTOVOLJSTVO

Pri izvajanju vseh programov za otroke in mladostnike sodelujejo prostovoljci, ki s svojim znanjem, ustvarjalnostjo in dobro voljo prispevajo h kakovosti našega dela. Veliko naših projektov v celoti temelji na prostovoljnem delu. Veliko mladih, pa tudi nekoliko manj mladih prostovoljcev, skozi celo leto aktivno sodeluje, pripravlja in izvaja aktivnosti za otroke. To so mentorji, vzgojitelji, športni vaditelji, animatorji in spremljevalci, ki jim ni žal časa in energije, ko gre za izboljševanje kakovosti življenja otrok in družbe.

Prostovoljci in prostovoljsko delo predstavljajo jedro našega društva, ki je zaradi prostovoljske narave dela že vrsto let tudi del slovenske mreže prostovoljskih organizacij. Vsako leto za naše prostovoljce, pa tudi za tiste, ki bi to šele radi postali, organiziramo izobraževanja, kjer si pridobijo nova znanja in veščine za delo in življenje.

Zadnjih nekaj let še posebej promoviramo pomen prostovoljnega dela, ki je za skupnost zelo pomembno, obenem pa je tudi priložnost za vse, ki bi radi pridobili nove izkušnje in znanja ter razširili svojo socialno mrežo.

Veseli smo, da se število prostovoljcev iz leta v leto večja. Najbolj aktivni in pridni prostovoljci prejmejo tudi priznanja »Naj prostovoljec leta«, ki jih na predlog društva podeljuje Mladinski svet Slovenije.

Zelo smo bili ponosni, ko smo prejeli priznanje za projekt **»Ustvarjajmo z naravnimi in odpadnimi materiali«**, ki je potekal leta 2008. Za to so bile največ zaslužne mentorice Nike Škofič, Marta Trebižan, Urška Brežnjak ter številni marljivi prostovoljci društva. V sklopu projekta smo izvedli zanimive ustvarjalne delavnice za otroke in mladino – ustvarjali smo z glino, poslikali smo bombažne nakupovalne vrečke, izdelali okraske iz papirja in ladjice iz naravnih materialov, iz odpadnih materialov smo oblikovali akvarij, eko plakate ...

Naslednje leto je priznanje »Naj prostovoljec leta 2009« prejela **Ana Bizjak**, ki je dolgoletna organizacijska sekretarka društva. Aktivna je pri organiziranju pristočasnih programov, letovanj, zimovanj, vodenju dokumentacije, pa tudi pri promociji prostovoljnega dela v skupnosti; sodelovala je na raznih prireditvah za prostovoljce in pri organiziranju humanitarnih akcij.



S priznanjem za prostovoljsko delo je bila nagrajena tudi **Urška Brežnjak**. Prejela ga je za koordiniranje dela v Akciji 2 – Evropska prostovoljna služba v programu Mladi v akciji.

Na natečaju smo sodelovali tudi v letu 2010, in sicer s projektom »Prosti čas otrok in mladih«, priznanji za naj prostovoljki pa sta prejeli **Urška Repič** in **Nina Rustja**, ki že vrsto let uspešno opravljata prostovoljsko delo v okviru različnih aktivnosti društva.

Naši prostovoljci so se izkazali tudi naslednje leto in tako so priznanje »Prostovoljec leta 2011« prejeli trije marljivi prostovoljci: **Mitja Lavrenčič**, dolgoletni prostovoljec našega društva, pedagoški vodja na letovanjih in športnih kolonijah, mentor športnih in prostočasnih aktivnosti, organizator dogodkov ter spremljevalec in animator na izletih in ekskurzijah. **Mateja Kavčič**, vzgojiteljica in pedagoški vodja na letovanjih, animatorka in mentorica ustvarjalnih delavnic in športnih dejavnosti. Priznanje za prostovoljsko delo je prejela tudi **Marta Trebižan**, prav tako dolgoletna prostovoljka, mentorica ustvarjalnih delavnic, animatorka, v društvu pa pomaga tudi z dragocenimi nasveti pri učni in psihosocialni pomoči pri delu z otroki s posebnimi potrebami. Društvo je bilo nagrajeno tudi s priznanjem v kategoriji »Naj prostovoljski projekt 2011«, in sicer za humanitarni projekt »**Pomežik soncu**«, s katerim vsako leto omogočimo otrokom iz socialno ogroženih družin iz Občin Ajdovščina in Vipava brezplačno letovanje na morju.



*Člani MDPM Ajdovščina na sprejemu pri predsedniku države RS Danilu Türku na Brdu pri Kranju*

Zavzeti in marljivi prostovoljki sta prejemnici priznanja za leto 2012 – **Jana Humar** in **Katja Krkoč**. Sodelovali sta pri različnih dejavnostih našega društva. Jana je vodila

likovne in druge ustvarjalne delavnice za otroke, bila je animatorka medgeneracijskega študijskega krožka v domovih starejših v Ajdovščini in Vipavi, organizirala in vodila je poučne pohode in dramske igre za otroke ter sodelovala pri drugih projektih, spremljala je otroke na izletih, poleg tega pa je bila pogosto tudi mentorica mladim prostovoljcem.



*Naj prostovoljki leta 2012 – Katja Krkoč in Jana Humar*

Katja Krkoč je bila animatorka študijskega krožka, organizatorica kulturnih dogodkov in mentorica ter voditeljica raznih ustvarjalnih delavnic za otroke v Krajevni skupnosti Gojače - Malovše.

Naše delo je opazil tudi Mladinski svet Ajdovščina, ki nam je v sezoni 2009/2010 podelil priznanje za Naj mladinski prostovoljski projekt »Prosti čas otrok in mladih v Ajdovščini«, v sezoni 2010/2011 pa za projekt »Košček narave v dlani – izdelajmo eko spominek«.

Naše društvo bo prostovoljstvo kot obliko dela zagotovo gojilo in spodbujalo tudi v prihodnje in upamo, da bo kot vrednota neprestano tkalo vezi v naši družbi.

*Sodelujoči v projektu »Košček narave v dlani – izdelajmo eko spominek«*



## AJDOVŠČINA: Projekt MDPM Ajdovščina

### Košček narave v dlani

Marca se je zaključil projekt Košček narave v dlani - Izdelajmo eko spominek, ki so ga v Medobčinskem društvu prijateljev mladine Ajdovščina razvijali vse od septembra lani. Cilj projekta, ki ga financira Evropska komisija in koordinira Nacionalna agencija Movit NA Mladina, je bil izdelati spominek, ki bo predstavljaval Vipavsko dolino, in ob temu razmišljati o ekologiji.

Projekt je bil zelo uspešen, saj so na koncu nastali kar trije izdelki, dva kot zamisel mladih, ki so projekt zasnovali in vodili, tretji pa v sodelovanju z lokalnim ustvarjalcem.

Projekt sta zasnovali Jana Humar in Urška Brežnjak, svoje zamisli pa so v obliki fotografij in verzov na razglednicah ter v zgibanki poleg Jane Humar predstavile Ana Rustja, Staša Benko in Metka Čibej. Fotografije za naslovnico zgibanke je prispeval EVS prostovoljec Emilio Morillo, ki se je udeležil fotokrosinga v sodelovanju s Hišo

mladih. Pri projektu so sodelovali tudi številni drugi prostovoljci ter pripadniki lokalne skupnosti, s katerimi so se mladi srečali med izvajanjem projekta; skozi katerega so tudi izpopolnjevali in razširjali svoje znanje in razvijali svojo kreativnost. Namen projekta je bil namreč poleg same izdelave spominka mladim skozi izvedbo svojih idej ponuditi možnost neformalnega izobraževanja in usposabljanja na področjih, ki jih zanimajo.

Spominka, ki sta nastala v okviru Mladinske pobude, sta zgibanka desetih fotografij, ki prikazuje utrinke iz Vipavske doline, in sklop razglednic zanimivih detajlov narave. Motivi na zloženki so med seboj v celoto povezani skozi pesem, ki je nastala prav z namenom povezave fotografij v celoto.

Tretjega izmed spominkov je izdelal lokalni ustvarjalec Primož Fučka, ki se je pri oblikovanju in izdelavi osredotočil na uporabo naravnih materialov. Tako je nastal komplet lično izdelanih glinenih magnetnih okrasov s tipičnimi motivi Vipavske doline.

(nn)



Članek, objavljen  
v Goriški 13.  
aprila 2011

## EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA – EVS

Že vse od leta 2007 v sodelovanju z nacionalno agencijo Movit NA Mladina gostimo mlade prostovoljce iz tujine v evropskem programu Mladi v akciji, Akcija 2 – Evropska prostovoljna služba. Za program smo se odločili, ker smo želeli v naše lokalno okolje prinesiti svež veter drugačnosti, evropske odprtosti in zavedanja, da je tudi ta mali kraj, v katerem živimo, del Evrope. S projektnimi aktivnostmi krepimo pomen neformalnega učenja vseh vpletenih, vse večjega pomena prostovoljstva in solidarnosti v družbenem okolju ter medkulturnega dialoga.



Ob prihodu **turškega prostovoljca Murata** smo v lokalnem okolju zaznali povečano prisotnost nezaupanja in predsodkov, ki jih je prostovoljec s svojo preprostostjo, komunikativnostjo in pripravljenostjo pomagati počasi razblinil. Navdušil je s svojimi kuharskimi mojstrovinami, različnimi športnimi aktivnostmi in ljubeznijo do najpomembnejše postranske stvari na svetu – do nogometa.

78

GABERJE ▶ Izvirno in osebno od drugačnih kulturah

### Vsi Turki nimajo brade in brkov

Ajdovski Zvezi prijateljev mladine od marca pri delu pomaga Murat Varlik iz Evropske prostovoljne službe. Z njegovo pomočjo okoljskim prebivalcem predstavljajo delo te službe in hkrati turško kulturo, od koder prihaja Murat.

evropska skupnost. Na ajdovski Zvezi prijateljev mladine bodo Murata gostili do sredine septembra. Pomaga jim pri ra-

Predavanje o Evropski prostovoljni službi (EVS) in turški kulturi so na Zvezi prijateljev mladine pripravili že aprila v Ajdovščini, tokrat pa so se skupaj podali v Gaberje. Zanimiva predstavitev je pritegnila veliko pozornost domačinov.

Murat Varlik je med drugim v šali pojasnil, da v Turčiji vsi moški ne nosijo brade in brkov, med predstavitvijo pa je narezal še vrsto drugih značilnosti te dežele, v kateri se prepletata evropska in vzhodnjaška kultura. Domačini so bili še posebej navdušeni nad kulinaricno predstavitvijo. Tipične turške jedi so lahko tudi preiz-



Murat Varlik (desno) je v Gaberjah predstavil Turčijo

kusili. Sicer pa je Murat eden od 30 članov evropske prostovoljne službe v Sloveniji, ki jo financira

zličnih delavnicah, z njimi pa se bo udeležili tudi prihajajočih letovanj. MPO

Članek, objavljen v Primorskih novicah 30. maja 2007



Vročega julija 2009 smo medse sprejeli drugo prostovoljko, takrat 21-letno **Zando iz Latvije**. Rženi kruh, tipične slaščice, nakit iz jantarja in mila z lipovimi cvetovi, ki so še dolgo potem odišavljala našo pisarno, so pospremili naše kramljanje o tem, kako bomo mladim predstavili še eno državo Evropske unije.

Dve leti kasneje je mrzel in siv februar nemudoma poživil prihod temperamentnega **Španca**, 27-letnega **Emilia**. Prostovoljec, navdušen športnik, je kljub jezikovni prepreki takoj našel stik z otroki, njegova posebnost so bile razne igre na prostem.



Letošnjega januarja pa sem nam je pridružila 20-letna **Heli s Finske**. Z veliko svežimi idejami in pozitivne energije je začela svojo službo. Mogoče pa ste jo že srečali na sprehodu po Ajdovščini?

Prostovoljci Evropske prostovoljne službe z nami potujejo od šole do šole v ajdovski in vipavski občini, mladim razkrivajo lepote svojega jezika in kulture, pripravljajo številne ustvarjalne delavnice, športne in druge prostočasne aktivnosti, širijo vrednote prostovoljskega dela, medkulturnega dialoga in strpnosti. Kljub jezikovni prepreki se otroci in mladi takoj spoprijateljijo z njimi in uživajo v njihovi družbi, starejši pa najprej malce v zadregi, kasneje pa bolj pogumno oblikujejo prve pogovore v angleškem jeziku izven šolskega okolja. Projekt »Prosti čas otrok in mladih« z latvijsko prostovoljko, ki smo ga izvajali v letu 2009/10 je bil s strani naše nacionalne agencije zavoda MOVIT ocenjen kot primer dobre prakse. Mladi prostovoljci iz tujine z veseljem sodelujejo tudi v mednarodnem projektu »Evropska vas«, ki poteka po šolah v naši regiji. Mednarodno prostovoljstvo je izjemno bogata obojestranska izkušnja. Mladi iz evropskih držav nabirajo dragocene učne izkušnje in nemalokrat skozi prostovoljsko delo odkrijejo svojo pravo poklicno pot ali se odločijo za nov študijski program. Naj se pohvalimo, da je MDPM Ajdovščina med organizacijami, ki uspešno gostijo tuje prostovoljce v tem programu, edino Društvo prijateljev mladine v Sloveniji.

Po zaključenem projektu se naši prostovoljci z veseljem vračajo v Slovenijo, nas obiščejo, z nami pokramljujejo o svojih trenutnih načrtih in stvareh, ki jih bodo počeli v prihodnosti. Ob vseh prihodih in odhodih, obiskih in vračanju domov, se najde kdo, ki za vedno ostane v naši deželici. Pravijo, da je dom tam, kjer je srce. Nedvomno.



*Evropska vas v Novi Gorici (2013)*



*V Sloveniji sem od začetka julija. Če bi morala izpostaviti eno stvar, ki mi je najbolj všeč, bi zagotovo rekla – narava. Res je čudovito – takšna raznolikost v tako majhni državi. Čudovite gore, lepi kraji ob morju, osupljive jame, majhno, ampak res lepo glavno mesto in seveda – tudi okolica Vipavske doline je vredna ogleda. Latvija je ravninska država, kar pomeni, da gora nisem vajena gledati vsak dan. Je pa tudi v Latviji narava bogata, naša dva zaklada sta morje in gozdovi. Druga stvar, ki me je pozitivno presenetila in bi jo rada omenila je ta, da so Slovenci zelo prijazni in vedno pripravljene pomagati.*

*Vtisi o Sloveniji pa niso samo dobri, ampak se najde tudi nekaj slabih stvari. Najbolj me motijo slabe železniške in avtobusne povezave – odhodi avtobusov in vlakov so redki in če želiš prestopiti, moraš učasih čakati zelo dolgo na naslednjo povezavo.*

*Jauni transport je drag in za mlade ni popustov. Na spletni strani Slovenskih železnic sem sicer opazila, da popusti so, ko pa sem pouprašala, so mi rekli, da jih ni. Tudi v Latviji ni popustov pri nakupu vozovnic za vlak in medkrajevne avtobusne prevoze, vendar vozovnice niso tako drage. V Sloveniji je torej nujno potrebno imeti avto, drugače zelo težko kam prideš.*

*Odkar sem v Sloveniji, sem počela veliko stvari – zadnja dva meseca sta bila zelo zanimiva. Sodelovala sem na ustvarjalnih delavnicah za otroke, nekaj sem jih tudi sama vodila, za nekaj dni sem šla domov v Latvijo, pripravljala in oblikovala sem predstavitev svoje države, udeležila sem se športne kolonije v Piranu ipd. V prostem času sem obiskala Bohinjsko jezero, Ljubljano in okolico Vipavske doline. Spoznala sem nekaj prijetnih in zanimivih ljudi. Tretji teden v septembru se bom udeležila EVS usposabljanja prostovoljcev, ki so prišli v Slovenijo. V naslednjih tednih pa bi rada vodila ustvarjalne delavnice in športne aktivnosti, treba je še določiti termine. Upam tudi, da bom imela predstavitev in ustvarjalne delavnice na šolah v Ajdovščini in Vipavi. Za nekaj dni me bodo obiskali starši in rada bi jim pokazala, kako lepa je Slovenija. Zadnje dneve razmišljam, kako bi organizirali mladinsko izmenjavo, mislim, da je to resnično dobra priložnost za mlade, da spoznajo druge kulture.*

*Videti je, da prihaja jesen – čudovit in barvit letni čas. In končno ni tako vroče – res sem težko prenašala vročino zadnja dva meseca. Upam, da bosta prihodnja dva meseca še lepša kot prejšnja.*

*Zapis iz dnevnika EVS prostovoljke Zande Brikmane iz Latvije*

## DROBCI, KI SO OPLEMENITILI DRUŠTVO

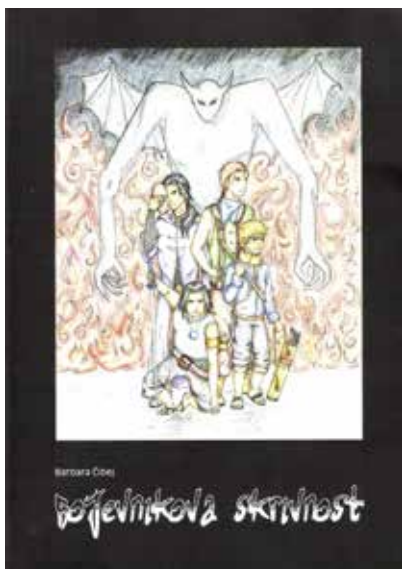
Leta 1983 so se **taborniki Mladi bori** znašli v neprijetnem položaju, saj njihovo društvo ni bilo več aktivno in je životarilo. Pomagali smo jim sestaviti akcijski program in z veliko delovno vnemo je vsem skupaj uspelo, da so začeli ponovno aktivno delovati in delujejo še danes.

Na željo učencev smo leta 1988 prosili za sodelovanje **plesno šolo Urška** iz Ljubljane. Na plesne tečaje, ki smo jih skupaj organizirali, je hodilo veliko otrok in srednješolcev pa tudi odraslih. Nekateri izmed udeležencev so kasneje postali celo profesionalni plesalci.



Leta 1992 je pod našim vodstvom vsak četrtek ob 20. uri na Radiu Nova potekala polurna **oddaja za otroke**, ki jo je v začetku vodila Zdenka Fučka, potem pa Irena Šinkovec. Oddaje je sponzoriral Radio Nova.

V sodelovanju z Zvezo kulturnih društev smo leta 1992 prvič organizirali **»Ostržkov abonma«** za predšolske in šolske otroke do 4. razreda. Odziv je bil zelo dober, saj si je vsako predstavo (vseh je bilo 6) »Ostržkov abonma« smo organizirali vse do sezone 1998/99.



Rečemo lahko, da smo vedno znali prisluhniti mladim, ki so se na nas obrnili s prošnjo. Tako smo rade volje leta 2008 priskočili na pomoč tudi mladi, takrat 14-letni **Barbari Čibej**, ki je napisala knjigo z naslovom **»Bojevnikova skrivnost«**. Perspektivni avtorici smo pomagali tako, da smo postali založniki knjige.



Leta 2006 smo bili založniki pesniške zbirke **Dvorišče pred hišo**, ki jo je napisala naša nekdanja predsednica **Barbara Tomšič**.

# SODELAVCI MDPM AJDOVŠČINA SO NAM PONUDILI VEČ KOT ROKO

Poudariti je treba, da brez zagnanih, požrtvovalnih in pridnih sodelavcev društvo ne bi bilo tako uspešno. V nadaljevanju lahko preberete nekaj prispevkov o sodelovanju in delu z nekaterimi sodelavci.

## Draga Bačar – društvo je bilo njen dom

Draga Bačar je bila partizanska učiteljica in tajnica Društva prijateljev mladine Ajdovščina. Bila je še več kot to: bila je duša in srce obšolskih, prostočasnih dejavnosti otrok naše občine. Vodila je organizacijo, ki je povezala otroke, starše in mentorje po šolah. Čeprav je prihajala na šole z novimi nalogami in obveznostmi, smo je bili veseli. Zнала je prisluhniti učencem in njihovim mentorjem, znala je pohvaliti. Prepričana je bila, da so delo učencev in njihovi uspehi odvisni od prizadevnih mentorjev. Zato je bila pomembna njena spodbuda, njena topla beseda in njena vztrajnost, s katero je organizirala in vodila marsikatero dejavnost, ki je ponesla ime naše občine tudi izven njenih meja. S posebno, materinsko ljubeznijo in skrbjo se je obračala do učencev, spoštovala in ljubila je njih in njihovo delo. Njihovih uspehov se je vedno razveselila. Ponosna je bila nanje.



84

Vsakega dela se je lotila z veliko zagnanostjo, nič ji ni bilo pretežko, nikdar je ni omejeval čas. Predana je bila delu. Pomagala je, kolikor je lahko. Včasih se je zdelo, da sredstev za akcijo ne bo, pa je tudi s trmo poiskala pomoč, da je delo steklo. Naši učenci so bili pogosto gostje v različnih krajih skupne domovine, v Makedoniji, v Beogradu in drugod.

Spodbujala je delo na različnih področjih. S Kurirčkovo pošto, s pomembno aktivnostjo za tisti čas, je obiskala še najbolj oddaljeno šolo in vključila v doživetje slehernega učenca. Vsi otroci morajo imeti priložnosti za sodelovanje, je zatrjevala.

Učenci iz naše občine so bili pogosto najbolj množično zastopani na različnih srečanjih. Gotovo so bili najštevilčnejši med slovenskimi učenci mladi novinarji iz naše občine; ponosna je bila na lutkarje; na mlade plesalce, športnike in raziskovalce. S ponosom je spremljala rast branja za Bralno značko in organizirala srečanja mladih bralcev po različnih krajih Slovenije.

Razveselila se je pomembnih mednarodnih nagrad mladih likovnikov. S srčnostjo, ki ji je bila lastna, se je razveselila nagrad, s katerimi so bila nagrajena šolska glasila naših učencev. Verovala je v sposobnosti in delavnost učencev in njihovih mentorjev.

V spominu vseh nas, ki smo imeli priložnost sodelovati z njo, je ostala kot požrtvovalna, pogumna in tudi trmasta organizatorica, ki je zaupala v človeka; s posebno ljubeznijo – v otroka.

Irena Šinkovec

## Pogovor z nekdanjim predsednikom Draganom Lukinom

**Kdaj ste prvič slišali za ZPM? Ste se ji pridružili kot prostovoljec? Vas je kdo povabil k sodelovanju?**

Prvič sem se z Zvezo prijateljev mladine srečal v 7. razredu osnovne šole. Takrat smo se iz Beograda preselili v Vipavo in začel sem obiskovati tamkajšnjo osnovno šolo. Že prej sem počitnice preživel v Vipavi, znal sem narečje, z razumevanjem jezika nisem imel težav. Kljub temu je bilo treba nekaj napora, da sem se popolnoma vključil v novo okolje. Nov je bil slovenski knjižni jezik, ki sem se ga lahko naučil samo z branjem, zato sem veliko bral in tako tudi tekmoval za Bralno značko. Prav tekmovanje za Bralno značko je bila velika spodbuda za učenje knjižnega jezika. In prek Bralne značke sem spoznal Zvezo prijateljev mladine. ZPM je v letih, ko sem obiskoval osnovno šolo, organizirala tudi Kurirčkovo pošto. V to dejavnost so bili aktivno vključeni vsi učenci na šoli. Eni so pošto nosili, drugi pa so se udeleževali prireditev, ko se je pošta ustavila v določenem kraju.



ZPM je bila pravzaprav organizacija, ki je skrbela za delo s pionirji, torej osnovnošolci do takratnega 7. razreda. V 8. razredu smo bili učenci sprejeti v Zvezo socialistične mladine Slovenije – ZSMS. Bil sem predsednik ZSMS na šoli, pridružil sem se tudi vipavskemu planinskemu društvu. V društvu sem bil zelo dejaven, saj sem mu tudi predsedoval in bil takrat najmlajši predsednik planinskega društva v Sloveniji. Vedno sem delal, lahko bi rekel, v naprednih organizacijah, v katerih smo skrbeli, da so mladi svoj prosti čas aktivno preživljali. Vse delo je temeljilo na prostovoljstvu. Nikoli nisem pričakoval, da bi za delo dobil plačilo.

**Delovanje društva je v veliki meri odvisno od ljudi, ki v njem delujejo. Kakšno vlogo ima predsednik ZPM-ja? Kako ste izbirali sodelavce, kako ste se dogovarjali za akcije?**

Stari oče, France Bavčar, je bil v Vipavi v povojnih časih eden od akterjev prostovoljstva. Temelji prostovoljnega dela so bili postavljeni prav v letih po drugi svetovni vojni. Poskrbeli so, da so otroci hodili v šolo, da so dobili rejnike in šli na letovanja. Takrat so skrbeli za vojne sirote, bilo jih je veliko. Teta mi je pripovedovala o tem. S svojim delovanjem in načinom življenja je stari oče vplival name, da sem se vključil v prostovoljne dejavnosti. Leta 1978 sem bil profesionalni sekretar v takratni občinski organizaciji ZSMS. Kot predsednik društva DPM Ajdovščina pa sem deloval prostovoljno, na društvu je bila takrat zaposlena sekretarka Draga Bačar. Z njo je bilo lepo sodelovati.

Največ sodelavcev je bilo prosvetnih delavcev. Ljudje, ki so si s svojim delom v šoli pridobili zaupanje otrok, so dobro delali tudi v okviru ZPM.

Kot predsednik ZPM sem sodeloval z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami v občini, s šolami in društvi. Če človek natančno ve, kaj bi rad, če zna predstaviti načrte, je lahko uspešen. Menim, da sem bil uspešen, saj sem se vedno uspel z vsemi dogovoriti, da smo izpeljali načrtovane akcije.

**Danes redko ljudje delajo popolnoma prostovoljno oziroma pričakujemo za opravljeno delo plačilo. Je bilo tako tudi v preteklosti? Menite, da so v času vašega predsedovanja bili posamezniki bolj ali manj pripravljeni delovati v raznih društvih?**

Najpomembneje je, da smo bili povezani s šolami, saj smo tako bili v stiku z vsemi otroki. Pri tem smo se vedno povezali z učitelji. Prav pedagoški delavci so bili najštevilčnejši med našimi aktivisti. V okviru ZPM so lahko bolj poglobljeno delali z mladimi tisto, kar so že zasnovali pri pouku. V predsedstvu ZPM Ajdovščina so bili predstavniki vseh osnovnih šol v občini in tudi drugi zunanji sodelavci.

Nikoli ni bilo težav z iskanjem sodelavcev. Vsi, ki smo jih povabili k sodelovanju, so se odzvali. Verjetno zato, ker so delali to, kar jih je zanimalo.

**Kako je bila takrat organizirana ZPM? Kdo jo je financiral? Kako velika so bila sredstva za delovanje? Se morda spomnite kakršnihkoli težav, povezanih z denarjem za delovanje?**

Zmerom so bile težave, ki smo jih morali premostiti. Treba je bilo skrbeti, da smo imeli prostore za društvo, treba je bilo poskrbeti za finančna sredstva. ZPM je delovala v okviru SZDL, vendar so bila sredstva za delovanje vedno dodeljena na podlagi načrtov. Niso bila zagotovljena v naprej in velikokrat je bilo potrebno za kakšen projekt posebej prositi za denar. Kot predsednik sem moral biti vedno prisoten povsod, da sem predstavil dejavnosti, ki jih je ZPM izvajala. Čeprav smo delali z otroki, sredstva niso bila kar dana. Vedno smo bili uspešni in smo izpeljali veliko akcij. Spomnim se, da je učenka z OŠ Draga Bajca Vipava dobila nagrado za svoje likovno delo in smo ji omogočili, da je šla na razstavo in po nagrado.

Pomemben je bil tudi prispevek sponzorjev. Vedno smo dobili kaj na Fructalu, Mlinotestu, Primorju ...

Ob vsem je bilo dobro tudi, da sem kot predsednik ZPM vedno naletel na razumevanje takratnih ravnateljev osnovnih šol. Lepo sem sodeloval z vsemi: v Vipavi z gospo Hoenigman in kasneje gospo Kosmač, v Dobravljah z gospodom Žagarjem in v Ajdovščini z gospodom Vidrihom in kasneje z gospo Slamič.

Spomnim se tudi, da smo prav v času mojega predsedovanja morali za delo poiskati nove prostore. Najprej smo imeli prostore na sedanjem Lavričevem trgu. Potem nam je nove prostore uspelo dobiti v Rizzatovi vili. Pri tem sem imel kot predsednik veliko vlogo.

**To so leta mnogih sprememb v družbi, ki so prav konec leta 1990 pripeljale do odločitve za samostojno Slovenijo.**

**Kako bi opisali položaj otrok in mladostnikov v tistem času? Kako je bilo zanje poskrbljeno v družinah in družbi? Je bilo težav in problemov veliko? So bile velike razlike med otroki glede na ekonomski položaj družine?**

V času po osamosvojitvi Slovenije, po letu 1991, smo se zelo trudili, da smo ohranili ZPMS, da je organizacija ostala pomembna pri delu z mladimi. ZPMS je vedno delala z osnovnošolci, vedno smo sodelovali z drugimi organizacijami: planinskimi društvi, taborniki.

Na nivoju republike smo se v tem obdobju veliko dogovarjali, kako bi lahko ohranili delovanje ZPMS, ki je organizirala različne dejavnosti za otroke in družine. Trudili smo se, da bi ostali nevladna organizacija, da ne bi bilo delitev med ljudmi, kar je danes rak rana naše družbe. Čeprav niti ne vemo, zakaj se delimo. Vsi otroci so naši. ZPMS je preseгла te delitve.

Zdi se mi, da so bili otroci v devetdesetih letih prejšnjega stoletja bolj umirjeni, čeprav so se šolali v slabših prostorskih razmerah. V Dobravljah so imeli dvoizmenski pouk, v Ajdovščini je bila šola premajhna za vse, na Colu še niso imeli nove šole. Starši so delali, imeli službe, v Ajdovščini je bilo močno gospodarstvo. Družine niso imele skrbi s tem, ali bodo imele dovolj denarja za življenje.

Vedno so bile razlike v ekonomskem položaju družin. Otroci iz šibkejših družin so hodili v kolonije brezplačno, danes pa skrbimo za družine, ki nimajo za preživetje. Včasih nismo imeli tega, kar imamo danes. Ljudje so se vozili s fički, a so imeli zaposlitev.

Včasih je bila močnejša socialna država. Zdi se mi, da se je danes pojem prostovoljstva omejil zgolj na humanitarne dejavnosti. Da bi brez plačila skrbeli za otroke, tega ni več.

**ZPM je vedno spodbujala tudi branje, saj je prav v okviru njenega delovanja zaživel in se razvil tekmovalni za Bralno značko. Kako ste v svojem mandatu poskrbeli za Bralno značko?**

Tekmovalni za Bralno značko je bilo gotovo najbolj vidna dejavnost. Občina, v kateri smo delovali, je bila precej velika. Kljub temu smo uspeli vsako leto organizirati zaključno prireditev za vse učence, ki so vsa leta šolanja brali za Bralno značko. Najbolj mi je ostalo v spominu poučno popotovanje na Vrsno.

**Vse za otroka, otroci so naše največje bogastvo, samo najboljše je dovolj dobro za otroke ... Vsak dan slišimo ali beremo o tem, da moramo poskrbeti za otroke. S tem namenom je tudi bila ustanovljena ZPMS. Kakšna je bila ponudba dejavnosti za otroke, ko ste vodili ZPM Ajdovščina v primerjavi s sedanjimi možnostmi? So takrat starši tudi plačevali za dejavnosti, v katere so bili vključeni njihovi otroci?**

Dejstvo je, da so otroci naše bogastvo. To bi morali bolj spoštovati. Družba mora omogočiti, da lahko starši skrbijo za otroke. Danes je hudo, ker starši ne morejo ponuditi otrokom tega, kar bi jim radi.

V času mojega predsedovanja smo veliko delali na področju likovnega ustvarjanja. Povezovali smo se s pobratenima občinama Petrinjo na Hrvaškem in Quilianom v Italiji. ZPM je bila zelo dejavna pri organizaciji izmenjave družin.

Na likovnem in literarnem področju pa nam je uspelo, da smo sodelovali z zamejsko šolo Ivana Trinkina v Gorici. S takratno ravnateljico šole se nam je uspelo dogovoriti, da so učenci iz Vipave razstavljal v Gorici. Takrat ni bilo enostavno priti na šolo v Italiji, saj smo

bili »iz socialistične« države. A Draga Bačar, Irena Šinkovec, Ada Bačar in jaz smo bili večkrat na šoli in vzpostavili smo prijateljske vezi, ki so omogočale tudi uradno sodelovanje. ZPM je naredila korak naprej, da smo lahko presegli svetovnonazorske razlike.

ZPM je bila organizacija, ki je znala vedno prisluhniti potrebam časa in ljudi. V času mojega predsedovanja smo zelo dobro sodelovali s šolami in vodili dejavnosti tako, da smo jih ponudili zelo na široko: dejavnosti med počitnicami, letovanja, spodbujanje branja, širjenje lutkovne in likovne dejavnosti ...

Spomnim se, da so prav v tem obdobju otroci iz Dobravelj potovali na Dansko. Skrbeli smo, da smo otrokom omogočali sodelovanje na mednarodnih natečajih. Otroci so bili tako tudi ambasadorji Občine Ajdovščina in Slovenije.

V tem obdobju smo na pobudo gospe Jane Krek začeli tudi z organiziranim varstvom otrok med počitnicami. Gospa Krek, članica predsedstva ZPM Ajdovščina, je bila pobudnica tega, saj je bila takrat večina staršev zaposlenih in želeli smo preprečiti, da bi bili otroci prepuščeni ulici.

ZPM dela z otroki s prostovoljci, dejavnosti so za udeležence brezplačne. Starši plačajo samo, če so ob dejavnostih stroški za nastanitev in podobno. Je pa danes tudi veliko podjetij, ki z dejavnostmi za otroke, plavalnimi in jezikovnimi tečaji na primer, služijo.



## Vsak človek je zase svet ...

*Vsak človek je zase svet,  
čuden, svetel in lep  
kot zvezda na nebu ...*

T. Pavček



Da, **Jana Bolčina** je prijazen svet, tisti svetel in topel svet, ki ga redko srečamo, kaj šele živimo. To je topla beseda, ki poboža srce, to je svetla beseda, ki pomaga iz sivih trenutkov; to je odprta dlan, ki ponudi vse to. To je svet Jane Bolčina. Tako smo jo občutili vsi, ki smo imeli srečo delati z njo. Njena skrb je bila tudi poklicno posvečena otrokom, mladostnikom in družinam. Znala je prisluhniti in pomagati.

Dolgo je bila predsednica ZPM Ajdovščina. To njeno pomembno nalogo smo občutili vsi, ki smo z različnimi nameni prihajali na sedež društva. Bila je odločna v svojih namerah; pomembno je bilo priti do cilja, ki je bil navadno težko dosegljiv. Bila je pogumna. Vztrajala je na začrtani poti, ki je vodila do dobrih rezultatov. Bila je dosledna in včasih tudi trmasta. Raziskovanje in iskanje novih poti in znanj sta ji bila kažipot pri delu za otroke in za vse, ki so potrebovali pomoč. Znala je ponuditi roko, znala je reči toplo besedo, znala je opogumiti s prijaznim smehljajem.

Njene odločitve so vzbujale optimizem in vero v boljši jutri, zato smo jo spoštovali, zato smo upoštevali njene besede, zato smo bili uspešni. Uspešni smo bili vsi: otroci, mentorji in društvo ZPM s svojimi člani.

Njeno delo je bilo veliko v prvotnem pomenu te besede. Njeno delo je bilo tako raznoliko, da bi težko našteali vsa področja, na katerih je delala, uvajala inovacije, bogatila znanje vsem, ki so ji želeli slediti. Prav z bogastvom znanja, ki ga je vedno izpopolnjevala, in s toplino besede ji je uspevalo premagati marsikatero oviro, postavljeno v življenju. To je dajalo čudovito vrednost njenemu delu.

Da, svet Jane Bolčina je lep, je prijazen in svetel – je človeški. Občudovali smo ga vsi, ki smo delali z njo, in vsi, ki jo srečujemo na naših ulicah.

Irena Šinkovec

## Tako je bilo na začetku

Z Zvezo prijateljev mladine Ajdovščina sem se srečala na začetku takratnega povratka v Ajdovščino, nekje na sredini podiplomskega študija, ko me je Jana Bolčina, takratna predsednica, prijazno sprejela na razgovoru za zaposlitev v programu javnih del. V tej priložnosti sem videla nekaj stabilnega, novega, fleksibilnega, odprtega, in vseč mi je bilo, ker se mi je ta priložnost ponudila v okolju, ki je bilo in je povezano s spomini na otroštvo in mladost v gimnazijskih klopeh. Takoj sem pričela z delom in delovanje društva v okviru nevladnih organizacij se mi je odprlo kot platforma nešteti možnosti, vseh usmerjenih v prizadevanje za izboljšanje kvalitete življenja otrok, mladostnikov in družin, preprečevanje socialne ogroženosti, privzgajanje demokratičnih vrednot na otroškem parlamentu, oblikovanje bralnih navad v najzgodnejšem obdobju otrok, ponudbo raznolikih letovanj in zimovanj. S sodelavci smo razvili tudi platformo za neformalno izobraževanje odraslih in pripravili številne študijske krožke. Z mladimi in študenti smo se srečevali na srečanjih prostovoljcev, kjer smo se pogovarjali o vidikih prostovoljskega dela, o katerem so slovenske nevladne organizacije v tistem času pisale zakon, in s tem tvorno prispevali k njihovemu nastanku.

90

Skrb za kvalitetno preživljanje prostega časa otrok in mladih je bil eden izmed naših osrednjih ciljev, saj smo opažali, da jih je v hitrem tempu vsakdana in obveznosti vse več prepuščenih ulici in kavču s televizijo. Program popoldanskih aktivnosti, ki so vključevale šport, igre, ustvarjanje, ohranjanje običajev pred prazniki, smo razširili preko tedna in skoraj vsak vikend. Povezali smo se s Hišo mladih, Taborniki in Ljudsko univerzo ter pripravili številne aktivnosti in javne dogodke. V tistem času je bila Zveza prijateljev mladine Ajdovščina tudi prva v Vipavski dolini, ki je pričela z evropskim mladinskim projektom Evropska prostovoljna služba, in gostila prostovoljce za eno leto ter jim ponudila možnost medkulturnega učenja v majhnem, vendar raznolikem in s človeškim kapitalom bogatem okolju. Eno leto smo preživeli s prostovoljcem iz Turčije Muratom Varlikom, eno leto z Latvijko Zando Brikmane, ki je v Ajdovščini našla tudi svojo ljubezen in tukaj ostala, in drugimi. Redno smo se udeleževali srečanj, posvetov, sestankov, skupščin in prireditev v Ljubljani in drugih krajih po Sloveniji v organizaciji matične Zveze prijateljev mladine Slovenije. To je bila priložnost za sklepanje mnogih prijateljstev in širjenje socialnih mrež. Ob zaključku tega lepega obdobja, bogatega z raznovrstnimi izkušnjami, sem se vrnila v Ljubljano, kjer sem bila sprejeta v evalvacijski odbor za mladinske programe pri Nacionalni agenciji Mladina, ter se tukaj vključila v novo zaposlitev.

Vsem sodelavcem, prostovoljcem, mentorici Ani Bizjak, bivši predsednici Jani Bolčina, takratni podpredsednici Kristini Valič, vsem donatorjem, sponzorjem in vsem otrokom in družinam, s katerimi smo se srečevali in skupaj delali, se iskreno zahvaljujem za vse lepe trenutke.

Barbara Tomšič

## Od skromnih začetkov k dobri organiziranosti z mislijo: »Vse za otroke!«

Ko sem se leta 1973 na povabilo takratne sekretarke društva gospe Drage Bačar kot prostovoljka udeležila večdnevnega seminarja in srečanja sodelavcev ZPM Slovenije v Dolenjskih Toplicah, si nikdar nisem mislila, da bom v društvu ostala aktivna vse do današnjega dne, ko društvo praznuje tako pomembno obletnico delovanja. Po trinajstih letih sodelovanja v različnih projektih in dejavnosti sem bila 1986. leta imenovana za sekretarko in to delo opravljam še danes, večino let kot prostovoljka.



Ponosna sem na to. Že od nekdaj me je veselilo delo z otroki in mladimi, saj je zelo kreativno in ustvarjalno. Ko se družiš z njimi, tudi sam ostajaš mlad.

Naša majhna pisarna, v kateri smo delovali do leta 2011, je bila v mestni vili, Rizzatovi vili, ki stoji sredi kostanjevega parka ob reki Hubelj.

V njej smo desetletja snovali male in velike podvige in projekte, s katerimi smo poskrbeli, da ajdovskim in vipavskim otrokom ni bilo dolgčas.

Vedno smo skrbeli, da so bili programi za priložnostne dejavnosti dosegljivi vsem otrokom in mladim. Skrb za kakovostno preživljanje prostega časa je bila gotovo vedno na prvem mestu. Številnim otrokom in mladostnikom smo popestrili jesenske, zimske, pomladanske in poletne počitnice. Omogočili smo jim, da so svoj prosti čas preživljali na ustvarjalen način v družbi svojih vrstnikov.

V vseh teh letih so se programi in aktivnosti spreminjali. Ko smo jih s številnimi sodelavkami in sodelavci snovali in pripravljali ter nato izvajali, so nam je bili vedno pred očmi otroci in mladostniki. Krog se je širil iz leta v leto in prav tako naše dejavnosti.

Največja zahvala za vloženo delo pa sta bila ob koncu otroški nasmeh in zadovoljstvo.

Veliko mi je pomenilo zgledno sodelovanje z osnovnimi in tudi s srednjimi šolami v Občini Ajdovščina in Vipava, z Lavričevo knjižnico, Glasbeno šolo in z društvi, ki delujejo za otroke in mladino.

Šole so bile tisti prostori, kjer so se najpogosteje odvijale dejavnosti, ustvarjalne delavnice, tekmovanja in prireditve za mlade. In ker gresta šola in pedagoška žilica z roko v roki, je tudi res, da je večina sodelavcev, prostovoljk in prostovoljcev prihajala iz pedagoških poklicev, nekaj pa je bilo tudi pridnih študentk in študentov.

Programom, ki smo jih v vseh teh letih izvajali, smo nedvomno vtisnili lokalni značaj, odzivali smo se na aktualne potrebe mladih in na težave, ki so se pojavljale v našem okolju.

Naša vizija je tudi v bodoče ostati del največje, najbolj prepoznavne in najvplivnejše nevladne organizacije na področju dela z otroki in za otroke ter za družine.

Zahvaljujem se vsem sodelavkam in sodelavcem, ki so v teh letih sodelovali z mano in pomagali izvajati bogate in raznolike programe, projekte in aktivnosti našega društva.

Srčna hvala! Zelo Vas cenim in spoštujem Vašo pomoč in prispevek v tem ogromnem mozaiku dela z otroki in zanje.

Ana Bizjak

## Ana Bizjak – steber društva MDPM Ajdovščina

Ana Bizjak je svojo roko ponudila otrokom ajdovske in vipavske občine, že več kot 30 let je namreč ena izmed ključnih oseb Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina. Ne glede na čas, ki je meril in meri dogajanje v naši skupnosti, je ostala prepričana v svoje odločitve: otrokom je potrebno pomagati, usmerjati njihov prosti čas in jim omogočiti najlepše otroštvo.

Tako prepričanje jo je spremljalo od prvih začetkov njenega dela, ki segajo k učencem na Otlico, do dela in vodenja Ljudske univerze v Ajdovščini. Pomagati, ponuditi in organizirati znanje, da si bo lahko vsak udeleženec izobraževanja sam služil svoj kruh, je bil njen cilj na Ljudski univerzi, kjer je zaključila svojo delovno dobo.

Ob teh nalogah, ki so zahtevale celega človeka, je vodila pomembno organizacijo Društvo prijateljev mladine, pomagala otrokom in staršem, učiteljem in mentorjem, ki so delali in delajo z učenci. Pripadnost društvu in pomoč otrokom, ki so dandanes še bolj potrebni tople roke in velikega srca, sta ostali del njenega življenja.

Humanitarnost in pomoč otrokom in njihovim staršem sta ji več kot vsakdanja skrb. Ko je revščina udarila tudi njih, je usmerila vso svojo pozornost in moč k najboljšim rešitvam, k pomoči. Koliko otrok je z njeno pomočjo prišlo do šolske malice, koliko otrok do kosila in koliko družin je prejelo pomoč s pomočjo različnih humanitarnih akcij pod vodstvom Društva prijateljev mladine. Otrokom moramo dati najlepše in najboljše otroštvo, pogosto trdi Bizjakova. Razlik med njimi ne sme biti. Tako bodo lahko vsi zrasli v dobre, samozavestne in pokončne ljudi. Njeno vodilo je, da morajo imeti vsi enake poti do znanja in do izobrazbe. Tesno sodeluje s krovno organizacijo v Ljubljani in se trudi, da znanje, novi projekti in usmeritve pridejo tudi do naših otrok.

Z zanimanjem in z odprtimi rokami sprejema novosti in jih prilagaja v življenje. Težko bi preštevali, koliko otrok je v preteklosti doseglo najvišja priznanja na različnih področjih, seveda pod vodstvom skrbnih mentorjev, ki jih je moralno in materialno spodbujalo Društvo prijateljev mladine, pod skrbno roko ge. Bizjakove in njenih pomočnic. V velikih številkah se skrivajo najboljši likovniki, novinarji, lutkarji,

športniki, plesalci in, ne nazadnje, najboljši bralci, ki so se v okviru Bralne značke leta in leta pogovarjali s knjigami. Prav idejo o branju in Bralni znački je pomagala prenesti tudi v zamejstvo, k slovenskim otrokom v Gorico. Preko naših meja so segli tudi drugi projekti in Ajdovščino predstavili svetu.

Pomoč otrokom je tista skrb, ki je peljala in pelje tudi danes najmlajše na morje in na zimovanje. Nekateri otroci ne bi nikdar doživeli lepih počitnic ob obali ali v planinah, če ne bi bilo gospe Ane Bizjak in drugih predanih prostovoljcev in prostovoljk.

»Otrok mora začutiti toplo besedo takrat, ko mu je hudo,« je dejala v svoji skrbi, zato je podpirala projekt Telefon za otroke in mladostnike. Spodbujala ga je in pomagala pri njegovem delovanju.

Otroci morajo vedeti in čutiti določene dolžnosti in tudi pravice, zato vsako leto sodeluje pri Otroškem parlamentu v šolskem, občinskem in državnem merilu.

Delo ge. Ane Bizjak je lepo, je toplo, prijazno. Je težko in odgovorno, danes pogosto žalostno; podarjeno je sočloveku, namenjeno je najmlajšim, ki komaj vstopajo v naš prostor. Vztrajnost, odločnost in tudi trma so lastnosti, ki so ji pomagale, da se je Društvo prijateljev mladine Ajdovščina ohranilo včeraj, živi danes in se ohranja za jutri.

Irena Šinkovec

## Vedno so bili v ospredju talenti in potrebe otrok, mladine, družin

Z Zvezo prijateljev mladine Ajdovščina sem se prvič srečala v aprilu 1997, ko sem se zaposlila v njenem otroškem informacijskem centru. V jeseni istega leta se je preimenovala v Zvezo društev prijateljev mladine Ajdovščina, kjer sem do konca leta 1999 sodelovala pri organizaciji in izvedbi široke palete dejavnosti za otroke, mladino, starše, družine in druge odrasle.

V tem obdobju sta bili »srce« družstva gospa Ana Bizjak in Jana Bolčina, ki sta ob podpori številnih sodelavcev skrbeli za izvajanje, širjenje in razvoj dejavnosti društva, za povezovanje številnih prostovoljcev in pridobivanje finančnih ter materialnih sredstev. Sedež društva se je nahajal na Goriški cesti 17, v prvem nadstropju Rizzatove vile (kot rečejo domačini stavbi, ki jo najdete v zelenju parka Šturje).

Na te čase sem ohranila lepe in bogate spomine. Pisarna je bila sicer majhna, tako da smo se včasih trije v njej že kar težko posedli, vendar je imela vse, kar si potreboval za delo; telefon, fax, računalnik z igličnim tiskalnikom, omare s številnimi regulatorji in na hodniku še kakšno škatlo za žoge ter druge športne rekvizite. Na policah so bile različne strokovne knjige, na stenah pa tudi kakšna fotografija in otroška grafika iz preteklih likovnih delavnic. V pritličju stavbe smo pogosto uporabljali tudi »sejno sobo«, prostor, ki je omogočal dejavnosti za večje skupine otrok. Dolgčas nam ni bilo nikoli, kajti veliko je bilo že utečenih dejavnosti, sproti pa so se rojevale nove ideje, kaj bi še lahko ponudili v dobro otrokom, mladini, staršem, prebivalcem na območju Občin Ajdovščina in Vipava. Verjemite, veliko je bilo potreb posameznikov, ki so jim v društvu znali prisluhniti, in različnih prilik, ob katerih je prišla prav humanitarna pomoč društva.

Zato sem vsak dan znova ugotavljala, kako velik pomen ima društvo za lokalno okolje, za vsakega posameznika, ki se je srečal z njim kot udeleženec različnih dejavnosti, sodelavec ali partner, sponzor, donator ...

S skupnimi močmi smo skrbeli za promocijo dejavnosti v časopisih, na Radiu Nova, Televiziji Slovenija ... in za urejen arhiv. Če se spomnim vseh posnetih fotografij! Težko bi naštel vse dogodke, pri katerih sem bila v tistih dobrih dveh letih. Dejavnosti društva so bile močno povezane s potrebami in življenjem lokalne skupnosti, zato lahko poudarim, da so bili pri različnih dogodkih vedno v ospredju otroci, mladina s svojimi sposobnostmi, izdelki, plesnimi točkami ... tako iz matičnih kot podružničnih šol. Nastale so tudi knjižice s pesmicami, ki so jih pod vodstvom zaslužnih mentorjev napisali in likovno opremili otroci.

Najlepše spomine imam na številne ustvarjalne delavnice za otroke, ki so potekale celo leto in se jih je udeležilo tudi po 30 otrok na dan, in sicer iz mesta in vasi. Vedno so z navdušenjem odnašali domov najrazličnejše izdelke. Omeniti moram biološke taborne na Gočah, v Podnanosu in še kje z gospo Ireno Kodele Krašna, na katerih so otroci iz cele Slovenije spoznavali rastlinstvo in živalstvo. Živahno je bilo

na likovnem ekstemporu v Vipavskem Križu, na srečanju družin v lovski koči nad Lokavcem, pustovanju v dvorani na Policah. Ob obisku Dedka Mraza v nekdanjem kulturnem domu, ki je stal nekje na mestu sedanje trgovine Lidl v Ajdovščini, so nastopali čarodeji in glasbena skupina Kingston.

Šolarji so tekmovali za Bralno značko, širili svoja obzorja z izleti v rojstne kraje slovenskih pesnikov, pisateljev, ogledali so si lahko številne gledališke predstave, sodelovali na Otroškem parlamentu. Pozimi je bilo veselo na smučanju na Črnem vrhu nad Cerknim. Poleti so si nabirali novih moči na morju in se učili prvih plavalnih veščin na Letnem kopališču v Ajdovščini.

Za izvedbo vsakega dogodka se je skrivalo veliko iznajdljivosti, organizacijskega, administrativnega in tudi fizičnega dela, ko smo pripravljali ali pospravljali prostore po različnih prireditvah. Gotovo lahko rečem, da me je delo pri društvu notranje obogatilo in nikoli mi ni bilo žal truda, ki sem ga vložila vanj. Kot zelo zaposlena mama sedaj spremljam dejavnost društva bolj kot opazovalka, vendar z veseljem vključujem svoje otroke v aktivnosti, ki jih ponuja. Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina vidim kot organizacijo, ki daje otrokom in mladini nove vrednote ter prave poglede na svet. V svojem okolju širi razumevanje za potrebe drugega, znanje, prijateljstvo in nas spodbuja k prostovoljnemu delu.

Spoštovani sodelavci društva, brez vaše zavzetosti marsikateri otrok ne bi vedel, kako lahko koristno preživi prosti čas, kaj je dobra knjiga, kakšno je morje, na koga naj se obrne v težavah. Iskreno vam čestitam ob jubileju in vam želim še veliko energije za nadaljnje delo!

Helena Furlan







NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT  
OBČINE AJDOVŠČINA  
2009/2010

Mladinski svet Ajdovščina podpira projekt

**PROSTI ČAS OTROK IN MLADIH  
V AJDOVŠČINI**

Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina

priznanje za sodelovanje na razpisu

NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT  
OBČINE AJDOVŠČINA  
V SEZONI 2009/2010

Ajdovščina, 6. maj 2011

Helena Hlani,  
predsednica Mladinskega sveta Ajdovščina

**MLADINSKI SVET AJDOVŠČINA**  
IMAMO NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT OBČINE AJDOVŠČINA, KATERA AJDOVŠČINA PRIZNANJE ZA SODELOVANJE V PROJEKTU "PROSTI ČAS OTROK IN MLADIH V AJDOVŠČINI" MED OBLASTI, KI SODELOVAJO V IZVEDBI PROJEKTA. PRIZNANJE JE PRAVILNO, KER JE TO IZVEDBA PROJEKTA, KI JE V IZVEDBI V AJDOVŠČINI. PRIZNANJE JE PRAVILNO, KER JE TO IZVEDBA PROJEKTA, KI JE V IZVEDBI V AJDOVŠČINI.



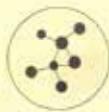
*priznanje*

za NAJ NVO 2010  
Goriške statistične regije  
v upravni enoti Ajdovščina  
po izboru strokovne komisije  
prejme

*Medobčinsko društvo prijateljev mladine Ajdovščina*

Aljo Čuhaj  
Predsednik uprave  
Upravne enote Ajdovščina

Boris Kozar  
Vodja projekta  
Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina



NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT  
OBČINE AJDOVŠČINA  
2010/2011

Mladinski svet Ajdovščina podpira projekt

**KOŠČEK NARAVE V DLANI –  
IZDELAJMO EKO SPOMINEK**

Medobčinskega društva prijateljev mladine Ajdovščina  
naziv

NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT  
OBČINE AJDOVŠČINA  
V SEZONI 2010/2011

Ajdovščina, 11. maj 2012

Helena Hlani,  
predsednica Mladinskega sveta Ajdovščina

**MLADINSKI SVET AJDOVŠČINA**  
IMAMO NAJ MLADINSKI PROSTOVOLJSKI PROJEKT OBČINE AJDOVŠČINA, KATERA AJDOVŠČINA PRIZNANJE ZA SODELOVANJE V PROJEKTU "KOŠČEK NARAVE V DLANI – IZDELAJMO EKO SPOMINEK" MED OBLASTI, KI SODELOVAJO V IZVEDBI PROJEKTA. PRIZNANJE JE PRAVILNO, KER JE TO IZVEDBA PROJEKTA, KI JE V IZVEDBI V AJDOVŠČINI. PRIZNANJE JE PRAVILNO, KER JE TO IZVEDBA PROJEKTA, KI JE V IZVEDBI V AJDOVŠČINI.



MLADINSKI SVET AJDOVŠČINA  
PRIZNANJE  
ZA SODELOVANJE V NATEČAJU  
PROSTOVOLJSKI LETA 2011  
PREJME

**MEDOBČINSKO DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE AJDOVŠČINA**  
ZA PROJEKT  
Humanitarni projekt Pomagaj otroku

Kamil Urban Šteber  
predsednik



Čestitamo vam, ker ste se pridružili projektni skupini "Pomagaj otroku" in sodelovali v projektu "KOŠČEK NARAVE V DLANI – IZDELAJMO EKO SPOMINEK".

50  
let  
ZP  
MS

Zveza Prijateljev  
Mladine Slovenije

podeljuje ZPM *Ajdovščina*



**P**osebno  
priznanje

Ob 50. obletnici Zveze prijateljev mladine Slovenije  
za dolgoletno delo in posebne prispevke,  
dosežke in uspehe pri delu z otroki in za otroke

Predsednik ZPMS  
mag. Franc Hučevič

*Franc Hučevič*





REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,  
ZNANOST IN ŠPORT